

III. obj. 2 a

33-C-153

PRÁVNICKÝCH A NÁRODO-
ODÁŘSKÝCH.

VYDAVAJÍ KAREL ENGLIŠ A FRANTIŠEK WEYR.
SVAZEK XIV.

ZÁVODNÍ VÝBORY

PODLE PRÁVA ČESKOSLOVENSKÉHO
S PŘEHLEDEM JUDIKATURY
ROZHODČÍCH KOMISÍ.

NAPSAL

JUDR. ALOIS CHYTIL,

VRCHNÍ TAJEMNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU V BRNĚ.

V BRNĚ 1922.

NAKLADATELSTVÍ BARVIČ A NOVOTNÝ, KNIHKUPECTVÍ PRÁVNICKÉ
FAKULTY MASARYKOVY UNIVERSITY. TISKL ANT. ODEHNAL V BRNĚ.

CENA Kč 10.—.

 Nepřehlédněte!

K textu zákonných předpisů připojena jest dosavadní judikatura rozhodčích komisí závodních výborů, shrnutá ve 100 nálezech těchto komisí dosud knižně neuveřejněných, čímž stává se kniha tato jedinou spolehlivou příručkou interesentů.

K textu připojen jest abecední index k okamžité orientaci.

Nálezy budou stále doplňovány a P. T. odběratelům této knihy přímo bez vyzvání za přiměřenou cenu zasílány.

 Okamžitá orientace!

SBÍRKA SPISŮ PRÁVNICKÝCH A NÁRODOHOSPODÁŘ.

Vydávají KAREL ENGLIŠ a FRANTIŠEK WEYR.

- Svazek I.: Prof. Dr. Jar. Sedláček: VLASTNICTVÍ A VLASTNICKÉ PRÁVO. Kritický pokus. 1919.
Svazek II.: Dr. M. Kašpárek: O UZAVŘENÍ SMLOUVY POJIŠŤOVACÍ PODLE PRÁVA ČESKOSLOVENSKEHO. (Se zvláštním zřetelem ku právu švýcarskému, německému a ku francouzské osnově zákona o smlouvě pojišťovací.) 1920.
Svazek III.: Prof. Dr. Vilibald Mildschuh: KUPNÍ SÍLA PENĚZ, VÝŠE DŮCHODŮ A ÚROKOVÁ MÍRA. 1920.
Svazek IV.: Prof. Dr. Jaroslav Kallab: ÚVOD VE STUDIUM METOD PRÁVNICKÝCH. Kniha I.: Základní pojmy. Kniha II.: Hlavní směry.
Svazek V.: Dr. Josef Hrdina: VODNÍ KONCESSE. 1920.
Svazek VI.: Jan Čaha, odb. rada v min. fin.: FINANČNÍ VĚDA A FINANČNÍ PRÁVO. (zároveň příspěvek k teoretice právní). 1921.
Svazek VII.: Prof. Dr. Frant. Weyr: SOUSTAVA ČESKOSLOVENSKEHO PRÁVA STÁTNÍHO. 1921.
Svazek VIII.: Prof. Dr. Mayr-Harting: SYSTÉM OBČAN. PRÁVA.
Svazek IX.: Doc. Dr. Jos. Hrdina: ČSL PRÁVO ELEKTRÁRENSKÉ. 1921.
Svazek X.: Dr. Jaroslav Stránský: VŮLE POŠKOZENÉHO VE SKUTKOVÝCH PODSTATÁCH TRESTNÍHO PRÁVA. 1921.
Svazek XI.: Dr. Karel Engliš: ZÁKLADY HOSPODÁŘ. MYŠLENÍ. 1922.
Svazek XII.: Dr. Jaromír Sedláček: POZEMKOVÁ REFORMA. PĚT CIVILISTICKÝCH STUDIÍ 1922.
Svazek XIII.: Dr. C. Horáček: MALTHUSOVA THEORIE A NOVODOBÉ ZJEVY POPULAČNÍ.
Svazek XIV.: JUDr. Alois Chytil: ZÁVODNÍ VÝBORY podle práva českoslov. s přehledem judikatury rozhodčích komisí.

Sbírka zákonů českoslov.

Řídí prof. Dr. FRANT. WEYR.

Dosud vyšlo:

- I. svazek: Řád volení do obcí.
- II. svazek: Řád volení do poslanecké sněmovny.
- III. svazek: Ústavní zákony republiky československé.
- IV. svazek: Jednací řády národního shromáždění.
- V. svazek: Zákony o pozem. reformě s přísluš. nařízeními.
- VI. svazek: Zákon o závodních výborech.
- VII. svazek: Zákon o právu domovském a stát. občanství.
- VIII. svazek: Nové soudní a směnečné poplatky.
- IX. svazek: Zákony o advokátech.

Příslušné zákony v jednotlivých svazcích jsou pod čarou komentovány na základě parlamentárních materiálů i jiných pramenů. — Každý svazek lze obdržeti zvláště.

Naklad. ... NOVOTNÝ ... Brně.

ÚK PrF MU

3129S18574

Časopis pro právní a státní vědu

(hlavní redaktor prof. Dr. Weyr)

vychází v 8 číslech ve volných lhůtách s přílohou

Přehled rozhodnutí ze všech oborů právních

čítající asi 10 čísel objemu až 1½ archu jednotlivé
číslo.

~~~~~  
**Předplatné v obvodu republiky Československé:**  
ročně Kč 60.—.

**Jednotlivá čísla Časopisu 5 Kč, přílohy Kč 3·50.**  
Členové dostanou přílohu za doplatek 30 Kč.

**Předplatné do ciziny:** Ročně 70 Kč. — Jednotlivá  
čísla Kč 5·60, přílohy Kč 4·10.

**Přílohu bez časopisu nelze předplatiti.**

**Administrace:** Tiskárna Odehnalova v Brně,  
Veselá ulice čis. 39.

~~~~~  
Časopis pro právní a státní vědu přináší teore-
tické, aktuální články ze všech oborů právních z pera
předních odborníků.

V Přehledu rozhodnutí uveřejňovány jsou **nej-
novější zásadní** rozhodnutí nejvyšších soudů
o otázkách práva **veřejného a soukromého**, při
čemž přihlíženo obzvláště k potřebám praxe.

~~~~~
Reklamace vyřizuje a též přihlášky nových předplatitelů
přijímá výlučně knihtiskař Ant. Odehnal v Brně, Veselá ulice
čís. 39. — **Reklamace** nedošlých čísel prosíme, aby se staly
nejdéle do čtyř neděl, ježto později nemohli bychom k nim
vzítí zřetel. — Za včasné vyřízení reklamací a přihlášek řízených
jiným činitelům (funkcionářům Právníké Jednoty atd.) admini-
strace ručití nemůže.

SBÍRKA SPISŮ PRÁVNICKÝCH A NÁRODO-
HOSPODÁŘSKÝCH.

VYDÁVAJÍ KAREL ENGLIŠ A FRANTIŠEK WEYR.
SVAZEK XIV.

ZÁVODNÍ VÝBORY

PODLE PRÁVA ČESKOSLOVENSKÉHO
S PŘEHLEDEM JUDIKATURY
ROZHODČÍCH KOMISÍ.

NAPSAL

JUDR. ALOIS CHYTIL,

VRCHNÍ TAJEMNÍK NEJVYŠŠÍHO SOUDU V BRNĚ.

V BRNĚ 1922.

NAKLADATELSTVÍ BARVIČ A NOVOTNÝ, KNIHKUPECTVÍ PRÁVNICKÉ
FAKULTY MASARYKOVY UNIVERSITY. TISKL ANT. ODEHNAL V BRNĚ.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND

Č. inv.:

018574

O B S A H

A)

§ 1. Úvod	1
§ 2. Literatura	1
1. Komentáře a texty zákonů	1
2. Články	2
§ 3. Zřízení závodního výboru	4
I. Pojem závodu	4
II. Předpoklady zřízení závodního výboru (§ 1., odst. 1.)	5
III. Výjimky ze zákona	8
IV. Vzájemný poměr dosavadních důvěrnických sborů, odborových organizací a závodních výborů	8
§ 4. Práva závodních výborů	9
I. Všeobecná práva závodních výborů (§ 3.)	9
1. Dozor nad mzdovými a pracovními smlouvami a řády a spolu- působení při sjednávání pracovních řádů (§ 3., lit. a)	10
2. Nahlížení do mzdových a platebních listin (§ 3., lit. b)	11
3. Ujednávání dodatků ke kolektivním smlouvám za součinnosti odborových organizací (§ 3., lit. c)	11
4. Péče o zachování smírů (§ 3., lit. d)	11
5. Dozor nad zachováváním zákonných ustanovení o ochraně za- městnanců a účast při šetření a komisionálních řízeních s tím souvisejících (§ 3., lit. e)	11
6. Spolupůsobení při udržování kázně a pořádku, disciplinárním řízení a péče o dobrý vzájemný poměr, zvláště příslušníků různých organizací náboženských, politických a odborových (§ 3., lit. f)	12
7. Spolupůsobení při propuštění (výpovědi) zaměstnanců (§ 3., lit. g)	13
a) Propuštění (výpověď) hromadné	13
b) Propuštění (výpověď) jednotlivců	14
c) Propuštění okamžité (§ 3., lit. g) posl. odst.)	18
d) Propuštění členů závodního výboru (§ 22, odst. 2.)	19
8. Správa nebo spoluspráva zařízení k blahu zaměstnanců urče- ných (§ 3., lit. h)	19
9. Podávání návrhů na zlepšení provozu, obzvláště technického zařízení (§ 3., lit. ch)	19
II. Zvláštní práva závodních výborů (§§ 5. a 6.)	20
1. Předložení opisu účetní uzávěrky (§ 5.)	20
2. Účastenství na schůzích správní a dozorčí rady a valné hro- mady (§ 6)	21
§ 5. Povinnosti závodních výborů	22
1. Zákaz zasahování do správy a provozu (§ 3., odst. 2.)	22
2. Povinnost mlčenlivosti (§ 3., odst. 3. a § 6., odst. 6.)	23

§ 6. Organizace závodního výboru	24
I. Složení závodního výboru	24
1. Jednotné závodní výbory (§ 10.)	24
2. Samostatné výbory zřízenců a dělníků (§ 7.)	25
II. Volba závodního výboru	25
a) Všeobecné zásady (§§ 10. a 11.)	25
b) Aktivní a pasivní právo volební (§§ 13. až 15.)	26
III. Jednací řád závodních výborů (§§ 10. a 20., odst. 1., 23. a 24.)	28
IV. Zakončení činnosti závodního výboru	29
a) Konec činnosti jednotlivého člena závodního výboru (§ 21.)	29
b) Rozpuštění závodního výboru (§ 20., odst. 2.)	30
c) Zrušení závodního výboru (§ 25.)	30
§ 7. Rozhodčí komise	31
1. Příslušnost (§ 26., odst. 1.)	31
a) Rozhodování stížností	31
b) Rozhodování sporů	31
c) Rozhodování o žádostech	31
2. Složení a jednací řád rozhodčí komise (§ 26., odst. 2. až 7. zákona, a §§ 28. až 38. prov. nař.)	31

B)

I. Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330. Sb. z. a n. o závodních výborech s judikaturou	35
II. Nařízení vlády republiky Československé ze dne 29. prosince 1921, čís. 2. Sb. z. a n. z roku 1922, kterým se provádí zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330. Sb. z. a n. o závodních výborech s judikaturou	47

ZKRATKY.

Čítatel zlomku značí stranu [u Sjednocení sešit, u Slg. von Schiedskommissions-Entscheidungen: číslo nálezu], jmenovatel ročník knihy, o níž jde.

Průmyslový Věstník = P. V.

Mitteilungen des deutschen Hauptverbandes der Industrie = M.

Odborové sdružení československé = O.

Sjednocení = Sj.

Soudcovské Listy (příloha) = S. l.

Přehled rozhodnutí časopisu pro státní a právní vědu = P.

Sammlung von Schiedskommissions-Entscheidungen nach dem Gesetze vom 12. August 1921 über die Betriebsausschüsse Slg. Nr. 330 = Slg.

A.

§ 1.

Ú v o d.

Shroucené hospodářské poměry poválečné vyžádaly si v Rakousku již v květnu 1919 zákonnou úpravu závodních rad. V Německu byly závodní rady uzákoněny v únoru 1920, ovšem již za příznaků patrně oslabeného vlivu dělnictva, které u nás vychází z prvních voleb do Národního shromáždění značně posíleno, rozdvouje se však krátce na to samo v sobě. Československý zákon o závodních výborech projednáván byl v roce 1921 v Národním shromáždění již za pozměněné situace politické, která kladla jak na zaměstnavatele, tak na zaměstnance požadavek vzájemných ústupků, při nichž přirozeně nemohla zůstatí žádná ze stran ani vítězem, ani poraženým. Zákon jest tedy výsledkem vzájemných kompromisů a je proto úkolem praxe, aby i stinné jeho stránky osvětlila a tak k odstranění mnohých nejasností přispěla.

§ 2.

Literatura.

(Bez nároků na úplnost.)

1. Komentáře a texty zákonů.

Inž. Jindřich Fleischner: Závodní rady a jejich úkoly. Nákladem »Omladiny«, ústředního listu československé mládeže soc. dem. v Plzni. Leden 1921. (Populární brožura teoretická, v níž nemohl přirozeně býti vzat zřetel k zákonu, který byl publikován teprve v srpnu 1921.)

Dr. Jindřich Hatlák: Zákon o závodních výborech. — Nákladem Tiskových podniků Ústředního svazu čsl. průmyslníků v Praze II. (Největší a nejdůkladnější komentář, který jest ovšem psán s hlediska zaměstnavatelského).

R. Tayerle: »Závodní výbory«. Vydalo Odborové sdružení československé, Praha 1922. (Přednáška, konaná ve svazu potravního dělnictva v Praze; sleduje hlavně účely informační).

Al. Tučný: »Závodní výbory«. Nákladem vydavatelského družstva českoslov. obce dělnické v Praze II. S úvodem »Od demokratisace k socialisaci«, s krátkým návodem praxe zákona a také s textem zákona říšsko-německého.

Dr. Artur Lenhoff: »Das Gesetz über die Betriebsausschüsse«. Prager Archiv für Gesetzgebung und Rechtsprechung, Praha 1921. (Komentář.)

Dr. Heinrich W. Lamberg: »Das Gesetz über die Betriebsausschüsse. Verlag von Gebrüder Stiepel, Gesellschaft m. b. H., Liberec 1922. (Komentář, psaný rovněž s hlediska zaměstnavatelského s velmi prakt. formuláři pro volby závodních výborů.)

Dr. Alois Chytil: Zákon o závodních výborech. Weyrova sbírka zákonů českoslov., sv. VI. Barvič a Novotný v Brně, 1922. (Text zákonných předpisů s motivy.)

Dr. J. Poledne: »Zákon ze dne 12. srpna 1921 o závodních výborech«. Sbírká občanských příruček v Praze II. (Text zákona a důvodové zprávy.)

Viktor Stein: Závodní rady, jich původ poslání a význam. Zemský svaz odb. organisací ve Vídni (zák. rak. a čsl.).

2. Články:

Dr. V. Mildschuh: Posudek o návrhu zákona o účasti zaměstnanců na správě a čistém zisku podniků. Právník, str. 9 a násl. z r. 1920.

Dr. E. m. Adler: Bemerkungen zum Gesetze vom 12. August 1921, Slg. Nr. 330 über die Betriebsausschüsse. Prager Juristische Zeitschrift, ročník I, sešit 3. Praha, A. Haase.

Dr. Jindřich Hatlák: Provedení prvních voleb do závodních výborů. Průmyslový věstník, ročník 9., čís. 3., Praha.

V. Neubauer: Die Betriebsausschüsse. Prager Presse č. 53. z roku 1922. (Poznámky ke spisku Tučného.)

Dr. Evžen Štern: Komentář dra Hatláka k zákonu o závodních výborech. Právo Lidu č. 40. z roku 1922.

Dr. Cibulka: Rozhodčí komise dle zákona o závodních výborech. Soudcovské listy č. 3. z roku 1922 (viz k tomu také poznámku F. St. v témže čísle: Zákonodárnou technikou sotva vzornou atd. Poznámka tato byla otištěna také v Právniku, str. 127 z roku 1922).

P. E. Brusenitz: Závodní rady ve střední Evropě. Tiden ve Štokholmě. (Překlad Práva Lidu z 25. dubna 1922, čís. 96, 97, 98, 99 a 102.)

La: Spor o výklad zákona o závodních radách. Lidové Noviny z 23. dubna 1922, čís. 203.

Dr. Heinrich W. Lamberg: Die Frage der Arbeiterentlassung im Betriebsauschüssegesetz. Mitteilungen des deutschen Hauptverbandes der Industrie. Str. 587—590 z roku 1921 (velmi dobrý článek).

Dr. H. Grohmann: Die Wahlen in die Betriebsausschüsse. Mitteilungen des d. Hauptverbandes der Industrie. Str. 46 a další z roku 1922.

Beschwerden gegen die Schiedskommissionen. (Prager Tagblatt čís. 90 z roku 1922.)

Dr. Bohuslav Ečer: Závodní výbory. Brněnská Rovnost čís. 57, 59, 63, 68, 86 a 97 z roku 1922.

Josef Beránek: K volbám závodních výborů. Právo Lidu č. 37 z roku 1922.

Dr. Alois Chytil: Sporné otázky zákona o závodních výborech. Lidové Noviny z 5. května 1922, čís. 228.

Josef Beránek: Zastoupení menšin v závodních výborech. Právo Lidu ze 4. května 1922, čís. 103.

Josef Beránek: Závodní výbory a propuštění zaměstnanců. Právo Lidu z 21. května 1922, čís. 117.

Dr. Hans Grohmann: Betriebsausschüsse und Vorlage des Rechnungsabschlusses. (Rukopis.) Vyšel zatím v Mitteilungen str. 375/22.

Dr. Evžen Štern: Závodní výbory, bilance a správní rady. Právo Lidu z 11. června 1922, čís. 134. — Zastoupení závodních výborů ve správních a dozorčích radách. Právo Lidu z 18. června 1922, č. 140.

Dr. Hans Grohmann: Betriebsausschüsse und Verwaltungsrat (rukopis).

Burian a soudr.: Opravte zákon o závodních výborech. Rudé Právo z 8. června 1922, čís. 131 a Rovnost z 11. června 1922, čís. 134. —

J. Pátek: Závodní výbory. — Pozor na dva paragrafy. České Slovo č. 60. z roku 1922.

Prof. Ladislav Neumann: K výchově budoucích členů závodních výborů. Čas č. 61 z roku 1922.

Dr. Pavlíček: Rozhodčí komise, jich složení, působnost a význam. Socialistická Budoucnost v Brně, čís. 79. z r. 1922.

Č. Landa: Některé vysvětlivky k nařízení o volbách do závodních výborů. Den (Brno), čís. 72, 79, 91.

Josef Beránek: Říšskoněmecký hlas o našich závodních výborech Věstník 29/22.

Stálou rubriku otázek závodních výborů se týkajících, s přehledy nálezů, mají: Průmyslový Věstník (redaktor dr. Hatlák), Mitteilungen des deutschen Hauptverbandes der Industrie (redaktor Dr. H. Grohmann), Odborové sdružení československé (redaktor R. Tayerle) a Sjednocení (hlavní spolupracovník Josef Beránek).

Zvláštní přílohu pro rozhodnutí rozhodčích komisí závodních výborů mají také Soudcovské listy (Pardubice, Strössova ul. 510).

Německou sbírku »Sammlung von Schiedskommissionsentscheidungen nach dem Gesetze vom 12. August 1921, über die Betriebsausschüsse, Sammlung Nr. 330« — vydává dr. Fritz Katzer v Liberci (firma Gebrüder Stiepel). Dosud vyšla 3 čísla.

Českosl. zákon o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 Sb. z. a n. byl publikován dne 14. září 1921; prováděcí nařízení ze dne 29. prosince 1921, č. 2 Sb. z. a n. z roku 1922 bylo vydáno dne 11 ledna 1922.

Ku předhistorii zákona českosl. bylo by srovnati také vládní návrh zákona s důvodovou zprávou, jichž autorem byl Dr. Štern, jakož i články jeho v Právu Lidu: Závodní rady v Německu (30./1. 1921), K zavedení závodních výborů (25./12. 1921) a Volby do závodních výborů (1./1. 1922.)

Vládní návrh s důvodovou zprávou jest otištěn ve Weyrově sbírce, sv. VI.

Rakouský zákon o závodních radách vyšel ve státním zákoníku rakouském v čís. 283, prov. nař. č. 342, 365, 366, 394 ve směr z roku 1919 a v čís. 296 z roku 1920.

Německý zákon o závodních radách je obsažen v ř. z. s. 147, volební řád v ř. z. s. 175.

§ 3.

Zřízení závodního výboru.

I. Pojem závodu, který nebyl vynezen ani v německém ani v rakouském zákonu o závodních radách, podává odstavec 2. § 1. našeho zákona. Klade důraz na zvláštní odlišnou správu nebo zvláštní odlišné účtování, z nichž každá o sobě činí hospodářskou jednotku závodem. Pojmu správy, která může býti technickou, obchodní nebo administrativní, netřeba blíže vysvětlovati, jest jí, jak slovo správa samo naznačuje, činitel závod spravující a ze správy závodu po zákonu zodpovědný.

Hatlák (str. 43) vytýká zákonné definici závodu nepřesnost, uváděje souhlasně s Englišem, že hospodářskou jednotkou jest celý podnik, kdežto jednotlivý závod jest toliko jednotkou technickou. Adler, který vytýká zákonu, že ohraničuje jednotlivý závod oproti jinému závodu téhož podniku, aniž by vlastně přesně vymezoval, čím vlastně závod je, přijímá definici Feigl-Sitzlerovu (z komentáře těchto spisovatelů k německému zákonu o závodních radách), kteří definují závod jako každé spojení zaměstnanců za účelem společné, ovšem trvalé práce. K vývodům Hatláka i Adlera bylo by podotknouti, že zákonodárci nešlo asi o vymezení pojmu závodu ve smyslu národohospodářském, jako spíše o ohraničení jednotlivých částí podniku oproti podniku jako celku.

Pojmu závodu jest ovšem nadřazen pojem podniku. Tento spojuje dva či více závodů v jeden celek, takže podnik (příkladně akciová společnost) může míti více závodů téhož druhu (několik cukrovarů) nebo různého druhu (továrny na kávové náhražky, sušárny atd.).

Že pojem továrny není totožným s pojmem závodu, jest dle hořejšího výkladu samozřejmo. Jednotlivá závodní oddělení s jednotnou správou a jednotným účetnictvím (příkladně vysoké pece a válcovny téže železářny) nejsou přirozeně závody ve smyslu zákona.

II. Předpoklady zřízení závodního výboru (§ 1., odstavec 1.).

Závodní výbor zřídí se toliko v závodě, který jest:

1. samostatný,
2. výdělečně činný,
3. zaměstnává trvale (celoročně) aspoň 30 zaměstnanců,
4. trvá aspoň půl roku od zahájení výroby.

K 1. Závod jest tehdy samostatným, není-li svou správou či účtováním přičleněn závodu jinému. Komplikace v otázce samostatnosti mohou ovšem často nastati, tak koupí-li nový majitel již trvající závod a spojí tento se svým vlastním závodem, takže jsou oba závody napříště spravovány a účtovány jednotně. Hatlák (str. 45) sdílí názor, že v takovém případě v závodě prodaném končí činnost závodního výboru, ježto závod není již více samostatným. Péče o dělnictvo prodaného závodu přechází dle Hatláka až do nových voleb na závodní výbor kupitele. Kdyby šlo o spojení velkého závodu (s větším počtem členů závodního výboru) se závodem menším, bylo by snad účelnějším, aby dle ustanovení §u 20., odst. 2. zařízeno bylo rozpuštění závodního výboru menšího anebo po případě závodních výborů obou a provedeny nové volby pro celý, spojením obou závodů vzniklý závod nový. Totéž by platilo v případě koupě závodu se závodním výborem kupitelem závodu, kde dosud závodní výbor neexistoval. Úzký výklad Hatlákův (str. 45), že v takovém případě závodní výbor v závodě prodaném se vůbec ruší a že s volbou jeho nutno vyčkati uplynutí půl roku od zahájení výroby ve velkém spojeném závodě, sotva odpovídá intencím zákonodárce, nehledě ani k tomu, že zastanci opačného názoru mohli by práve namítnouti, že jde vlastně o spojení menšího závodu bez závodního výboru se závodem větším, k němuž se menší závod přičleňuje.

V této souvislosti bylo by také připomenouti, že státní příslušnost majitele podniku jest při otázce zřízení závodního výboru bezvýznamna, ač-li ovšem jde o závod v Československu ležící.

K 2. Výdělečně činným jest ten závod, který pracuje za účelem výdělku, t. j. zisku. Výdělečnou může býti ovšem také činnost duševní, nesoucí se úmysly ziskovými. Podniky obchodní a peněžní (banky, pojišťovny atd.), i když zrovna nevyrábějí, podléhají vzhledem k tomu, že jsou přece typickými závody výdělečnými, rovněž ustanovením §u 1., odst. 1. zákona o závodních výborech. O tom

lze tím méně pochybovati, když § 1., odst. 2. prov. nař. klade provoz na roveň výrobě. Hatlákův opačný názor (str. 46) jest tedy patrně nesprávným.

Poněvadž zákon nečiní rozdílu mezi osobami fysickými a právníckými, k nimž patří ovšem i právnícké osoby práva veřejného, platí zákon také i pro výdělečné podniky státu, obcí atd., v nichž rovněž nutno zříditi závodní výbory, ač-li jsou ovšem dány i ostatní předpoklady pro jich zřízení. Nesprávným je proto názor Lenhoffův (str. 5) a Lambergův (str. 10), kteří se snaží z doslovu §u 2., odst. 2. zákona dovoditi, že působnost zákona mohla by býti na podniky subjektů veřejného práva rozšířena teprve zvláštním nařízením. Odstavci 2., §u 2. zákona nelze vzhledem k odstavci 1. téhož §u rozuměti jinak, než že odstavec tento platí ohledně podniků nevýdělečných, při výdělečných přichází v úvahu toliko ustanovení §u 1., odst. 1. Názor tu zastávaný sdílí také Hatlák (str. 48), Tučný (str. 89) a Adler.

Činnost výdělečná bude ovšem v případech hraničných dosti těžko zjistitelná. Ústavy humanitní, nemocnice, chudobince, ústavy pro péči o mládež, vědecké ústavy nejsou očividně podniky výdělečnými. Ečer uvádí dále jako podniky nevýdělečné úrazové pojišťovny, nemocenské pokladny a ze státních podniků poštu, telegraf, telefon (viz ale § 2., odst. 2. zák.). Tučný (str. 86) podotýká, že spory vyvolají v otázce výdělečnosti soukromoléčebné ústavy, lázně atd. Obav těchto nelze sděleti, poněvadž u nich je výdělečnost přece lehkou zjistitelnou. —

Totéž platí o otázce Tučným (str. 86) nadhozené ohledně podniků divadelních. Přední divadla, totiž Národní divadlo pražské, brněnské a bratislavské, jichž provoz umožňují jen vydatné podpory korporací veřejných, sotva bude lze považovati za podniky výdělečné; takovými však mohou býti jistě divadla soukromých podnikatelů s výdělkem počítající a bez něho divadlo neprovozující.

K 3. Předpoklad trvalého celoročního zaměstnání nejméně 30 zaměstnanců jest splněn, zaměstnává-li závod v průměru celého roku aspoň 30 osob, při čemž ovšem může v některém měsíci počet tento klesnouti i pod 30 a v jiném stoupnouti nad toto číslo. Přirozeně nemusí při tom jíti o tytéž osoby a jest také ovšem lhostejno, jsou-li oprávněny k volbě čili nikoliv. Rovněž se nežádá, aby zaměstnanec byl tuzemcem. Obavy Ečerovy, že výklad slova trvale bude činiti obtíže, jsou vzhledem k tomu, že zákon sám připojuje k němu v závorce slovo »celoročně«, patrně bezdůvodny.

Hatlák (str. 47) dovozuje z textu zákona »v němž je trvale zaměstnáno«, že obchodní cestující, montéři, do počtu zaměstnanců zákonem předepsaného nespádají, poněvadž nejsou zaměstnání v závodě, nýbrž mimo závod. Správně k tomu podotýká Štern, že by dle tohoto výkladu stálý noční hlídač rovněž nemohl býti včítán

mezi zaměstnance závodu, poněvadž koná hlídku obyčejně kolem závodu a ne v závodě. Názor Hatlákův jest ostatně v rozporu s § 15. zákona, který vylučuje z volebního práva některé dělníky domácí, z čehož vyplývá, že tyto nutno přes to, že neppracují v závodě, přece počítati do počtu zaměstnanců, ač-li ovšem pracují t r v a l e pro tento závod (stejně Mitteilungen str. 106 z roku 1922). —

Spornější jest otázka, koho zákon míní zaměstnancem ve smyslu §u 1. Zákon sám definici zaměstnance nepodává a vymezuje v §u 8. toliko pojem zřízence, jímž rozurní osobu, která podléhá nebo by podléhala pensijnímu pojištění ve smyslu §u 1. zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., kdyby nebylo u ní osvobozujících důvodů z pojistné povinnosti dle §u 2. téhož zákona. Ministerstvo sociální péče výnosem ze dne 27. února 1922, č. j. 5016/E-22 (sděleném v Průmyslovém Věstníku str. 197 z r. 1922 a Sj. č. 10./22.) dodává k tomu, že zřízenec musí v době vyhlášení voleb býti skutečně u některého pensijního ústavu také již pojištěn. Dle judikatury nejv. správ. soudu (Sj. čís. 4./22.) podléhají pensijnímu pojištění také rýsovači ve strojárnách, přehlížeč zboží a tkalcovský mistr a kontrolor modelů ve slévárně.

Hatlák (str. 55) správně k tomu podotýká, že propůjčení titulu zřízence nečiní tohoto ovšem ještě zřízencem ve smyslu zákona.

Zaměstnancem jest pak každá osoba v závodě zaměstnaná. Osoby v domácnosti majitele závodu zaměstnané (služky, komorníci, šoféři atd.) nejsou ovšem zaměstnanci závodními, konají-li své práce výlučně pro osobu či rodinu zaměstnavatele. Jsou-li však zaměstnání také v závodě, bude rozhodným zaměstnání to, jemuž se věnují převážně. Ředitelé, prokuristé a jednatele společností s ruč. obm., mající plat a byli-li přijati na smlouvu, jsou zaměstnanci. Příbuzenský poměr k majiteli závodu nepadá ovšem na váhu. Zaměstnanci nejsou však členové správní rady.

Spor točí se pak hlavně kolem otázky, zda zaměstnanci jsou také učňové. Hatlák (str. 55 a 56), Lamberg (str. 10) tvrdí, že poměr učební není poměrem pracovním, ježto založen jest na smlouvě učednické, která zakládá poměr obdobný poměru poručenskému. Názor tento, který neshdílí Lenhoff (str. 5) vyvrací také Štern, který poukazuje na novelu k nemocenskému pojištění z 15. května 1919, čís. 268. sb. z. a n., která definuje v § 1. zaměstnance jako osoby, jež vykonávají práce a služby na základě poměru pracovního, služebního anebo učňovského, a na zákon o osmihodinné době pracovní z 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. zák. a nař., který v §u 10. rovněž mluví o mladistvých zaměstnancích do 18 let.

Praxe ovšem jinak; aspoň dle nálezu rozhodčí komise v Ústí ze dne 21. dubna 1922, čís. j. Rk 16/22/4 (M 281/22), nelze učně považovati za zaměstnance ve smyslu zákona o závodních výborech.

Hatlák (str. 51) nepřikládá charakter zaměstnance také tre-stancům, zajatcům, chovancům polepšoven, kteří nemohou volně disponovati svou pracovní silou a nejsou tedy vlastně stranou při smlouvě pracovní.

Nezaměstnance, jichž poměr pracovní byl rozvázán, nelze do počtu § 1., odst. 1. ovšem počítati, spornější bude věc, když zaměstnavatel vyplácí částečnou mzdu dle § 17. zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 322 sb. z. a nař. (Viz také Mittel., str. 125 (1922)).

Zaměstnanci ve smyslu §u 1., odst. 1. zákona o závodních výborech, nejsou také zaměstnanci najatí pouze na práce sezonní (odst. 3. §u 1.), tedy příkladně sklepníci lázeňských hotelů, dělníci pracující v cukrovaru pouze v kampani.

Tučný (str. 87) nadhazuje otázku postavení zaměstnanců, kteří byli přijati jako dělníci sezonní po ukončení sezony, byli však po-drženi i dále, aniž by jim bylo zaručeno zaměstnání celoroční. Dluž-no mítí za to, že v takovém případě nejde již o zaměstnance se-zonní, nýbrž o takové, jež nutno do počtu zaměstnanců vpočísti. Ro-dinné příslušníky zaměstnavatelů zemědělských, kteří vypomáhají nepravidelně při pracích polních, nelze počítati mezi zaměstnance dle odst. 1. §u 1. zákona o závodních výborech.

Výjimku tvoří práce stavební, které ač jsou pracemi sezonními, nejsou za takové dle §u 1., odst. 3., posl. věta zákona považovány a nutno proto v podnicích stavebních závodní výbory zříditi.

K 4. Vyčkávací půlroční lhůta počítá se od té doby, kdy byla skutečně výroba zahájena, t. j. od doby, kdy, jak uvádí Tayerle (str. 7), podnik skutečně začal v dotyčném oboru výroby pracovati, byť jen přípravnými pracemi anebo započal v menším rozsahu s pracemi vlastní výroby.

III. Výjimky ze zákona tvoří podniky horní, pro něž platí zákon z 25. února 1920, čís. 134. sb. z. a n. a dále podniky že-lezniční, kde dle §u 2., odst. 1. zákona o závodních výborech, zů-stávají nadále v činnosti důvěrnické sbory, které byly zřízeny v roce 1920 pro železniční podniky státní a budou nyní zřízeny i u železničních podniků soukromých. Pro železnice závodní ustanov-ění toto ovšem neplatí, naproti tomu nutno však pouliční dráhy elektrické, vzhledem na ustanovení čl. XVI. zákona z 31. prosince 1894, ř. z. č. 2, z r. 1895, považovati za podniky železniční. (V témž smyslu nález rozh. komise v Teplicích z 18. února 1922, čís. 2/22, Słg. čís. 1.)

IV. Vzájemný poměr dosavadních důvěrni-ckých sborů, odborových organizací a závod-ních výborů. Jest pochopitelno a vyplývá vlastně z povahy věci, že se v otázce poměru právě zmíněného, názory zaměstnava-telů nemohou shodnouti s názory zaměstnanců. Hatlák (str. 41 a 42),

Lamberg (str. 11), dovozují analogicky z §u 106., odst. 2. říšsko-německého zákona a z ustanovení §u 2., odst. 1. zákona čsl. o závodních výborech (zůstávají i nadále v činnosti), že volbou závodních výborů přestane existence dosavadních výborů zřízenec-kých nebo dělnických, kdežto Tayerle (str. 10) a Štern poukazují k tomu, že zákonem v žádném případě neruší se výjimečná pří-znivější ustanovení kolektivních smluv a tedy i ustanovení těchto smluv ohledně důvěrnických sborů. Názor tento sdílí také Beránek ve svém článku »K volbám do závodních výborů«, Právo Lidu č. 37 z r. 1922, který radí v takovém případě alespoň k odkladu voleb. Především nutno vytknouti, že zřízení závodního výboru nenařizuje zákon obligatorně (doslov §u 1., odst. 1. zákona »zřizuje se«). Znění §u 1. prov. nařízení, »zaměstnanci dohodnou se se správou závodu«, také nasvědčuje tomu, že zřízení závodního výboru pře-nechává se iniciativě, vůli zaměstnanců, takže tito nechtějí-li, ne-musí vůbec zřízení výboru závodního se domáhati, kteréhožto o-právnění použijí obzvláště v tom případě, skýtají-li jim kolektivní smlouvy lepších výhod. Pro výklad Hatlákův sotva tedy lze na-lézt v zákoně opory, ač nutno uznati, že otázka poměru důvěrni-ckých sborů k závodním výborům měla být v zájmu věci a k vyva-rování sporů rozřešena v zákoně jasněji.

Daleko jednodušší jest otázka poměru závodních výborů k od-borovým organisacím dělnickým a zřízenec-kým. Kdežto závodní výbory jsou orgánem dělnictva jednoho podniku, zůstávají odbo-rové organisace představiteli zaměstnanců v celém odvětví výro-bním. Zákon zmiňuje se o nich v §§ 3. a 26., v nichž přiznává jim právo ujednávat kolektivní smlouvy pracovní a navrhovati dva členy rozhodčí komise.

O poměru závodních výborů k odborovým organisacím po-jednává také článek Dundrův ve Věstníku závodních rad a výborů č. 1. z roku 1922.

§ 4.

Práva závodních výborů.

I. Všeobecná práva závodních výborů. (§ 3. zák.). Zákon nevypočítává úkolů závodních výborů taxativně, o čemž svědčí použití slova »zejména«, nýbrž toliko demonstrativně -kasuisticky. Stanoví především všeobecně, že závodní výbory jsou povolány, aby hájily a povzbuzovaly hospodářské, sociální a kul-turní zájmy zaměstnanců v závodě. Hospodářské zájmy zaměstnan-ců vyplývají ze smluv pracovních, sociální a kulturní zájmy lze však těžko vymeziti a přesněji označiti; vztahují se k nim patrně ustano-vením písmen e), f), g), h) §u 3. zákona, o nichž bude později promluveno podrobněji. Místně jest působnost závodního výboru ovšem omezena na závod vlastní. Zasahování do poměrů závodu ji-

ného jest vyloučeno. Závodní výbor není také, jak správně podotýká Lamberg (str. 12), žádnou instancí mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem, takže přímý styk mezi těmito nemůže býti závodním výbo-rem nijak omezován.

Práva, jež zákon přiřkl závodním výborům, jsou pak tato:

1. Dozor nad mzdovými a pracovními smlou- vami a řády a spolupůsobení při sjednávání pracovních řádů (§ 3., lit. a). Zákon, aniž by blíže ozna- čoval, jaké smlouvy má na mysli, přiznává závodnímu výboru do- zor nad nimi a uznává tak právoplatnost nejen smluv jednotlivců, nýbrž i smluv kolektivních, které dojednávají organizace zaměstna- vatelů s organizacemi zaměstnanců. Výklad Tučného (str. 89), že zá- vodnímu výboru nepřísluší dozor nad pracovními smlouvami a řá- ly, které byly stanoveny kolektivní smlouvou, spočívá patrně na omylu či nedorozumění. Aby byl umožněn dozor závodního výboru nad zmíněnými smlouvami, stanoví § 4., lit. a) zákona povinnost správy závodu doručiti předsedovi závodního výboru nebo jeho náměstkovi opisy pracovních smluv a řádů, jakož i všechny další jejich změny. Ujednání smluv samých přenechává zákon, neustanoviv o tom ni- čeho bližšího, jednotlivcům anebo organizacím, čímž dosavadní pev- ná posice odborových organizací ovšem nedoznala změny. Novotou v praxi, ostatně již dříve *via facti* uznávanou a trpěnou, jest spolu- působení závodních výborů při sjednávání pracovních řádů. Až do- sud byl vlastně dle § 88. a) živnost. řádu zaměstnavatel dle zákona oprávněn vydávati pracovní řád autonomně. Napříště bude pracovní řád s j e d n á v á n za spolupůsobení závodního výboru. Pojem spol- působení jest ovšem nepřesný a zaměstnavatelé (Hatlák, str. 102, Lamberg, str. 13) snaží se jej vyložit tak, že závodnímu výboru přísluší v otázce této toliko hlas poradní, aniž by mu ovšem bylo přiřknuto právo strany smluvní. Tu však nelze nahlédnouti, proč zá- konodárce užil obratu spolupůsobení při s j e d n á v á n í pracovních řádů. Zákon, jak vyplývá z posledních slov odstavce 1., lit. a), §u 3., přiznává právo sjednání pracovních řádů odborovým organizacím. Z toho nutno proto dovozovati, že právo toto přísluší po případě také závodnímu výboru. Stěžejní obsah pracovního řádu zůstává i nadále vymezen ustanovením § 88. a) živnost. řádu, který váže při- rozeně i zaměstnance. Nepřipuštění závodního výboru k jednání o pracovním řádě mohlo by zakládati skutkovou povahu přestupku dle §u 29., odst. 1. zákona o zákonných výborech.

2. Nahlížení do mzdových a platových listin. [§ 3., lit. b)]. Toto právo přiznává zákon závodnímu výboru podle potřeby, t. j. tehdy, vyplývá-li potřeba tato z jeho zákonných úkolů. Vykonávání práva může se však díti toliko jedním členem závod- ního výboru k tomu určeným za účasti zástupce závodu, při čemž, jde-li o zřízence, může nahlédnouti do listiny toliko zřízencem, jde-li

však o jiného zaměstnance, nejen zaměstnanec, nýbrž i zřízenec. Nahlížení, jak uvedeno, omezeno jest toliko na mzdové a platové listiny, do personálních aktů a pod. nelze tedy nahlížeti. Pro názor Hatlákův (str. 104), že nahlédnutí předpokládá souhlas zaměstnance, o něž jde, neskýtá zákon opory. Správa závodu ovšem nemusí závodnímu výboru dávatí k dispozici opisy mzdových a platebních listin, kdyby si všal: člen do listiny nahlížející nemohl činiti sám poznámky, bylo by právo nahlížení dosti ilusorní. Komentátoři za zaměstnavatelů (Hatlák, str. 105, Lamberg, str. 13) právo toto, ježto se zákon o něm výslovně nezmiňuje, závod. výboru upírají. Dozor na výplatu samu však závodnímu výboru nepřisluší (jinak ovšem § 3. rakouského zákona).

3. Ujednávání dodatků ke kolektivním smlouvám za součinnosti odborových organizací (§ 3., lit. c]). Ježto kolektivní smlouvy se uzavírají pro celý příslušný obor průmyslový, nemohou přirozeně upravovati všechny otázky pracovního poměru se týkající, do nejmenších podrobností. Úpravu speciálních otázek jednotlivých závodů (místní tovární tarify), ovšem v rámci kolektivní smlouvy, vyhrazuje zákon závodním výborům, avšak za součinnosti odb. organizací. Postup bude asi ten, že závodní výbory pojednají o speciálních otázkách těchto se správou závodu, výsledek oznámí odborové organizaci, která bude přirozeně souhlasiti, načež obě strany doplní kolektivní smlouvy dojednanými novými dodatky.

4. Péče o zachovávání smírů [§ 3. lit. d)]. Zákon ukládá závodnímu výboru, aby pečoval o provádění a zachovávání smírů ujednaných o otázkách mzdových a pracovních smírčími orgány, jakož o provádění a zachovávání nálezů, vynesných rozhodčími komisemi. Smírčími orgány nutno rozuměti všechny orgány v otázkách hromadných sporů dosud intervenující, tedy paritní komise, paritní výbory, soudy rozhodčí (§ 577. až 599. c. ř. s.) a ovšem také živnostenské a ostatní soudy občanské. O rozhodčí komisi závodních výborů obsahuje bližší ustanovení § 26. zákona, jež doplňují § 28. až 38. prov. nař. Výraz pečovati, nelze vykládati jinak, nežli že závodní výbory morálním svým vlivem mají působiti jak na zaměstnavatele, tak na zaměstnance, aby smíry zmíněné byly dodržovány. Moc donucovací ovšem závodnímu výboru v tomto směru nepřisluší. Exekutivní opatření, aby nálezy rozhodčích komisí skutečně byly vykonány, spadá v obor působnosti soudů exekučních (§ 26., odst. 5. zákona).

5. Dozor nad zachováváním zákonných ustanovení o ochraně zaměstnanců a účast při šetření a komisionelních řízeních s tím souvisejících. [§ 3., lit. e)]. Zákon má tu na mysli veškerá ustanovení, týkající se ochrany zaměstnanců, obzvláště tedy předpisy platící ohledně zdra-

votní a tělesné bezpečnosti zaměstnanců. Sem spadá tedy veliký komplex předpisů o ochraně proti úrazům, obzvláště o všelikém pojištění zaměstnanců, o práci žen a dětí vůbec a noční zvláště, o osmihodinné době pracovní, atd. Zde přichází také v úvahu § 74. živnost. řádu a § 18. zákona o obchodních pomocnících. Že by do ochranného zákonodárství patřil také zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n., jak má za to Ečer, sotva lze tvrditi, poněvadž zákon tento se týká hlavně ochrany proti útisku a ochrany svobody spolčovací a shromažďovací. Závodní výbor shledav nedostatky v nedodržování zákonných předpisů zmíněných, nemůže sám tyto odstraňovati, což odporovalo by předpisu § 3., odst. 2. zákona; upozornění jeho však správa závodu jistě nenechá již vzhledem k trestní a jiné své zodpovědnosti bez povšimnutí. Závodní výbor může ovšem také dožadovati se bezprostředního zakročení příslušného orgánu dozorčího, jímž jest po smyslu zákona ze dne 17. června 1883. čís. 117 ř. z. živnostenský inspektor. Důsledkem zmíněného práva dozoru jest pak další právo závodního výboru, aby se účastnil šetření a komisionelních řízení, ochrany zmíněné se týkající, jedním členem. Účast při jiných komisích příkladně vodních, finančních v pivovarech a cukrovarech, lihovarech jest ovšem vyloučena. Hatlák (str. 108) vylučuje také účast při zamýšleném rozšiřování závodu či nových stavbách, k čemuž však správně podotýká Lenhoff (str. 11), že závodní výbor na každý pád jest oprávněn účastniti se řízení kolaudačního po smyslu §u 25. a násl. živnost. řádu. Aby závodní výbor mohl dostáti úkolům tuto vytčeným, ukládá se zaměstnavateli vyrozumění jeho o komisionelním řízení nebo o příchodu dozorčího orgánu. [§ 4., lit. b)]. Více však není předepsáno a komisionelní jednání možno ovšem předsevzítí, i když se člen závodního výboru nedostaví, neboť zákon nespojuje s nedostavením se tímto nijakých důsledků.

6. Spolupůsobení při udržování kázně a pořádku, disciplinárním řízení a péče o dobrý vzájemný poměr, zvláště příslušníků různých organizací náboženských, politických a odborových. [§ 3., lit. f.)] I tu jest novotou obzvláště spolupůsobení při disciplinárním řízení, které Hatlák (str. 109) a Lamberg (str. 15) opět omezují toliko na hlas poradní, sdílejíce patrně názor, že pracovním řádem či smlouvou může býti disciplinární právo vyhrazeno toliko zaměstnavateli. [§ 88. a), g) a § 90. živnost. řádu.] Nutno přiznati, že doslov zákona není i tu opět přesným, daleko přesněji upraveno jest disciplinární řízení v § 80. odst. 2. říšsko-německého zákona. Zákon čsl. nese se patrně úmyslem, aby disciplinární tresty nebyly ukládány při nejmenším bez slyšení závodního výboru, který má ostatně, jak zmíněno, vliv i na ujednání pracovního řádu, v němž otázka tato může býti upravena určitěji. Adler sdílí rovněž názor, že ve smyslu dosavadních předpisů živnostenského řádu ne-

lze vlastně o řízení disciplinárním mluvit a jest mu proto nejasno, jak se spolupůsobení závodního výboru při tomto řízení vytváří. Obtíže v praxi bude působiti jistě poslední věta lit. f) tohoto odstavce §u 3., v níž se závodnímu výboru ukládá, aby nestranně urovnával spory vznikající z příslušnosti k různým organisacím náboženským, politickým nebo odborovým, kteréžto přání zákona klade na závodní výbor požadavky velmi ideální. Do zákona dostalo se toto ustanovení, jak uvádí Tayerle (strana 13), na nátlak českých socialistů a křesťanských sociálů, kteří prý z důvodů politických popírají zásadu jednotné organisace odborové. Provádění tohoto ustanovení zákona narazí proto, jak zmíněno, vzhledem k svému politickému zabarvení na obtíže, takže politicky rozvášněné strany sotva budou se dovolávatí zakročení závodního výboru jako spíše soudního zakročení ve smyslu již zmíněného zákona o teroru. Ečer ostatně už napřed myslí, že žádný své cti dbalý závodní výbor by se k nestranné ochraně žlutých a neorganisovaných ve smyslu tohoto ustanovení ani propůjčiti nemohl.

7. Spolupůsobení při propuštění (výpovědi) zaměstnanců. [§ 3., lit. g).] Předestati by bylo, že na přijímání zaměstnanců nemůže závodní výbor vykonávatí žádného vlivu. Tu jest tedy zaměstnavatel úplně neodvislým, ač-li rnu v tomto směru neukládá nějakých zvláštních povinností smlouva s odborovými organisacemi uzavřená (německý zákon ukládá v § 78. č. 8 závodní radě dokonce povinnost zkoumati existenci takové smlouvy). Zákon upravuje, jak zmíněno, toliko otázku propuštění (výpovědi). Nutno pak rozeznávatí:

a) Propuštění (výpověď) hromadné může se státi buď z příčin ležících v pracovním poměru nebo z příčiny, ležící mimo pracovní poměr. Mezi důvody z pracovního poměru vyplývající patří příkladně požadavky mzdové, stávka, výluha. V těchto případech jest propouštěcí právo zaměstnavatele úplně neobmezeno a jest tu jakákoliv ingerence závodního výboru vyloučena. Pracovního poměru se nedotýkají příčiny mimo něj ležící, tedy příkladně špatná konjunktura, nedostatek zakázek, surovin atd. I tu jest vlastně propouštěcí právo zaměstnavatele také neobmezeno, závodní výbor však musí tu býti slyšen a jeho rada sotva zůstane z důvodů na snadě ležících nepovšimnuta. V této souvislosti bylo by také poukázati k velmi zajímavým vývodům Dra. Lamberga v článku »Die Frage der Arbeiterentlassungen im Betriebsausschüssegesetz« (Mitteilungen des Hauptverbandes str. 587/1921 a n.), v nichž se dovozuje přesvědčivě, že ustanovení zákona, které přenechává zasažení při hromadném propuštění lokálním závodním výborům, jest krokem zpátky, ježto dle kolektivní smlouvy kovodělníků z r. 1921 nastupovaly tu odborové organisace.

Zákon nepodává také definice hromadného propuštění. Otázku tuto proto bude řešiti v každém konkrétním případě zvláště dle poměru, o němž jde.

b) Propuštění (výpověď) jednotlivců. Propuštění dělníka nebo zřízence, který nebyl v den propuštění v podniku aspoň tři roky nepřetržitě zaměstnán, zákon nijak neobmezuje. Samozřejmě musí však podnikatel podmínky smluvní v této příčině snad ujednané vždy dodržeti. Jinak se věc má, jde-li o propuštění dělníka či zřízence v podniku aspoň tři roky nepřetržitě zaměstnaného. V takovém případě musí správa závodu ihned o tom zpravití závodní výbor. Kdyby tak neučinila stihaly by ji následky dle §u 29., odst. 1. zákona. Zákon mluví výslovně toliko o propuštění (výpovědi) dělníka nebo zřízence. Obavy Hatlákovy (str. 62), že ustanovení toto mohlo by býti vztahováno také na učně, který se po tři leta učil a pak byl propuštěn, jsou zbytečny, zákonodárce užil by přece, kdyby to měl na mysli, širšího obratu »propuštění zaměstnance«. Slovy »v podniku« naznačuje zákon, že nevyžaduje se nepřetržitě zaměstnání 3leté ani u téhož podnikatele, ani v témže závodě jeho podniku. Obtížnější ovšem bude výklad výrazu »nepřetržitě«. Nemoc a dovolená nejsou ovšem přeráženími, spornější jest však věc při stávce a výluce, které socialističtí teoretikové rovněž nepovažují za přerušeni, kdežto praxe po většině sdílí názor opačný. Mobilisací v roce 1921 na podzim nařízenou, nebyly po smyslu § 1. zákona ze dne 26. října 1921, č. 383 sb. zák. a nař., pracovní a služební poměry přerušeny. — Beránek uvádí ve Sj. č. 12./22. nález rozh. komise ve Vrchlabí z 11./3. 1922, dle něhož nelze považovati za přerušeni pracovního poměru dočasné kolektivní opuštění práce, přivoděné následkem mzdových diferencí.

K otázce přerušeni bylo by srovnati také výnos min. soc. péče ze 14. dubna 1922, čís. 3692 F/22 (Pr. V. 269/22), dle něhož jest stávka faktickým, třeba nezákonným vystoupením resp. opuštěním pracovního poměru a tudíž svémocným opuštěním práce se strany dělnictva; odhlášením jeho se strany zaměstnavatele jest pak ukončen pracovní poměr ve smyslu §u 31. nemoc. zák.

Podotknouti by bylo také, že zákon klade propuštění na roveň i výpověď, kteréžto pojmy zdá se vůbec ztotožňovati (viz ostatně také odstavec 2., § 22.). Lamberg (str. 41) vysvětluje to tím, že ustanovení ohledně propuštění (výpovědi) byla převzata téměř doslovně ze zmíněné kolekt. smlouvy kovodělníků v Praze 1921 ujednané, v níž byla smluvna jednodenní lhůta výpovědní, takže tu výraz propuštění a výpověď jest téměř identický. Lenhoff (strana 15) rozeznává správně služeb. poměry s určením doby jich trvání a služeb. poměry bez takového určení. Toliko poslední nutno vypověděti a výpověď ihned a ne až po uplynutí výpovědní lhůty závodnímu výboru oznámiti. Služební poměry s určitou dobou trvání, při nichž vý-

pověď byla vyloučena (§ 77. živn. ř.), ruší se uplynutím doby, takže tu zrušení rovná se propuštění, které by bylo teprve v okamžiku zrušení závodnímu výboru oznámiti. V zájmu obou stran však bude, aby zaměstnavatel již před uplynutím konečného termínu smlouvy zpravil závodní výbor o svém úmyslu, aby otázka oprávněnosti propuštění, či vlastně zrušení poměru služebního mohla býti zavčas vyřízena.

Další postup bude tedy ten, že zaměstnavatel výpověď či propuštění zaměstnance, o nějž jde, sdělí současně závodnímu výboru, aniž by musel dříve s výborem o otázce této jednati. Tu teprve začíná spolupůsobení závodního výboru, který, má-li za to, že výpověď jest odůvodněnou, neučiní žádných dalších kroků. shledá-li však výpověď (propuštění) zřejmě neodůvodněnou, může věc předložit do 3 dnů se svým dobrozdáním rozhodčí komisi, která rozhodne do dalších sedmi dnů s platností konečnou. Dokud tato nerozhodne, jest míti za to, že dotyčný zřízenec či dělník jest na dovolené [§ 3., lit. g)]. —

Dle toho, co právě uvedeno, zkoumá závodní výbor oprávněnost propuštění (výpovědi) a rozhodne úplně samostatně. Považuje-li je za zřejmě neodůvodněné, obrátí se na rozhodčí komisi. Z uvedeného vyplývá, že proti předložení či nepředložení na rozhodčí komisi nepřísluší ani zaměstnavateli ani zaměstnanci nijakého prostředku oprávněného. Ečer dovozuje ze slov zákona »může předložit« nebezpečí libovůle závodního výboru a vyslovuje názor, že vzhledem k tomu alespoň praxe snad přizná propuštěnému právo obrátiti se na rozhodčí komisi. S výkladem tímto, nehledě, že doslov zákona neskýtá tu nijaké opory, nelze souhlasiti tím spíše, že nelze přece očekávati, že závodní výbor složený jedině ze zaměstnanců bude postupovati libovolně. Dosavadní praxe, pokud ji lze přehlédnouti, sdílí také názor, že ku stížnosti pro propuštění zaměstnance jest legitimován toliko závodní výbor. (Nálezy rozhodčí komise v České Lípě ze dne 28. února 1922 a v Českých Budějovicích z 11. února 1922 Mitteilungen str. 194/1922.)

Má-li tedy závodní výbor za to, že opatření zaměstnavatele ohledně propuštění (výpovědi) jest zřejmě neodůvodněno, jest na něm, aby věc se svým dobrozdáním, které jest vlastně námitkami proti propuštění (výpovědi), nejdéle do 3 dnů předložil rozhodčí komisi. Ohledně lhůty třídní platí ovšem zásada §u 902., odst. 1. všeob. obč. zák., že den, kdy událost nastala, tedy, kdy sdělení došlo závodnímu výboru, se do třídní lhůty nezapočítává. Třídní tato odpovídá lhůta jest lhůtou preklusivní, to jest právo, o něž tu jde, zaniká její uplynutím bez ohledu na chování se oprávněného, obzvláště jeho zavinění neb nezavinění. Nedodrží-li tedy závodní výbor této lhůty ztrácí své právo konečně, definitivně, neboť navrácení do předešlého stavu nelze mu povoliti.

Rozhodčí komisi, jak zmíněno, náleží, aby do dalších sedmi dnů rozhodla, zda opatření zaměstnavatelovo jest oprávněno čili nikoli. Dr. Cibulka právem poukazuje k tomu, že lhůta sedmidenní jest příliš krátká, obzvláště tehdy, bude-li nutno obeslati některého člena mimo sídlo komise nebo prováděti obsáhlejší důkazy. Proto jest zajímavou otázkou, co jest právem, nebude-li tato sedmidenní lhůta dodržena. Kdežto Adler sdílí názor, že s nedodržením lhůty nejsou patrně spojeny nijaké následky (stejně Lenhoff str. 16), projevuje Hatlák (str. 62) názor, že předseda rozhodčí komise porušil v takovém případě zákon a že proto podnikatel může se domáhati na něm náhrady vzniklé škody (příkl. placení pojistného přes 7 dnů) syndikátní žalobou. Tento názor Hatlákův není správný. Ustanovení §u 1. zákona ze dne 12. července 1872, ř. z. č. 112, nelze na tento případ použiti, nejde přece o soudce jako takového, nýbrž o předsedu rozhodčí komise, nehledě ani k tomu, že by zákon musel toto ručení soudce-předsedy rozhodčí komise výslovně stanoviti.

Proti příliš liknavému předsedovi rozhodčí komise mohlo by býti snad postupováno toliko dozorčí stížností dle §u 78. zák. o org. soudech.

Rozhodnutí rozhodčí komise, které jest konečné, a jemuž nelze odporovati, jest možné dvojí:

První případ jest ten, že komise uzná stížnost závodního výboru neodůvodněnou, to jest propuštění (výpověď) oprávněným. V tomto případě končí služební poměr ovšem teprve okamžikem vynesení rozhodnutí rozhodčí komise, neboť až do této doby nutno, jak zmíněno, pokládati zaměstnance za dovolence, to jest služební poměr jest in suspenso, dělník již nepracuje, musí opustiti závod, nemůže ale přes to uzavřiti nové smlouvy s jiným zaměstnavatelem (stejně Adler, opačný názor zastává Hatlák str. 63), ač vzhledem k ustanovení předposledního odstavce lit. g) § 3. sotva lze mu vždycky přiznati nárok na placenou dovolenou, do níž se ovšem nepočítá výpovědní lhůta, kdy vypovězený musí konati práce, za něž je ovšem ještě placen.

Druhá možnost jest ta, že rozhodčí komise shledá stížnost závodního výboru oprávněnou a tudíž propuštění (výpověď) neodůvodněno. Takto může postupovati rozhodčí komise toliko ve třech v § 3., lit aa), bb), cc) taxativně vypočtených případech:

aa) jde-li o očividné propuštění pro politickou, odborovou, národní nebo náboženskou příslušnost či nepřislušnost nebo o rovněž takovou činnost zaměstnance s činností v závodě nesouvisící a její právní následky, jimiž nutno rozumněti stihání a odsouzení soudní. Pojem politické činnosti jest ovšem hodně pružný a těžko vymežitelný. Bude tedy v praxi jistě hodně sporný. Ečer poukazuje v této souvislosti k tomu, že zákon o příslušnosti k organizaci a činnosti družstevní se nezmiňuje a že pro tuto nemůže býti tudíž dělník propuštěn.

bb) Jde-li o propuštění pro odepření trvale příkazovaných prací jiného druhu, než pro jaké byl zaměstnanec přijat. Odepře-li tudíž tento vykonávání práce jiného druhu, je mu přechodně, dočasně svěřené, byla by výpověď odůvodněna. (Stejně Hatlák, str. 65, Lenhoff, str. 14, Lamberg, str. 18). Hatlák připojuje k tomu také případ nemožnosti vykonávání práce změnou technického zařízení, kdy považuje propuštění (výpověď) rovněž za odůvodněno (stejně Ečer).

cc) Jeví-li propuštění nespravedlivou překročí, k jejímuž bližšímu vysvětlení uvádí zákon příkladem chování a stáří zaměstnance, poměry závodu, zaměstnancovy rodinné a majetkové poměry a délku zaměstnání v závodě. Výklad širokého pojmu nespravedlivé překročí jest tedy přenechán uvážení rozhodčí komise, jejíž rozhodování přispěje k objasnění zmíněného pojmu. Z dosavadní československé praxe bylo by tu uvéstí rozhodnutí rozhodčí komise v Č. Budějovicích z 11. března 1922 (sdělené v Průmyslovém Věstníku z roku 1922, str. 187), dle něhož propuštění fysicky neschopného dělníka není nespravedlivou překročí, poněvadž nelze požadovati, aby zaměstnavatel zaměstnával ve své službě dělníka práce fysicky neschopného.

Shledá-li rozhodčí komise, že jeden z případů pod aa)—cc) jest dán, pak nalezne, jak zákon praví doslovně, že zaměstnavatel jest povinen buď přijati zaměstnance zpět do práce za dřívějších podmínek zároveň s náhradou za výdělek mezi tím ušlý (ovšem s případnou srážkou dle § 1155 všeob. obč. zák.), buď postarati se mu o jiné zaměstnání v témže odboru a místě s přibližně stejným výdělkem (tu ručí zaměstnavatel za výsledek (nesprávnost názoru Lenhoffa (str. 16), který tvrdí, že ručí toliko za zavinění podává se z doslova zákona »postarati se«) buď dáti zaměstnanci odstupné ve výši jednotýdenní mzdy až čtyřtýdenní mzdy, kterou určí rozhodčí komise se zřetelem k poměrům uvedeným pod lit. cc).

Mezi zaměstnavateli a zaměstnanci jest pak spor o to, zda volba jedné ze tří právě zmíněných eventualit přísluší zaměstnavateli či rozhodčí komisi (Hatlák, str. 66) a stejně Lamberg (str. 19) uvádí pro správnost názoru zaměstnavatelů, že ustanovení toto bylo převzato do zákona z existujícího a praktikovaného již ujednání ze smíru v kovoprůmyslu z června 1921, při němž výslovně oběma smluvními stranami i ministrem sociální péče drem Grubrem, byla konstatována identická interpretace zmíněného ustanovení ve smyslu zaměstnavatelů. V témž smyslu vyslovuje se přepis ministerstva sociální péče (bohužel bez čísla a data) sdělený v Mitteilungen des Hauptverbandes (str. 143 a 144/1922), který jest patrně identickým s výnosem min. soc. péče z 15. února 1922, čís. 872/D, ježž uvádí nyní také P. V. 317/22.

Tayerlův výklad (str. 16) zdá se rovněž svědčiti pro tento názor. Lenhoff (str. 16), Tučný (str. 92) naproti tomu tvrdí opak. Ob-

jektivní Adler podotýká, že znění zákona není jasným, naproti tomu že jest jasno, že výše odstupného, poněvadž se neběře zřetel k trvání dovolené, jest nedostatečna.

Vylíčený historický vznik zmíněného místa zákona a slovný obrat zákonodárcem použitý: buď, buď, buď mluví pro volbu zaměstnavatele. —

c) Propuštění okamžitě (§ 3., lit. g, posl. odst.), t. j. bez výpovědi a jakékoliv ingerence závodního výboru jest ospravedlněno tehdy, když se dělník nebo zaměstnanec dopustil jednání, pro něž může býti pracovní nebo služební poměr bez výpovědi, t. j. tedy předčasně rozvázán ve smyslu zákonných ustanovení sem spadajících, na něž se tu zákon odvolává, uváděje ovšem toliko § 82. živn. řádu a § 27. zákona o obch. pomocnících a obdobné zákony platné dosud na Slovensku a Podkarpatské Rusi, ač měl také vlastně uvést § 1162 všeob. obč. zák., § 28. zák. o úřednících velkostatkářských (ř. z. č. 9 z roku 1914) a obdobné předpisy čeledních řádů. Z uherských předpisů zákonných patří sem § 94., čl. zák. XVII. z roku 1884, § 51. zák. čl. XIII. z roku 1885. § 22. zák. čl. II. z roku 1898. § 16. zák. čl. XXVIII. z roku 1900, § 25. zák. čl. XXIX. z roku 1900 a § 20. zák. čl. XXVIII. z roku 1900. Valná část zmíněných zákonných ustanovení jest doslovně otištěna v VI. svazku Weyrovy sbírky zákonů čsl. Nejdůležitějším jest ovšem ustanovení § 82. živn. ř. Bohatou judikaturu k tomuto paragrafu uvádí Hatlák na straně 71 až 87 svého komentáře, kterou Štern nepovažuje za nejměrodatnější, obzvláště ohledně ustanovení § 82., lit. h živn. ř., které jest dle něho v odporu s ustanovením §u 1154b) všeob. obč. zák. Srovnej také článek Beránkův v »Právu Lidu« z 23. dubna 1922, čís. 95: Pro novelisaci § 82. ž. ř. — Názor Ečerův (Rovnost čís. 97), že zákon vylučuje z pravomoci závodních výborů a rozhodčích komisí jen ty z devíti případů § 82. ž. ř., které znamenají nějaké jednání dělníka, není vzhledem k doslovu § 3., lit. g), posl. odst., udržitelný.

Stejný názor zastupuje v poslední době také Beránek v článku »Závodní výbory a propuštění zaměstnanců«. (Právo Lidu z 21. května 1922, čís. 117.) K jeho vývodům, které se stotožňují v celku s důvody Ečerovými bylo by uvést, že právě znění §u 22., odst. 2. zákona o závodních výborech, kde se o jednání zaměstnanec, člena záv. výb. nemluví, svědčí pro správnost názoru, že při okamžitém propuštění jest ingerence závodního výboru vyloučena.

Tento zmíněný, sotva udržitelný názor, vyslovený také v nálezu rozhodčí komise v Ústí z 5. dubna 1922, čís. j. Rk 14/22 (Slg. čís. 12), dle něhož tedy i k okamžitému propuštění zaměstnanec z důvodu §u 82. živn. ř. či §u 27. zákona o obchodních pomocnících jest potřeba souhlasu závodního výboru či rozhodčí komise, vrací také Mitteilungen 284 a 285/22.

d) Propuštění členů závodního výboru (§ 22., odst. 2) může se státi jen se souhlasem rozhodčí komise, což platí také o výpovědi, poněvadž jinak mohl by býti zákon snadno obcházen. Ochrana tato se ovšem netýká bývalých členů závodního výboru; náhradníků pak pouze tehdy, nastoupí-li již na místo členů vystouplých. Jde-li ovšem o propuštění dle § 82. živn. ř. a obdobných ustanovení, není ani při propuštění členů závodního výboru třeba souhlasu rozhodčí komise. Tayerle (str. 22) přiznává však závodnímu výboru i v takovém případě právo stížnosti u rozhodčí komise, jde-li o existenci tohoto důvodu propuštění. Tento názor sotva lze sdíleti, nehledě k tomu, že v zákoně nemá opory, nýbrž i proto, že v případě takovém může se dovolávati zaměstnanec, člen závodního výboru, ochrany živnostenského soudu, takže zakročení jiného není třeba, ač-li ovšem může tu spojití se žalobou prosbu o zjištění trvání služebního či pracovního poměru.

8. Správa nebo spoluspráva zařízení k blahu zaměstnanců určených (§ 3., lit. h). Jak se tato správa či spoluspráva utváří, bude záležeti na tom, z jakých prostředků se zařízení toto stalo, zda pouze z prostředků závodních či také zaměstnanců nebo dokonce osob třetích. Směrodatným ovšem bude nejvíce, co o tom určuje věnovací listina. Prováděcí nařízení se o této správě či spolusprávě nezmiňuje (jinak § 2. prov. nař. k zákonu o závodních a revírních radách při hornictví ze dne 13. července 1920, č. 434. sb. zák. a nař.), takže tu jde vlastně o zákon neúplný. Správu či spolusprávu tuto nemožno vůbec vyloučiti stanovami nebo zakládajícími či nadačními listinami, vydanými po 1. lednu 1921. (Tučný, str. 93, nesprávně uvádí tuto dobu až do konce roku 1921). Hatlák (str. 111) dovozuje, že zmíněné ustanovení zákona, dle něhož nelze po 1. lednu 1921 nadační listinou správu či spolusprávu vyloučiti, nelze použiti na zřízení, jež budou teprve v budoucnosti založena, poněvadž jde o dobrovolný dar, při němž rozhoduje především vůle darovatele. Názor tento nemůže vzhledem k jasnému znění zákona obstáti; k uklidnění Hatláka bylo by snad uvéstí, že jest konec konců přece činitelem rozhodujícím dávec, který, nezamlouvá-li se mu správa či spoluspráva závodního výboru, může si věnování vůbec rozmyslíti.

9. Podávání návrhů na zlepšení provozu, obzvláště technického zařízení (§ 3., lit. ch) neobsahuje ovšem v sobě také právo na podávání návrhů v obchodních a správních záležitostech závodu. Samostatné zavádění method technických závodnímu výboru také nepřisluší. Tayerle (str. 14) postrádá v zákoně jasného ustanovení, že správa musí o návrzích zmíněných jednati a dáti na ně odpověď. K tomu bylo by však uvéstí, že dle ustanovení § 4., lit. c) jest správa závodu povinna aspoň jednou za tři měsíce podati závodnímu výboru zprávu o obchodním a správním stavu závodu, o jeho výkonnosti a záměrech pro

další dobu. Při schůzkách těchto nalezne se přece příležitost, aby o vzájemných přáních a návrzích obou stran, jakož i o všech záležitostech závodu se týkajících, ovšem nezávazně, bylo promluveno. (V též smyslu názor Šternův v jeho opětně zmíněném článku.)

Účel podávání tříměsíčních zpráv osvětlují dobře Mitteilungen str. 326 a násl. z 1922.

O zdokonalení pracovních method výrobními specifikacemi pojednává informační článek inž. Lustiga, uveřejněný ve Věstníku závodních rad a výborů v č. 1. z roku 1922.

Tím by byla všeobecná, to jest taková práva, jež přísluší každému závodnímu výboru, vypočtena.

II. Zvláštní práva závodních výborů (§§ 5. a 6.).

Tato důležitá práva vyhražuje zákon toliko závodním výborům větších, v zákoně blíže označených podniků a to teprve počínaje 1. červencem 1922 (§ 31).

Práva tato jsou dvě a týkají se:

1. Předložení opisu účetní uzávěrky (§ 5.).

Jednotlivé závodní výbory podniku, který vede obchodní knihy (nemusí to být ovšem podnik obchodní ve smyslu obchodního zákona, tedy příkladně také velkostatek zemědělský) a zaměstnává aspoň 300 zaměstnanců anebo 50 zřízenců, mohou žádati každoročně předložení opisu účetní uzávěrky podniku za minulý rok, nejpозději do 6 měsíců po jeho uplynutí.

Tato šestiměsíční lhůta platí ovšem jen pro správu závodu. Závodní výbor jako takový (nikoliv předseda) mohou žádati předložení opisu účetní uzávěrky po celý rok. Rozhodným jest žádaný počet zaměstnanců či zřízenců v den žádosti o předložení bilance. Naproti tomu jest nerozhodnou právní konstrukce podniku, je tedy lhostejno, jde-li o společnost akciovou či výrobní a spotřební společenstvo atd. Hatlák (str. 144) usuzuje vzhledem k tomu, že zákon mluví toliko o předložení a nikoliv předkládání opisu, že závodní výbor jest oprávněn požadovati tytéž opisy pouze jedenkrát a ne vícekrát a že opisy se pouze předkládají k nahlédnutí. Tento výklad zdá se příliš úzký, neboť předložení k chvilkovému nahlédnutí stačilo by snad ku zběžné informaci, ne však k uvážení čísel a výsledku bilance, které jistě zákonodárci tanulo na mysli. Přisvědčiti by bylo ovšem k názoru Lenhoffem (str. 18) zastávanému, že zaměstnavatel nemá povinnosti poskytnouti závodnímu výboru nahlédnutí do knih. Opisy uzávěrky musí souhlasiti s prvopisy, neboť jinak by nastupovala sankce § 29., odst. 2. zákona. Předmětem uzávěrky jest ovšem toliko jmění podniku, ne však soukromé jmění podnikatele.

Po stránce právní zajímavé detaily řeší články dra. Šterna: Závodní výbory, bilance a správní rady (Právo Lidu z 11. června

1922, čís. 134) a dra. Grohmana: Betriebsausschüsse und Vorlage des Rechnungsabschlusses (M. 375/22).

Dr. Štern zastává názor, že je-li zřízeno v podniku více závodních výborů, může ústřední správa podniku prohlásiti, že nepředloží bilanci každému závodnímu výboru zvlášť, nýbrž společně schůzi závodních výborů (§ 27. prov. nař.). Poněvadž § 5. zákona jednající o předložení účetní uzávěrky není v §u 9. zákona citován, bude asi správnějším názor nahoře sdělený, že každý závodní výbor může žádati předložení opisu účetní uzávěrky (stejně Grohmann). —

K otázce bilanční srovnati by bylo také čl. inž. Lustiga (č. 2. Věstníku závodních rad a výborů): Roční odpisy — jako složka výrobní ceny dílenské.

2. Účastenství na schůzích správní a dozorčí rady a valné hromady přikl. zákon závodním výborům, jde-li o podniky zřízené ve formě akciové společnosti, komanditní společnosti (patrně jen komanditní společnosti na akcie, poněvadž prostá společnost komanditní nemá správní rady či podobného orgánu) nebo společností s obmezeným ručením, při nichž základní kapitál činí aspoň 1,000.000 Kč. Na jiné právní útvary obchodních podniků se zmíněné právo nevztahuje. Zjištění základního kapitálu nebude činiti asi obtíží, poněvadž tento se každoročně vykazuje. Důvody politické byly patrně příčinou, že účast zmíněná vyloučena jest u podniků věnovaných úkolům společností či stran politických, oranisací kulturních nebo všeobecně prospěšných. Pojem všeobecné prospěšnosti bude jistě sporným zvláště tam, kde jako příkladně při akciové společnosti provozující pouliční dopravu, všeobecná prospěšnost také padá na váhu. Rozhodným bude, převažuje-li či nepřevažuje-li tu otázka zisku. Počet delegátů (do 1000 zaměstnanců 2, od 1001 do 3000 — 3, pak 4 a podmínky osobní stáří 30 let a nejméně tříleté zaměstnání v závodě) upravuje blíže zákon v odst. 2. a 3. §u 6. Řádné schůze správní rady, jakož i valné hromady nutno i s programem oznámiti předsedovi závodního výboru (§ 6., odst. 2.). Kterou schůzi třeba považovati za řádnou, zákon blíže nenaznačuje a rovněž obch. zákon neobsahuje v tomto směru bližšího vysvětlení. Snad jsou řádnými schůzemi jen ty, které se ve smyslu stanov konají pravidelně každého měsíce. Zákon se však také zmiňuje v odst. 7. § 6. o mimořádných schůzích správní rady, při nichž jest účast delegátů vyloučena, jde-li pouze o finanční a osobní otázky správy závodu. Přes to, že ustanovení toto není příliš jasné, vyplývalo by z něho, že při jednání o těchto otázkách v řádné schůzi správní rady mohli by býti delegáti závodního výboru přítomni. Jinak však nejasnost ustanovení tohoto § 6. vyvolá hojně spory, jichž slibné počátky se již objevují v názorech komentátorů zaměstnavatelů a zaměstnanců. Hatlák (str. 118) rozšiřuje ustanovení o osobních

otázkách na všechny úředníky a zaměstnance vůbec. Názor tento jest patrně nesprávným; zákon mluví přece toliko o osobních otázkách správy závodu, čímž přece nemůže míniti ničeho jiného, než jak správně podotýká Štern, personalie hlavních, t. j. vedoucích úředníků správy závodu.

I tu bylo by ohledně mnohých sporných otázek tohoto §u poukázati na zajímavý článek dra. Grohmana: Betriebsausschüsse und Verwaltungsrat (zatím rukopis).

Výminka pro tiskové podniky politických stran platí dle Grohmana toliko pro oficiální listy stran, ne však pro politické časopisy jiné. —

Vysílání delegátů do schůzí správních rad podniků, jichž centrály jsou v cizozemsku, jest vyloučeno. Tuzemské representace jsou toliko plnomocníky procesuálními a správními.

Delegáti závodního výboru ve správní radě a valné hromadě nemají práva hlasovacího (§ 6., odst. 6., 1. věta). Hatlák (strana 116) zastává vzhledem k tomuto doslovu ojedinelý názor, že delegáti mohou býti toliko přítomni zmíněným schůzím bez jakéhokoliv práva zasáhnouti hlasem poradním do jednání. Adler, Tayerle, Štern poukazují správně k tomu, že vzhledem k všeobecným úkolům závodního výboru muselo by býti právo poradní delegátům v zákoně výslovně odepřeno. Delegáti nemají nároku na tantiemy, presenční marky, patrně proto, aby zajištěna byla jejich nezávislost, mohou však požadovati náhradu hotových výloh a ztracené mzdy. (§ 6., odst. 6., 2. věta.)

§ 5.

Povinnosti závodních výborů.

1. **Zákaz zasahování do správy a provozu.** (§ 3., odst. 2.) Z povahy závodního výboru jakožto orgánu převážně poradního plyne, že závodní výbor ani jako celek, ani jeho jednotliví členové nesmějí zasahovati do správy a provozu samostatnými nařízeními. K pojmu zasahování uvádí Lamberg (str. 23) příkladem jakékoliv vyvěšení plakátů bez souhlasu správy závodu. V tomto rozsahu nelze ovšem Lambergovi přisvědčiti, poněvadž obsahem plakátu bude patrně do správy jen tehdy zasaženo, zamýšlí-li se tím zmařiti nějaké opatření učiněné správou závodu. — V této souvislosti bylo by také poukázati k zajímavým vývodům Adlerovým, který nadhazuje otázku, zda vydání paroly ku stávce či zahájení pasivní resistance, které není o sobě trestným, stává se takovým, dopustí-li se ho člen závodního výboru. Hledělo-li by se při tom k doslovnému znění zákona, nebude o tom jistě pochyby. Bylo však takové opatření skutečně zákonodárcem myšleno? Proti zasahování jednotlivých členů i celého závodního výboru do správy a provozu přísluší zaměstnavateli stížnost na rozhodčí komisi

(§ 26., 21. c) a 20., odst. 2.), která může jednak rozsah povinnosti závodního výb. stanovit, jednak, jde-li o hrubé porušení jednotlivých členů, tyto vyloučiti, po případě celý závodní výbor rozpustiti. — Byla-li by však zasažením jednotlivého člena způsobena vážná porucha v chodu závodu nebo značnější hmotná škoda, propadne člen takový pokutě do 2.000 Kč (po případě vězení v trvání nejdéle 1 měsíce), jak ustanovuje § 28., odst. 2. Mimo to jest ovšem člen tento také povinen náhradou škody (§ 30., odst. 1.). O náhradě této škody rozhodují soudy, trestní činy naproti tomu stíhají politické úřady I. stolice, avšak jen na návrh podnikatele, po jehož návrhu může býti také trestní řízení zastaveno. (§ 28., odst. 3.)

S otázkou nerušeného provozu souvisí také ustanovení § 3, odst. 2., dle něhož členům závodního výboru jest úkoly jim podle ustanovení zákona příslušející vykonávati tak, aby chod závodu neutrpěl újmou a dle nichž schůze závodního výboru jest konati jedině mimo pravidelnou pracovní dobu a toliko ve výjimečných případech i během pracovní doby, avšak vždy za souhlasu správy závodu.

Členství závodních výborů nepřináší sebou žádných úlev v zaměstnání, ani jde-li o předsedu závodního výboru. Agendu svou vyřizuje závodní výbor, jak zmíněno, pravidelně mimo pracovní dobu. Členství závodního výboru jest proto funkcí čestnou. Nárok na mzdu nebo na plat přísluší členům jen tehdy, musí-li býti výjimečně a nevyhnutelně činní pro závodní výbor v pracovní době. (§ 22., odst. 1.)

2. Povinnost mlčenlivosti (§ 3., odst. 3. a § 6., odst. 6.). Tuto jsou povinni zachovávat členové závodního výboru o obchodních a výrobních tajemstvích a o tom, co výslovně jako důvěrné sdělil jim podnikatel o poměrech podniku anebo co jim jako delegátům ve schůzích správní, dozorčí rady nebo valné hromady bylo výslovně označeno za důvěrné. Nejasné ustanovení toto, připouštějící příliš široký výklad, označuje Tučný (str. 94) v praxi sotva za udržitelné. Zmíněnou povinnost přesněji vymezuje § 100. říšsko-německého zákona, který trestá toliko toho, kdo neoprávněně sdělí důvěrné údaje provozování a obchodu se týkající, které seznal jako příslušník závodního zastupitelstva a která jako taková byla označena. Povinnost mlčenlivosti dle zákona čsl. může býti porušena jednak prozrazením důvěrných sdělení ze správy závodu dle § 4., lit. c), anebo vůbec jakýchkoli sdělení dle § 3., odst. 3. zákona — na oba tyto případy vztahuje se patrně ustanovení § 28., odst. 1. — dále prozrazení důvěrných sdělení, učiněných ve správní dozorčí radě (i valné hromadě?) dle § 6., odst. 6.. Porušení toto má ve všech případech ovšem po návrhu podnikatele v zápětí stíhání člena závodního výboru politickým úřadem I. stolice pro přestupek, který se tresce pokutou do 2000 Kč a příp. vězením nejdéle 1 měsíce.

Stalo-li se porušení s úmyslem zjištěným nebo aby podnikatel byl poškozen, jest přípustný trest vězení až do 6 měsíců. Případný zisk provinilce, zbývající po úhradě náhrady škody, připadá ve prospěch státu. —

§ 6.

Organisace závodního výboru.

I. Složení závodního výboru.

1. Jednotné závodní výbory (§ 10.). Tu jest pro počet členů závodního výboru směrodatným počet všech zaměstnanců závodu v den vypsání voleb, při čemž otázka, zda tito zaměstnanci jsou také k volbě oprávněni, nepadá vůbec na váhu. Závodní výbor čítá pak v závodech o 30ti až 60ti zaměstnancích tři členy, v závodech s 61 až 100 zaměstnanci čtyři členy, na každých dalších 100 zaměstnanců až do 400 připadá vždy další jeden člen, od 401 až do 1000 zaměstnanců na každých dalších 200 a od 1001 do 4000 na každých dalších 500 a nad 4000 zaměstnanců vždy na každé další dva tisíce jeden člen závod. výb. Nejvýše může však závodní výbor čítati 20 členů. Za každého zvolí se náhradník, který zastupuje člena, zašlo-li ho něco. —

Ohledně nastupování náhradníků v jednotlivém konkrétním případě platí ovšem analogicky předpis Šu 57. obec. řádu volebního, dle něhož jest rozhodnou skupina, kterou náhradníci zastupují a pořadí, v němž jsou uvedeni na kadidátní listině.

Výklad Hatlákův (str. 142), že při počtu zaměstnanců započatá stovka neb ostatní rozhodující čísla se nepočítají, jest, nehledě k motivům, už z té příčiny nesprávným, že zákon by přece mluvil o plných 100 zaměstnancích a neužil by všeobecnéh obratu »na každých dalších 100 zaměstnanců«. Stejný názor zastává ostatně také Lamberg (str. 32), který rovněž nepožaduje, aby stovky či dvoustovky byly plné. V témže smyslu rozhodla také již rozhodčí komise v Mor. Ostravě nálezem ze dne 13. března 1922, č. j. Rk I 1/22, který uvádí, že zákon nebéře na zlomky rozpětí zřetel, což jest vidno z toho, že neučinil mimo ustanovení, že závodní výbor může čítati nejvýše 20 členů při nižším počtu jich, žádného omezení při zlomcích jednotlivých rozpětí, jak jest to v § 4. zákona o závodních a revírních radách v hornictví učiněno ustanovením, že zlomky nad polovici rozpětí čítají se za plné číslo, takže nutno míti za to, že dle zákona o závodních výborech, již každý zlomek rozpětí má za následek zvýšení počtu členů závodního výboru o jednoho, až do onoho omezení nejvyššího počtu členů dvaceti. (Viz ostatně shodné nálezy rozhodčích komisí v Boskovicích ze dne 7. dubna 1922, Rp 1/22, v Ústí z 13. února 1922, 31/22 ve Falknově z 20. března 1922 č. Sk 2/22. Opačný názor zastávají nálezy rozhodčí komise ve Slaném ze dne 10. dubna 1922 dle Průmysl. věst. str. 221 a 258/1922 a

nález rozhodčí komise v Duchcově z 29. května 1922, Rk 2/22.) Viz ohledně počtu členů také Sj. 14./22.

2. Samostatné výbory zřízenců a dělníků (§ 7.) jest zřídit v závodech (ne v podnicích, jak praví zákon, což je patrně redakční chybou), kde zřízenci nebo dělníci jsou v celkovém počtu zaměstnanců v menšině, je jich však alespoň 20 k volbě oprávněných, z nichž jsou tři volitelní. Vždy nutno ovšem napřed rozhodnouti otázku, zda jsou dány podmínky zřízení závodního výboru dle §u 1. zákona vůbec. Je-li tato podmínka dána, náleží pak zkoumati předpoklady ustanovení §u 7. Není-li předepsané minority volí se jednotný závodní výbor, do něhož musí býti jeden člen zvolen ze skupiny menšiny. (§ 7., odst. 2.) Člena tohoto nemůže však skupina druhá zvoliti libovolně, nýbrž tak, aby volba jeho odpovídala vůli majority menšiny zmíněné. (Nález rozh. komise v Teplicích-Šanové z 13. dubna 1922, Mitteilungen str. 239/1922.) Techniku provedení volby v takovém případě řeší nález rozh. komise ve Varnsdorfi z 19./5. 1922, Schk. 8/22, M 394/22.

Jaký počet zaměstnanců musí menšina míti, zákon nepraví. Beránek ve svém článku »Zastoupení menšiny v závodních výborech« (Právo Lidu ze 4. května 1922, čís. 103) cituje nález rozhodčí komise v Děčíně ze dne 1. dubna 1922, č. j. 1/22 (Slg. čís. 22), dle něhož možno za menšinu považovati nejméně 6 zaměstnanců dle analogie §u 9. prov. nař. Názor tento vyvrací nález rozhodčí komise ve Varnsdorfi z 10. května 1922, Schk. 5/22/7, M. 361/22.

V praxi vyskytla se také otázka, jak postupovati v tom případě, když volby výboru zřízeneckého byly zrušeny a osoby, jež volily při první volbě do výboru dělnického, při druhé volbě do výboru zřízeneckého podléhají pojištění pensijnímu. Nutno je také patrně i k druhé volbě připustiti, neboť jsou přece nyní zřízenci.

Dojde-li v závodě ku zřízení obou zmíněných výborů, tu každý z nich vykonává samostatně práva v §u 3. lit. a) až g) uvedená, ovšem toliko ohledně svých příslušníků. Od těchto samostatných výborů nutno rozlišovati jednotlivé závodní výbory jednoho a téhož podniku, po smyslu §u 9., které se scházejí ke společným poradám (§ 27. prov. nařízení), aby vykonávaly práva podle §u 6. a zastupovaly, případně vyřizovaly společné zájmy [§ 3., lit. a), h), k)] zaměstnanců. Tato práva vykonávají prostřednictvím svých zmocněnců anebo pověří tím úkolem závodní výbor u ústřední správy podniku.

II. Volba závodního výboru.

a) Všeobecné zásady (§§ 10., 11.) přímé. tajné volby podle zásady poměrného zastoupení přijaty byly patrně z volebních řádů platných pro volby do obcí a do Národního shromáždění. V závodech, kde nutno zřídit samostatný výbor zřízenecký nebo dělnický, volí zřízenci a dělníci podle těchže zásad odděleně. (§ 12.)

Volební řád upravují blíže předpisy §ů 16., 17., 18., 19. zákona a §§ 3. až 26. prov. nař. Předpisy tyto jsou obdobny oněm zmíněných volebních řádů a netřeba je proto blíže rozebíratí.

Podotknouti by bylo alespoň, že dle §u 17. jest volbu vypsati alespoň 14 dní napřed vyhláškou v závodě na dobu, v níž se nepracuje, že jména zvolených nutno ihned po sčítání hlasů v závodě vyhlásiti a písemně podnikateli oznámiti (§ 18.). Námitky do způsobu voleb (§ 18. a § 25. prov. nař.) může podati každý k volbě oprávněný, jakož i podnikatel do 8 dnů od vyhlášení výsledků u rozhodčí komise, jež rozhodne nejdéle ve 14 dnech s konečnou platností. Volba do závodního výboru je neplatna, byla-li porušena ustanovení zákona nebo volebního řádu a mohla-li mítí porucha podstatný vliv na výsledek volby (§ 25. prov. nař.). Odmítnouti volbu může dle §u 16. zákona a §u 24. prov. nař., kdo dovršil 60tý rok svého věku a kdo byl v předešlém období členem závodního výboru.

Obsáhlá judikatura volební jest uvedena v druhé části této knihy. (Viz str. 39. až 42., 47. až 54.)

Z otázek volebního řízení se týkajících a v praxi se vyskytovaných uvádíme příkladem: Důvěrníci dělnictva závodu, v němž jsou dány podmínky i pro zřízení samostatného výboru zřízeneckého, mohou žádati od správy závodu seznam v š e c h zaměstnanců, poněvadž přece není vždy již hned od počátku úplně jisto, že dojde k oddělené volbě po smyslu §u 11. prov. nař.

b) **Aktivní a pasivní právo volební.** (§§ 13. až 15.)

Aktivně k volbě jest oprávněn:

aa) kdo je v závodě za mzdu nebo za plat zaměstnán, jako v hlavním svém povolání. Nemají tedy volebního práva bezplatní volentéři, bezplatní praktikanti, dále zaměstnanci, kteří provozují zaměstnání v závodě jako zaměstnání vedlejší a konečně domácí dělníci, kteří nepracují trvale pro jeden závod. (§ 15.)

bb) kdo byl v době vypsání volby tři měsíce zaměstnán v podniku. Tříměsíční lhůta vztahuje se toliko u tuzemců na podnik, na rozdíl od cizozemců, kde se žádá jednorozční zaměstnání v závodě.

cc) kdo dovršil 20tý rok svého věku.

Zda pro tuto hranici věku rozhodným jest rovněž den vypsání voleb zákon nepraví, Lenhoff (str. 24) zastává proto názor, že tu padá na váhu den volby. V praxi nebude tato mezera zákona činiti valných obtíží, poněvadž mezidobí mezi vypsáním a dnem volby jest poměrně krátké (§ 17.).

dd) kdo nebyl pravoplatným rozsudkem soudu trestního odsouzen pro takový zločin, přečin nebo přestupek, pro který podle platných ustanovení nastává ztráta práva volebního do obcí. Tato ztráta, není-li zvláštním zákonem výslovně ustanoveno, že nastává bezpodmínečně, může býti vyslovena jen tehdy, byl-li trestní čin

spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. (Bližší obsahuje zákon ze dne 18. března 1920, čís. 163 sb. z. a n.)

Aktivní právo volební mají i občané cizích států, jsou-li jak zmíněno zaměstnáni v závodě nejméně jeden rok a jestliže i mateřský stát jejich dává našim příslušníkům v cizím státě stejné právo. Dle sdělení ministerstva sociální péče ze dne 11. března 1922, čís. 1644 D (otištěno v Průmyslovém Věstníku str. 187), zajištěna jest tato reciprocita v Německu (§ 20. říšsko-něm. zák.) a v Rakousku (§ 6. zákona rak.); mají tedy také Němci a Rakušané u nás aktivní právo volební do závodního výboru. To platí i o Norsku. (Mitt., strana 76/22.) Ohledně volebního práva příslušníků Německa viz také Sj. 10/22.

O poměrech v jiných státech vůbec, srovnej zajímavá sdělení v Mitteilungen, strana 76/1922. Dle těchto zrušeny byly závodní rady v Rusku (dekretem sovětů z 28. února 1920). V Uhrách trvaly asi měsíc, v Lucembursku byly zrušeny po dvou letech z té příčiny, že nedosáhly účelu svého, aby sloužily shodě zaměstnanců se zaměstnavatelem. Osnovy zákonů o závodních radách byly předloženy ve Francii a Itálii.

Pasivní právo volební má:

aa) kdo dokoná 26tý rok svého věku a jest zaměstnán nepřetržitě v době vypsání volby v příslušném podniku alespoň 12 měsíců. Není-li však v závodě dostatečný počet takových zaměstnanců, jsou volitelní zaměstnanci, pracující v závodě alespoň 6 měsíců [§ 14., odst. 1. a)].

Hatlák (str. 153) uvádí v této souvislosti, že se v prvé větě odstavce 1. lit. a) §u 14. zaměňuje zřejmě podnik a závod a že směrodatným pro posouzení otázky pasivního práva volebního jest pouze závod. (V témže smyslu Tučný str. 102). Proti tomu bylo by však uvést, že rozdílná doba tu požadovaná zdá se právě nasvědčovatí tomu, že zákonodárce rozlišoval a byl si vědom rozdílu mezi podnikem a závodem. Z toho by ovšem vyplývala další možnost, že by člen závodního výboru nemusel býti zároveň zaměstnancem závodu, což však sotva zákonodárce mohl zamýšlet. Případnějším bylo by snad připustiti za člena závodního výboru toliko závodního zaměstnance. byl-li ovšem zaměstnán nejméně rok v závodě nebo v podniku. Na každý pád mohou ovšem býti voleny za členy závodního výboru jedině osoby v závodě zaměstnané, volba tajemníků odborových organizací a pod. nebyla by dle toho přípustna. Pojem nepřetržitosti (obzvláště zda stávka či výluka padají zde na vánu) bude zase sporným. Štern ovšem i tu podotýká, že stávky a výluky budou pravidelně končiti ujednáním, že přerušeni vyvolané stávkou nemá vlivu na aktivní a pasivní právo zaměstnanců do závodního výboru.

Pro sezonní odbory si vláda vyhradila učiniti z právě zmíněného ustanovení §u 14. a), že voleni mohou býti zaměstnanci pracující v závodě aspoň 6 měsíců, výjimku.

bb) pracuje již v dotyčném odboru živnostenském nebo v povolání aspoň tři roky. Účelem zákona jest tu patrně, aby členy závodního výboru stávali se zaměstnanci, jejichž odborná znalost jest zajištěna. Ustanovení §u 14., lit. b) právě zmíněné bude důležitým zvláště při přechodu z jednoho odboru do druhého.

K pojmu dotyčného odboru živnostenského či povolání viz také *Mitteilungen* 329/22.

V praxi vyskytla se otázka, zda dřívější vojenský podintendant, který jest nyní v závodě zaměstnán stejnou účetnickou prací jako v dřívějším svém povolání, má passivní právo volební. Otázku nutno zodpověděti kladně, poněvadž osoba, o niž jde, pracuje přece v témž povolání jako dříve.

cc) není zbaven volebního práva do závodního výboru (§ 13.) jinými slovy, předpokladem pasivního práva volebního jest existence aktivního práva volebního.

Pro volitelnost zaměstnance cizince se žádá kromě uvedených podmínek ještě také recipocita, která jest dle dosavadních poměrů zaručena toliko v Rakousku, ne však v Německu (srovnej nahoře zmíněný přípis ministerstva sociální péče ze dne 11. března 1922, č. j. 1644 D), ovšem ale také v Norsku (*Mitt.*, str. 76/1922).

Domáchtí dělníci, jak zmíněno, zaujímají zvláštní postavení, neboť jsou dle §u 15. vyloučeni z volebního práva jak aktivního tak pasivního, nepracují-li trvale pro jeden závod.

III. Jednací řád závodních výborů. (§ 10., § 20., odstavec 1., § 23. a 24.)

Závodní výbor, jehož funkční období trvá jeden rok a počítá se ode dne vykonaných voleb, zvolí ze sebe většinou hlasů předsedu a místopředsedu (na nějž má nárok menšina politická nebo odborová aspoň jednotřetinová) a zapisovatele. — Místopředsedou může býti samozřejmě toliko skutečný člen závodního výboru, tudíž ne náhradník. — Usnášení schopen jest závodní výbor jen tehdy, byli-li ke schůzi písemně s udáním pořadu pozváni všichni členové i podnikatel a dostavila-li se většina členů. Přítomnost podnikatele ve schůzi se ovšem nepředpisuje. K platnému usnesení jest třeba většiny hlasů, při rovnosti pokládá se návrh za zamítnutý. Podnikatel, který se může schůzi účastniti sám nebo jedním svým zástupcem, nemá hlasovacího práva. Kdyby však ke schůzi dle §u 23. odst. 1. nebyl pozván, nezakládalo by opomenutí toto sice nějakého přestupku, ale usnesení bylo by asi neplatno. O jednáních sepíše se zápis, ježž podepíší všichni přítomní, tedy členové závodního výboru a podnikatel nebo jeho zástupce, kteří

mají právo žádati opis zápisu o schůzi. (§ 23. odst. 3.) — Lamberg (str. 43) podotýká k tomu, že důvěrná sdělení podnikatelova dle §u 3. odst. 3. nemohou býti vůbec protokolována. Z této příčiny patrně omezuje také přítomnost toliko na členy závodního výboru a podnikatele, takže účast jiných osob (zástupců organisací atd.), nesouhlasily-li by snad obě strany, byla by asi vyloučena.

O způsobu jednání ve schůzích závodního výboru bylo by srovnati také Mitteilungen 343, 344/22.

Opatření vhodných místností pro poradu závodního výboru ukládá zákon správě závodu, byla-li o to požádána 24 hodin napřed. Osvětlení, otápění a telefon pro tyto schůze patří dle Hatláka (str. 122) k hotovým výlohám.

Hotové výlohy z činnosti závodního výboru zákonem o závodních výborech odůvodněné hradí se příspěvky, o jichž úhradě se usnává závodní výbor a z nichž polovici hradí zaměstnanci a polovici podnikatel. Stížnost podnikatele či třetiny zaměstnanců proti usnesení závodního výboru o ustanovení této úhrady jde na rozhodčí komisi. Tayerle (str. 23) upozorňuje, že ustanovení §u 24. odst. 2. umožňuje závodním výborům opatření dostatečných prostředků k provedení mnoha účelných zařízení. K tomu bylo by však podotknouti, že zákon mluví jen o úhradě hotových výloh, již vzniklých. —

Forma vybírání příspěvků a odvádění jich jest též jako u příspěvků k pojištění dělníků pro případ nemoci (§ 24., odst. 3.).

Dotatkem bylo by ještě podotknouti, že pro jednání společných schůzí samostatných záv. výborů zřizenců a dělníků (§ 9.) platí ustanovení o jednání závodních výborů jednotných (§ 2. odst. 3. prov. nař.), což by bylo ovšem analogicky rozšířiti i na společné schůze závodních výborů po smyslu §u 27. prov. nař. Podání a listiny týkající se činnosti závodních výborů i rozhodčích komisí jsou prosta kolků a poplatků (§ 27. zák.).

IV. Zakončení činnosti závodního výboru.

Tu dlužno rozeznávat:

a) Konec činnosti jednotlivého člena závodního výboru (§21.). Tento nastává, nehledě k úmrtí člena a uplynutí funkčního období:

aa) rozvázáním pracovního nebo služebního poměru se závodem tedy vystoupí-li zaměstnanec — člen závodního výboru — sám nebo jest propuštěn, ovšem se souhlasem rozhodčí komise.

bb) ztrátou volitelnosti (§§ 13., 14., 15.).

cc) nálezem rozhodčí komise, nekoná-li člen svých povinností anebo je hrubě poruší anebo poruší povinnost mlčenlivosti dle §u 6. odst. 6. Zákon se ovšem nezmiňuje o porušení mlčenlivosti dle §u 3. ods. 3., toto však může v mnohých případech zakládati hrubé po-

rušení dle zmíněného místa zákonného. Tučný (str. 103) považuje za hrubé porušení povinnosti samovolné nařízení zastavení provozu, přemísťování dělníků na pracovní místa, trpění teroru pro politické přesvědčení nebo příslušnost k odborové organizaci.

Rozhodčí komise zakročí na základě písemné stížnosti podnikatele nebo polovice zaměstnanců k volbě oprávněných. Lenhoffův výklad (str. 27), že k této stížnosti je oprávněn každý k volbě oprávněný zaměstnanec, spočívá patrně na omylu.

Případy §u 21. jsou vypočteny taxativně, z čehož by plynulo, že vzdání se členství závodního výboru po dobu funkčního období není přípustným, což však sotva mohl zákonodárce zamýšlet.

Člen vyloučený nálezem rozhodčí komise podle §u 21. c) ztrácí volitelnost pro příští dvě období volební, členové uvedení v §u 21. a) b) mohou být ovšem ihned voleni, jakmile překážky tu uvedené pomínou.

b) Rozpuštění závodního výboru (§ 20. odst. 2.) jest možno dvojí:

aa) fakultativní, shledá-li rozhodčí komise k písemné stížnosti, že závodní výbor porušil hrubě své povinnosti. Kdo jest k podání této stížnosti legitimován, zákon neuvádí, dlužno proto usuzovati, že může ji podati každý zaměstnanec, tedy i nevolič. Stížnost odborové organizace byla by však vzhledem k nejasnému znění zákona sotva přípustnou.

bb) obligatorní ve dvou případech: žádají-li o to písemně dvě třetiny zaměstnanců k volbě oprávněných, ač-li ovšem byl závodní výbor aspoň tři měsíce činným, anebo když počet členů řádných i náhradníků klesl pod polovici. Nález rozhodčí komise žádá zákon výslovně toliko v případě prvním, bude však asi nezbytným také v případě druhém, kdyžž přece rozpuštění závodního výboru musí být nějakým orgánem konstatováno a vysloveno, ač-li ovšem nenastupuje ipso jure.

Členové závodního výboru setrvávají v činnosti až do doby, kdy budou pravoplatně zvoleni jejich nástupci, což však bude sotva platiti v případě rozpuštění rozhodčí komise pro hrubé zavinění, neboť tu dle §u 4. prov. nařízení posl. věta řídí volby volební výbor, složený z nejstarších zaměstnanců, a nikoliv volební výbor ustanovený závodním výborem (týž § 4., začátek).

Opětovná volba členů závodního výboru není vyloučena, ač-li ovšem nejde o překážku dle §u 21. lit. c).

c) Zrušení závodního výboru (§ 25.) nastupuje automaticky, klesne-li počet zaměstnanců v závodě po tři měsíce pod 30 a zastaví-li závod činnost na dobu delší jednoho měsíce. Otázkou jest pak, kdy jest v takových případech voliti nový výbor. V případě druhém nařizuje zákon volbu po opětovném zahájení výroby, v případě prvním bylo by analogicky a vzhledem k ustanovení §u 1.

odst. 1. prov. nař. žádati, aby počet 30ti trvalých zaměstnanců byl na této výši po tři měsíce. Tučný (str. 105) ovšem tvrdí, že se volí nový výbor, jakmile číslice 30 bude dosažena, Hatlák (str. 144) žádá uplynutí půl roku od té doby, kdy opět byl dovršen počet 30ti trvalých zaměstnanců v závodě (proč?).

§ 7.

Rozhodčí komise.

1. Příslušnost (§ 26. odst. 1.). Zákon přikazuje rozhodčí komisi:

a) Rozhodování stížností:

aa) do způsobu provedení volby závodního výboru a jejího výsledku (§ 19);

bb) do hrubého porušení povinností celého závodního výboru (§ 20, odst. 2.);

cc) do nekonání anebo hrubého porušení povinností, nebo porušení mlčenlivosti dle §u 6., odst. 6. jednotlivých členů závodního výboru (§ 23., odst. 1., lit. c);

dd) do usnesení závodního výboru o vybírání příspěvků k úhradě hotových výloh (§ 24., odst. 2.);

ee) do propuštění či výpovědi jednotlivých dělníků či zřízenců (§ 3., lit. g).

b) Rozhodování sporů, které vzniknou mezi skupinami zaměstnanců, dále mezi nimi nebo závodním výborem s jedné strany a podnikatelem s druhé strany, z důvodů zřízení (§ 1., odst. 1. prov. nař.) a činnosti závodního výboru, zejména o rozsahu povinností práv a členů závodního výboru. Cibulka rozšiřuje pravomoc rozhodčí komise i na spory o tom, zda jsou tu podmínky zrušení závodního výboru dle §u 25. zák. Lamberg (str. 45) vylučuje příslušnost rozhodčí komise při sporech mezi podnikatelem a jednotlivými zaměstnanci anebo mezi zaměstnanci navzájem, poněvadž o těchto sporech se zákon výslovně nezmiňuje.

c) Rozhodování o žádostech na rozpuštění závodního výboru (§ 20., odst. 2., věta 2.) a za udělení souhlasu k propuštění (výpovědi člena závodního výboru (§ 22., odst. 2., věta 2.)). Sem patřilo by také případné rozhodnutí o provedení nových voleb ve smyslu §u 20., odst. 2., posl. věta zákona.

Místně příslušnou k jednání o rozhodnutí jest rozhodčí komise, v jejímž obvodu leží závod, pro nějž byl závodní výbor zřízen.

2. Složení a jednací řád rozhodčí komise (§ 26., odst. 2. až 7. zák. a §§ 28. až 38. prov. nař.). Rozhodčí komise jest šestičlenná, předsedou jest soudce z povolání, obeznalý ve věcech živnostenských; v těch místech pak, kde by nebylo soudu, jiný veřejný úředník.

Tento, jakož i každý jiný náměstek předsedův musí býti dle §u 28., odst. 2. prov. nař. práva znalý. K pojmu osoby práva znalé viz pozn. Hatlákovu v Pr. V. 245/22 a tam citovaný nálezn nejvyššího správního soudu z 19. února 1921, čís. 1617, jakož i poznámku téhož obsahu v Nár. Hosp. Čas z 16. června 1922, čís. 138.

Přisedicímí, jež jmenuje okresní politická správa jsou: odborný znalec z veřejných úředníků sociálně politicky nebo národohospodářsky působících (tedy příkladně živnostenský inspektor, úředníci nemocenských pokladen atd.), dva zástupci zaměstnavatelů a dva zástupci zaměstnanců. O postupování úřadů při sestavování rozhodčích komisí a senátů vydalo ministerstvo sociální péče výnos na okresní politické správy ze dne 7. ledna 1922, č. 58/D/22, je otištěn u Tučného str. 107.

Členem, resp. náhradníkem rozhodčí komise může býti dle analogie obecného řádu jen ten, kdo má právo volební do obcí, jelikož cizozemci tohoto práva nemají, nemohou býti také členy, resp. náhradníky zmíněné komise (výnos ministerstva sociální péče ze dne 24. února 1922, čís. 3818 E 1922, otištěný v Průmyslovém věstníku na str. 187, roč. 1922).

Složení šestičlenného senátu jest dle §u 26., odst. 4. zákona a §u 30. prov. nařízení vyhraženo předsedovi, který má dbáti toho, aby o záležitostech, o něž je spor, rozhodovali, pokud je to možno, příslušníci stejného nebo příbuzného povolání.

Členství v rozhodčí komisi jest ovšem čestné, náhradu hotových výloh nutno však vzhledem k ustanovení § 33., odst. 4. prov. nařízení členům rozhodčích komisí přiznati. Cibulka uvádí pro tento názor také obdobné ustanovení §u 12. zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145, sb. zák. a nař. Útraty zmíněné měla by dle toho předepsati rozhodčí komise závodnímu výboru, který by je rozvrhl dle § 24. odst. 2. zákona.

Pro jednání před rozhodčí komisí platí ustanovení civilního řádu soudního o jednání před soudy okresními, s těmito výjimkami:

a) usnesení děje se většinou hlasů. Při rovnosti hlasů rozhoduje názor, pro který hlasuje předseda. Nedostaví-li se zástupci jedné skupiny zájemníků, ani jejich náhradníci bez důvodné omluvy, odročí se jednání a předseda povolá komisi znova s upozorněním, že při novém jednání rozhodnou o věci člen znalec spolu s předsedou, bez ohledu na to, zda ta neb ona skupina k jednání se dostavila čili nic. Tu ovšem musí se zdržeti zástupci skupiny se dostavivší hlasování (§ 30., odst. 3. prov. nař.). Cibulkou nadhozená otázka, jaký názor rozhoduje při různých míněních odborného znalce a předsedy, dlužno zodpověděti dle analogie § 30., odst. 2. prov. nař. ve prospěch předsedy.

b) Nedostavení se člena k jednání komise bez omluvy, uznané předsedou, zakládá ručení za náklady zmařeného jednání. (§§ 30., odst. 3. a 33., odst. 4. prov. nař.)

c) Zastupování před rozhodčí komisí jest možno toliko druhy z povolání nebo činovníky nebo zřizenci odborových sdružení (§ 34., odst. 1. prov. nař.). Krajsí tajemníci průmyslových sdružení jsou oprávněni k zastupování členů sdružení svého okrsku. (Nález rozhodčí komise v Chebu z 3. března 1922, Mitt., str. 195/22.) Advokáti, notáři nesmějí stran zastupovati, pokud nejsou činovníky zmíněných sdružení odborových (§ 34., odst. 2.).

d) Veřejnost jest při jednání před rozhodčí komisí vyloučena. Přítomni mohou býti jen tři důvěrníci z každé strany (§ 34., odst. 4. prov. nař.).

Soudcové (§ 174/2 c. s. ř.) mohou býti rovněž přítomni. (Nález rozhodčí komise v Brně ze dne 14. dubna 1922, čís. j. Rk 1/22, P. V. 245/22.) —

e) Vynesení rozhodnutí děje se ve formě nálezů, které se vyhláší veřejně (§ 36., odst. 1.). Podepisuje je předseda a nutno je dodati stranám nejdéle do 8 dnů.

f) Náhrada útrat může býti přiznána straně zvítězivší jen na její návrh při svévolném vedení sporu protistranou. (§ 26., odst. 6. zák.), takže ustanovení §u 41. c. s. ř. nelze vždy použiti.

Nálezy rozhodčích komisí a smíry před nimi ujednané, opatřené doložkou vykonatelnosti, jsou exekučními tituly ve smyslu §u 1. ex. ř. (§ 26., odst. 5. zákona).

Zbývá dotknouti se otázky, zda patrně nesprávné rozhodnutí rozhodčích komisí možno naříkati stížností na nejvyšší správní soud. Otázka jest sporná, bylo by ji však zodpověděti záporně, neboť rozhodčí komise sotva lze považovati za správní úřad ve smyslu §u 2. zákona o správ. soudu. (Viz nález nejvyššího správního soudu z 20. dubna 1922, čís. 8/22, Přehled rozhodnutí v Časopisu pro právní a státní vědu 159/22, v němž se ovšem mluví toliko o hornickém soudě rozhodčím.) Hatlák naproti tomu dovozuje v Pr. V. 305/22 přípustnost stížnosti na správní soud z předpisu §u 2., č. 1. odst. 2. zákona z 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n.

Dle výnosu min. sprav. z 23. února 1922, čís. 911/22, nepatří působnost rozhodčí komise vůbec do kompetence soudní, nelze proto věci komisí těchto zanáseti do žádného soudního rejstříku a není také potřebí v oboru justiční správy nový nějaký rejstřík zaváděti. Pokud ministerstvo sociální péče nenařídí ničeho jiného, jest ponechati předsedovi rozhodčí komise, jakým způsobem věci ty povede v patrnosti. Účty výloh za věcné potřeby dozorčí komise nutno předkládati přímo ministerstvu sociální péče k úhradě z vlastních prostředků. Pokud se týče odměn kancelářskému personálu za práce konané pro rozhodčí komisí mimo úřední práce buďtež tyto přiměřeně honorovány a účty předloženy rovněž ministerstvu sociální péče k přezkoumání a výplatě. (Výnos min. sociální péče z 3. května 1922, čís. j. 2041/D-22.)

Výnosem z 28. března 1922, čís. j. 2903/D-22 sděluje konečně ministerstvo sociální péče, aby předsedové a místopředsedové komisí při vydání těchto komisí postupovali vždy co nejúzkostlivěji, poněvadž ministerstvo sociální péče nemá pro rok 1922 v rozpočtu úhrady pro tyto potřeby ve zvláštní položce a bude museti hledati krytí nejnezbytnějších vydání virimentem z jiných položek svého rozpočtu. Znalci a svědci buďtež povoláni k líčení jediné v případě krajní nutnosti, útraty sporu pokud možno buďtež přisuzovány stranám. Pokud se týká předkládání účtů za razítka komise, dále za cesty, obědy a stravné dle §u 37. prov. nař., je nutno, aby předsedové rozhodčích komisí nebo jich náměstkové podávali dle vlastního dobrozdání návrhy na hrazení účtů, jež ministerstvo samo upraví a poukáže z vlastních prostředků.

Pokud se týče konečně otázky, zda rozhodčí komise jest pokládati za součást politického úřadu, sdělilo ministerstvo vnitra k dotazu min. spravedlnosti ze dne 27. února 1922, čís. j. 3228/9-22, přípisem ze dne 8. dubna 1922, čís. 17.712-1922/1, že podle jeho názoru spadá evidence podání, jednání a rozhodnutí, (rejstříku a jiných pomůcek) z jakého fondu, prostřednictvím kterého úřadu jakožto státní pokladny budou náhrady výloh, v §u 37. prov. nař. uvedené, vypláceny a jak se tyto platy povedou v evidenci, pod pojem »kancelářské práce«, zmíněný v §u 38. prov. nař. a že přísluší tuto činnost vykonávati okresním soudům i v těch případech, když by rozhodčí komise úřadovaly případně i jinde, nežli v místnostech okresního soudu (argument slov: místnost . . . . . projednání, pokud by nebylo vhodnější místnosti, dále kancelářské práce komise obstarává okresní soud . . . . .). Zmíněné rozhodčí komise jsou dle názoru ministerstva vnitra institucí zcela samostatnou a nelze je nikterak pokládati za součást politického úřadu, zvláště nelze tak vyvozovati pouze z toho, že úřad politický jejich nález opatřuje doložkou vykonatelnosti.

B.

I

Zákon ze dne 12. srpna 1921 o závodních výborech (čís. 330. Sb. z. a n.).

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

I. Zřízení a úkoly závodního výboru.

§ 1.

(¹) Závodní výbor zřizuje se pro každý samostatný závod, výdělečný činný, v němž je trvale (celoročně) zaměstnáno aspoň 30 zaměstnanců a jenž trvá aspoň ½ roku od zahájení výroby.

(²) Závodem ve smyslu tohoto zákona rozumí se každá hospodářská jednotka, která se liší správou nebo účtováním od správy nebo účtování jiných hospodářských jednotek téhož podnikatele.

(³) Do počtu zaměstnanců, uvedeného v odstavci 1., nepočítají se zaměstnanci najatí pouze na práce sezonní. Za práce sezonní podle tohoto zákona nejsou však považovány práce stavební.

(⁴) Zákon tento nevztahuje se na podniky hornické (§ 1. zákona z 25. února 1920, čís. 144 Sb. z. a n.).

§ 2.

(¹) V železničních podnicích zůstávají i nadále v činnosti dosavadní důvěrnické sbory. Kde nebyly dosud zřízeny, zřídí se dle zásad platných u státních drah.

(²) Vláda se zmocňuje rozšířití nařízením působnost tohoto zákona i na jiné podniky právních osob veřejného práva.

K § 1.

1. Podmínky zřízení závodního výboru nejsou dány, pozůstává-li podnik ze dvou závodů, z nichž každý má sice svou vlastní správu, nezaměstnává však alespoň 30 zaměstnanců, třeba, že účetnictví, listiny mzdové, knihy dlužníků a věřitelů jsou vedeny pro oba závody společně a třeba že zaměstnanci jednoho závodu vypomáhají snad někdy v závodě jiném. (Nález rozhodčí komise v Žatci z 1. dubna 1922, Rk 1/22 : M. 270/22. Slg. 31/22 a Sj. 14/22.)

(Srovnej k tomu také nález rozhodčí komise v Jablonci z 25. dubna 1922, Schk. 2/22, M. 324/22, Slg. 43/22 a nález rozhodčí komise v Chebu z 29. února 1922, Schk. 2/22 a nález rozh. komise v Chomutově z 30. března 1922, Sj. 13/22.)

2. Učňové nejsou zaměstnanci ve smyslu zákona o závodních výborech a nelze je proto vpočísti do počtu zaměstnanců pro zřízení závodního výboru rozhodného. (Nález rozhodčí komise v Ústí n./L. z 21. dubna 1922, Rk. 16/22. M. 281/22.; Sl. 4/22. Slg. 41/22. P. V. 332/22.)

II. Úkoly závodních výborů.

§ 3.

(¹) Závodní výbory jsou povolány, aby hájily a povzbuzovaly hospodářské, sociální a kulturní zájmy zaměstnanců v závodě, zejména mají:

a) dozíratí na zachovávání mzdových a pracovních smluv a řádů, spolupůsobiti při sjednávání pracovních řádů, pokud nebyly stanoveny kolektivní smlouvou, sjednanou mezi odborovými organizacemi;

b) nahlížeti podle potřeby jedním členem závodního výboru k tomu určeným za účasti zástupce závodu do mzdových a platových listin závodem vedených. Jde-li o listiny, týkající se zřízenců, může být k tomuto úkolu povolán pouze zřízenec;

c) ujednávatí za součinnosti odborových organizací zaměstnavatelských i zaměstnaneckých dodatky ku kolektivním smlouvám sjednaným mezi uvedenými organizacemi, pokud to dovolují tyto kolektivní smlouvy;

d) pečovatí, aby se prováděly a zachovávaly smíry, ujednané u smírčích orgánů, jakož i nálezy rozhodčích komisí;

e) dozíratí, aby zachována byla zákonná ustanovení o ochraně zaměstnanců, zejména pokud se týče ochrany proti úrazům, zdravotních opatření v závodě, pojištění zaměstnanců, upozorňovatí správu závodu na shledané nedostatky a dovolávatí se příslušných státních úřadů dozorčích, zúčastnití se také jedním členem závodního výboru k tomu určeným všech s tím souvisejících šetření a komisionelních řízení, konaných úředními dohlédacími orgány v závodě;

f) spolupůsobiti při udržování kázně a pořádku v závodě, při disciplinárním řízení a pečovatí o dobrý poměr mezi správou závodu a zaměstnancí, nebo také mezi zaměstnanci v závodě navzájem. Zejména také urovnávatí nestranně spory, vznikající z příslušnosti k různým organizacím náboženským, politickým nebo odborovým;

3. Elektrárenský svaz středolabských okresů jest podnik výdělečný, neboť jeho stanovy mluví o čistém zisku; veřejná povaha podniku tohoto nevyklučuje pojmově jeho výdělečnost. (Nález rozhodčí komise v Kolíně z 6. května 1922. Rk. 4/22. Sl. 4/22. P. V. 332/22.)

4. Hospodářské dvory, které se nelíší ani správou, ani účtováním, nejsou samostatnými závody. Ženy deputátníka a ženské členy rodiny jejich nutno považovati při počítání za stále dělníky, když si odpracovaly ročně každá aspoň 200 dnů. (Nález rozhodčí komise v Čáslavi z 10. dubna 1922.) —

K § 2.

1. Elektrické dráhy nepodléhají zákonu o závodních výborech, poněvadž pro ně zůstaly i nadále v činnosti dosavadní důvěrnické sbory. (Nález rozhodčí komise v Teplicích z 18. února 1922, 2/22. Slg. 1/22.)

K § 3. k : a)

? 1. K platnosti pracovního řádu, který měl nabýti účinnosti op 1. lednu 1922 jest, nehledě k době jeho schválení politickým úřadem, třeba spolupůsobení závodního výboru. (Nález rozhodčí komise v Liberci ze dne 27. března 1922, Ne 12/22. Slg. 7/22 a Sj. č. 14/22). (?)

Právní názor tohoto nálezu nesdílejí M. 325/22, poukazující k tomu, že práva závodního výboru nemohou působiti zpět.

k : b)

1. Závodnímu výboru nepřisluší právo nahlížeti do mzdových a platových listin jiného závodu téhož podniku. (Nález rozhodčí komise v Ústí ze dne 15. května 1922. Rk. 20/22. M. 360./22.)

k : i)

1. Závodní výbor, který před rozhodnutím rozhodčí komise o stížnosti ohledně spolupůsobení závodního výboru při sjednávání pracovního řádu složil práci a účastní se stávky, porušil povinnosti dle lit. f) to-

g) spolupůsobiti způsobem poradním při hromadném propuštění zaměstnanců, z příčin mimo pracovní poměr ležících, jakož i při propuštění jednotlivých zaměstnanců déle než 3 léta v závodě pracujících takto:

Propuštění (výpověď) dělníka nebo zřízence, který jest aspoň 3 roky nepřetržitě v podniku zaměstnán, sdělí správa závodu ihned závodnímu výboru, který může, shledává-li propuštění (výpověď) zřejmě neodůvodněným, předložit věc do tří dnů se svým dobrozdáním rozhodčí komisi, která rozhodne do dalších 7 dnů s platností konečnou. Dokud rozhodčí komise nerozhodne, jest míti za to, že dotýčný dělník nebo zřízencec jest na dovolené.

Shledá-li rozhodčí komise:

aa) že dělník nebo zřízencec byl očividně propuštěn pro příslušnost či nepřislušnost k některé politické nebo odborové, národní nebo náboženské organizaci, nebo pro politickou nebo odborovou, národní či náboženskou, s činností v závodě nesouvisející činnost dělníkovu neb zřízencovu a její právní důsledky,

bb) že dělník nebo zřízencec byl propuštěn, protože se zdráhal vykonávat trvale práce jiného druhu, než pro které byl přijat do zaměstnání, nebo

cc) že propuštění dělníkovu neb zřízencovu jeví nespravedlivou příkrosta, neodůvodněnou jeho chováním, nebo poměry závodu, hledíc zejména k dělníkovu nebo zřízencovu stáří, k délce jeho zaměstnání v závodě i k jeho poměrům rodinným a majetkovým,

hoto paragrafu. (Nález rozhodčí komise v Liberci ze dne 12. dubna 1922, Ne. 28/22, Sl. 13/22, M. 285/22.) Srovnej také nález rozh. kom. v Náchodě z 23. května 1922, Rk. 13/22, P. V. 331/22.

ku: g)

1. Propuštění 8 dělníků v závodě, který zaměstnává 100 dělníků, není propuštěním hromadným. (Nález rozhodčí komise v Karlových Varech z 30. března 1922, Rc 6/22/4, Slg. 21/22.)

2. Rozhodčí komise jest příslušna i k rozhodnutí otázky, zda hromadné propuštění dělníků v podniku po tři léta nepřetržitě zaměstnaných jest odůvodněno. (Nález rozhodčí komise v Chomutově ze dne 1. dubna 1922, čís. Schk. 6/22—3. Slg. 9/22.)

3. Ku stížnosti pro propuštění zaměstnance jest legitimován pouze závodní výbor. (Nález rozhodčí komise v Čes. Lípě ze dne 28. února 1922, Rk 1/22—3 a Rk 2/22—4 a rozhodčí komise v Čes. Budějovicích z 11. února 1922, Nc II 401/22, M. 194/22; Slg. 3 a 15/22.)

4. Výpověď zaměstnance, která se stala v době, kdy tento nebyl členem závodního výboru, nepředpokládá souhlasu rozhodčí komise i kdyby se jím zaměstnanec po výpovědi také skutečně stal. (Nález rozhodčí komise v Karlových Varech z 18. dubna 1922. Rk. 1/22. M. 202/22. Slg. 37/22. P. V. str. 258/22.)

(Nález rozhodčí komise v Nov. Jičíně z 20. dubna 1922, Rk. 2/22.)

5. Třídenní lhůta jest lhůtou propadnou. Neděle nemá pro počátek a průběh lhůty významu. Stačí ústní sdělení o výpovědi i zapisovateli závodního výboru, nelze-li předsedu stihnouti. (Nález rozhodčí komise v Žatci z 19. května 1922. Rk. 5/22; M. 341./22.)

6. Při hromadných propuštěních přísluší závodnímu výboru toliko hlas poradní, nemůže se proto tento dovolávat rozhodčí komise. (Nález rozhodčí komise ve Frývaldově z 29. dubna 1922. Schk. 1/22 a z 29. května 1922. Schk. 3/22, M. 377/22.)

ku: g) cc).

K pojmu nespravedlivé příkrosta.

1. Propuštění fysicky neschopného dělníka není nespravedlivou příkrosta, poněvadž nelze od závodu požadovati, aby měl ve své službě fysicky neschopného dělníka, bylo-li by to na úkor závodu. (Nález rozhodčí

nalezne rozhodčí komise, že zaměstnavatel jest povinen:

buď přijati dělníka neb zřizence zpět do práce za dřívějších podmínek zároveň s náhradou za výdělek mezitím ušlý, buď postarati se mu o jiné zaměstnání v témže oboru a místě s přibližně stejným výdělkem, buď dáti dělníkovi nebo zřizenci odstupné ve výši jednotýdenní mzdy, kterou určí rozhodčí komise se zřetelem k poměrům uvedeným pod lit. cc).

Ustanovení tato nevztahují se na dělníka nebo zřizence, který se dopustil jednání, pro něž může býti pracovní nebo služební poměr bez výpovědi přerušen podle ustanovení § 82 ž. ř. z r. 1885 a § 27. zákona o obchodních pomocnících z r. 1910, nebo obdobných zákonů, platných dosud na Slovensku a Podkarpatské Rusi;

h) spravovati nebo spravovovati zařízení k blahu zaměstnanců určená, pokud to není vyloučeno stanovami nebo zakládajícími či nadačnými listinami, vydanými do roku 1921;

ch) podávati návrhy na zlepšení provozu, zejména návrhy na zdokonalení technického zařízení provozu a ochrany dělnictva, pracovních metod a pod.

(²) Závodní výbor a jednotliví jeho členové nesmějí zasahovati do správy a provozu závodu samostatnými nařízeními a jest jim vykonávati veškeré jim podle ustanovení § 3 příslušející úkoly tak, aby choď závodu neutrpěl újmy. Schůze závodního výboru se mohou konati jediné mimo pravidelnou pracovní dobu, ve výjimečných případech a za souhlasu správy závodu i během pracovní doby.

(³) Všichni členové závodního výboru jsou povinni zachovávatí úplnou mlčenlivost o obchodních a výrobních tajemstvích a o tom, co výslovně jako důvěrné sdělil jim podnikatel o poměrech v podniku.

komise v Čes. Budějovicích z 11. března 1922, Nc II 402/22; P. V. 187/22, Slg. 17/22, Sj. č. 12/22.)

2. Propuštění pomocného dělníka, o němž bylo sice tvrzeno, avšak neprokázáno, že v práci několikrátě spal, jest nespravedlivou příkrostití. Totéž platí o propuštění dělnice, jejíž matka přinesla bez vědomí zmíněné závodnímu výboru dary za tím účelem, aby dceři opatřil lepší místo. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 5. dubna 1922, Rk 14/22; Slg. 12/22.)

3. Propuštění dělníka, který v podnapilosti vynadal zástupci službodárce není nespravedlivou příkrostití. (Nález rozh. komise v Žatci z 29. dubna 1922, Rk 4/22; M. 326/22.)

4. Propuštění 17 dělníků bez spolupůsobení závodního výboru zakládá pro tyto nespravedlivou příkrostití? (Nález rozhodčí komise ve Vyškově z 3. května 1922.)

5. Propuštění taviřského mistra, který za stávky dělnictva odmítl provedení taviřské práce, poněvadž prý mu byl přidělen neškolený personál pomocný, jest nespravedlivé. (Nález rozhodčí komise ve Varnsdorfi z 20. dubna 1922, Schk 1/22, Slg. 39/22.)

K předposlednímu odstavci, lit. g).

1. Volební právo dle tohoto odstavce přísluší zaměstnavateli. Poněvadž rámec výměry odstupného jest v poměru k příkrostití propuštění vymezen zákonem příliš nízko, možno při výměře odbytného určití tuto ode dne jednání před rozhod. komisí? (Nález rozhodčí komise v Nov. Jičíně ze dne 29. dubna 1922, Rk 2/22, Slg. 40/22.) S názorem v druhé větě tohoto nálezu vysloveným sotva lze souhlasiti právě tak, jako s názorem rozhod. komise na Vsetíně z 19. května 1922, Rk II 2/22, který uznává výpověď sice za odůvodněnou, ale nařizuje její provedení ve lhůtách čtyřnedělních, při čemž má o pořadí rozhodovati dohoda mezi závodním výborem a správou továrny, po případě los. — Totéž platí o nálezu rozh. komise ve Varnsdorfi z 20. dubna 1922, Schk. 1/22, jež obdobně s nálezem rozhodčí komise v Novém Jičíně rozšiřuje výši odbytného. Stejně široko nález rozhodčí komise v Šumperku z 13. dubna 1922, Rk 4/22/3, Slg. 33/22.

§ 4.

Aby závodní výbor mohl dostáti svým úkolům, jest správa závodu povinna:

a) doručiti předsedovi závodního výboru nebo jeho náměstkovi opis pracovních smluv a řádů, jakož i všechny další jejich změny;

b) vyzoruněti ho o komisionelním řízení nebo o příchodu dozorčího orgánu (§ 3, lit. e);

c) aspoň jednou za tři měsíce podati ve schůzi závodního výboru zprávu o obchodním a správním stavu závodu, o jeho výkonnosti a o záměrech pro další dobu.

§ 5.

V podnicích, které vedou obchodní knihy a zaměstnávají aspoň 300 zaměstnanců (§ 1, odst. 1. a 2.) nebo 50 zřizenců (§ 8), může závodní výbor žádati, aby mu byl předložen každoročně opis účetní závěrky podniku za minulý obchodní rok, a to účet rozvážný, pokud se týče účet zisku a ztráty, a to nejpozději do 6 měsíců po uplynutí obchodního roku.

§ 6.

(¹) V podnicích akciových společností, komanditních společností, společností s obmezeným ručením, jichž základní kapitál činí aspoň 1,000.000 Kč, vyjímaje podniky věnované úkolům společností či stran politických, organisací kulturních nebo všeobecně prospěšných, má závodní výbor právo vysílati do schůzi správní a dozorčí rady své delegáty.

(²) Za tím účelem v podnicích, v nichž je správní rada, je povinna tato oznámiti každou svoji řádnou schůzi spolu s jejím programem předsedovi závodního výboru.

(³) Závodní výbor má právo vyslati do schůze správní rady svého delegáta, jímž však může býti jedině člen závodního výboru, který je aspoň 30 let stár a nejméně 3 leta v závodě zaměstnán.

(⁴) V podnicích do 1000 zaměstnanců třeba vyslati dva delegáty, od 1001 do 3000 tří a v ostatních přes 3000 zaměstnanců čítajících podnicích čtyři delegáty. Je-li v závodě aspoň 50 zřizenců, třeba v uvedeném počtu delegátů vyslati také jednoho zřizence.

(⁵) Totéž platí o valné hromadě společnosti podniku, kterou jest stejně obeslati.

(⁶) Delegáti závodního výboru ve správní radě a valné hromadě nemají práva hlasovacího. Nemají také nároku na odměnu, pouze na hotové výlohy za ztracenou mzdu, pokud schůzi správní rady nebo valné hromady byli zaneprázdňeni. Jsou povinni zachovati úplnou mlčenlivost o tom, co jim bylo ve vykonávání této činnosti výslovně označeno za důvěrné.

(⁷) Mimořádné schůze správní rady podniků, na něž se vztahují předchozí odstavce, ale v nichž se jedná pouze o finančních a osobních otázkách správy závodu, netřeba oznamovati závodnímu výboru, ježto se mohou konati bez jeho delegátů.

§ 7.

(¹) V podnicích, kde zřizenci nebo dělníci jsou v celkovém počtu zaměstnanců v menšině, je jich však alespoň 20 k volbě oprávněných, z nichž

2. Volební právo dle tohoto odstavce nepřisluší zaměstnavateli, nýbrž rozhodčí komisi. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 5. dubna 1922, Rk 4/22-6, Slg. 12/22 a nález rozhodčí komise ve Varnsdorfu z 20. dubna 1922, Schk. 1/22, Slg. 39/22.)

Viz ostatně také nálezy u §u 22. zákona, č. 1. až. 4.

K odst. 2., § 3.

1. Předsedovi a místopředsedovi závodního výboru nelze přiznati právo na sprostění od práce, i když snad právo takové příslušelo dle dřívější úmluvy předsedovi a místopředsedovi sboru důvěrnického. (Nález rozhodčí komise v Plzni ze dne 16. května 1922.)

3 jsou volitelnými, jest zříditi samostatné výbory zřizenců a dělníků, jimž náležejí úkoly uvedené v § 3, lit. a) až g), pokud jde o zaměstnance příslušné skupiny.

(²) V závodech, v nichž ať zřizenci, či dělníci netvoří potřebný počet, nutný k utvoření samostatného závodního výboru a volí závodní výbor společně, musí aspoň jeden člen závodního výboru býti zvolen ze skupiny menšiny.

§ 8.

Zřizence jest rozuměti osobu, která podléhá pensijnímu pojištění podle § 1 zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., anebo by mu podléhala, kdyby nebylo důvodů osvobozujících z pojistné povinnosti podle § 2 téhož zákona.

§ 9.

Je-li nutno v jednom podniku zříditi dva nebo více závodních výborů, schází se tyto ku společným poradám, aby vykonávaly práva podle § 6 a zastupovaly, případně vyřizovaly společné zájmy (§ 3, lit. a), h), ch) zaměstnanců. Porady tyto mohou se konati jen mimo pravidelnou dobu pracovní. Organizace a působnost tohoto společného zastoupení bude upravena nařízením.

§ 10.

(¹) Závodní výbor čítá v závodech s 30—60 zaměstnanci 3 členy, s 61—100 zaměstnanci 4 členy; na každých dalších 100 zaměstnanců až do

K § 7.

1. Společný výbor závodní jest voliti společně dělníky i zřizenci a volí-li výbor ten jen dělníci, byl porušen zákon. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě ze dne 29. dubna 1922, 3/22, S. 1. 3/22, P. 144/22.)

2. Dle zásady poměrného zastoupení, nemohou míti 4 zřizenci při počtu 60 dělníků vůbec práva na zastoupení, neboť za menšinu dle odstavce 2. tohoto §u možno analogicky dle § 9., odst. 2. prov. nař. považovati toliko pětinu z úhrnného počtu 30 zaměstnanců zákonem předepsaného, tudíž 6 zřizenců či 6 dělníků. (Nález rozhodčí komise v Děčíně z 3. dubna 1922, 1/22. Právo Lidu ze 4. května 1922, č. 103, Slg. 22/22.)

Viz obdobný nález rozhod. komise v Jablonci z 21. dubna 1922. Schk. 5/22, Slg. 42/22.

3. Skupina menšiny musí obdržeti bez ohledu na svůj číselný počet zástupce v závodním výboru. (Nález rozhodčí komise ve Varnsdorffě z 10. května 1922, Schk. 5/22, M. 361/22.) Stejně nález rozh. komise v Ústí z 27. února 1922, O 31./22.

4. Člena závodního výboru ze skupiny menšiny ve smyslu tohoto odstavce, nemůže skupina druhá zvoliti libovolně, musí býti volen tak, aby volba jeho odpovídala vůli majority zmíněné menšiny. Opačný postup by neodpovídal demokratickému duchu zákona. (Nález rozhodčí komise v Teplicích-Šanově z 13. dubna 1922, 5/22, M. 239/22 a Slg. 29/22.)

K § 8.

1. Rozhodnutí politického úřadu o tom, zda zřizenec podléhá pojišťovací povinnosti, nemusí rozhodčí komise vyčkávatí. (Nález rozhodčí komise v Bílovci z 14. dubna 1922, Rk 1/22; Slg. 300/22.) Srovnej také nález rozhodčí komise ve Varnsdorffě z 25./4. 1922, Schk. 3/22, M 311/22, který uvádí, že k rozhodnutí praejudiciální otázky, zda zřizenec podléhá pojišťovací povinnosti, není rozhodčí komise vůbec příslušna. Viz k tomu také M. 327/22, násl. a nález rozh. komise v Lokti z 12. dubna 1922, 52/22 (M 395/22), dle něhož jest ohledně pojištění směrodatným skutečný právní stav v den vyhlášky volby.

K § 10.

1. Při stanovení počtu členů závodního výboru není třeba, aby každá stovka zaměstnanců byla plná, nutno bráti naopak zřetel na zlomky těchto

400 připadá vždy další jeden člen, od 401 až do 1000 zaměstnanců na každých dalších 200/a od 1001 do 4000 na každých dalších 500 a nad 4000 zaměstnanců vždy na každé další dva tisíce další jeden člen závodního výboru.

(²) Závodní výbor může však čítati nejvýše 20 členů.

(³) K výpočtu zaměstnanců k volbě oprávněných dlužno vzítí za základ počet zaměstnanců v den vypsání voleb.

(⁴) Za každého člena zvolí se náhradník, který zastupuje člena, zašlo-li ho něco.

(⁵) Závodní výbor volí ze sebe většinou hlasů předsedu, místopředsedu a zapisovatele. K žádosti menšiny, tvořící aspoň $\frac{1}{3}$ členů, je místopředsedu zvoliti z menšiny.

§ 11.

Členové závodního výboru a jejich náhradníci volí se přímou, tajnou volbou a to podle zásady poměrného zastoupení. Bližší ustanovení o způsobu voleb budou vydána nařízením.

§ 12.

V závodech, kde zřízen samostatný zřízenecký nebo dělnický výbor (§ 7), volí zřizenci a dělníci podle zásad vyslovených v §§ 10. a 11. odděleně.

§ 13.

(¹) Volební právo do závodního výboru mají všechny osoby:

a) v závodě na mzdu nebo za plat zaměstnané jakožto v hlavním svém povolání,

b) pokud v době vypsání volby byly 3 měsíce zaměstnány v podniku,

c) dovršily 20. rok svého věku,

d) a nebyly právoplatným rozsudkem soudním odsouzeny pro takový zločin, přečin nebo přestupek, pro který by podle platných ustanovení nastala ztráta práva voliti do obcí.

(²) Volební právo přísluší za uvedených podmínek i občanům cizích států, které poskytují totéž právo příslušníkům republiky Československé, jsou-li v dotčeném závodě zaměstnáni již nejméně jeden rok.

§ 14.

(¹) Volitelni do závodního výboru jsou příslušníci republiky Československé, kteří:

stovek. (Nález rozhodčí komise v Mor. Ostravě ze dne 13. března 1922, Rk 1/22, Slg. 18/22, v témže smyslu nálezy rozh. komisí v Boskovicích ze 7. dubna 1922, Rk 1/22, P. 108/22, dále v Ústí n. L. ze dne 13. února 1922, Sj. 9/22, ve Falknově z 20. března 1922, Sk. 2/22, Sl. 4/22 a v Lokti ze 27. května 1922.) — Opačný názor zastávají nálezy rozhodčí komise ve Slaném ze dne 19. dubna 1922, Rk 2/22 a v Plzni z 25. dubna 1922, P. V. 221/22, 258/22, 295/22 a Slg. 27/22, a v Duchcově z 29. května 1922, Rk 2/22.

2. Ohledně počtu členů závodního výboru musí jednati volební výbor se správou závodu. Nedojde-li k dohodě, stanoví počet tento rozhodčí komise. (Nález rozhodčí komise ve Frýdlantě ze dne 28. března 1922, Schk. 1/22, Slg. 8/22.) Srovnej k tomu však také opačný nálezy rozhodčí komise ve Slaném ze dne 27. března 1922 u §u 19., č. 3. O. 28/22.

3. Náhradník člena závodního výboru musí náležeti téže skupině zaměstnanců jako člen, jehož má zastupovati. (Nález rozhodčí komise v Teplících-Šanově z 23. března 1922, 3/22, M. 195/22.)

Viz také nálezy u §u 1. zák., čís. 2.

K § 13.

1. Volební výbor není povinen ohledně každé osoby v seznamu volebním uvedeně konati samostatné šetření, zejména ve směru lit. d) tohoto §u. (Nález rozhodčí komise v Kolíně z 18. března 1922, Rk. 1/22, S. 1. 2/22.)

a) dokonali 26. rok svého věku a jsou zaměstnaní nepřetržitě v době vypsaní volby v příslušném podniku alespoň 12 měsíců. Není-li však v závodě dostatečný počet zaměstnanců, kteří by tak dlouho byli v závodě zaměstnaní, jsou volitelní zaměstnanci pracující v závodě alespoň 6 měsíců. Pro sezonní odbory může vláda i z tohoto ustanovení učiniti výjimku nařízením,

b) pracují již v dotyčném odboru živnostenském anebo v povolání aspoň 3 roky,

c) nejsou zbaveni volebního práva do závodního výboru (§ 13).

(²) Cizozemci jsou volitelní jen tehdy, jestliže jich mateřský stát dává našim příslušníkům stejné právo a vyhovují-li jinak podmínkám v tomto paragrafu uvedeným.

§ 15.

Z volebního práva podle §§ 13. a 14. jsou vyloučeni oni domácí dělníci, kteří nepracují trvale pro jeden závod (§ 2., lit. a) zák. z 12. prosince 1919, č. 29. Sb. z. a n. z roku 1920).

§ 16.

Volbu může odmítnouti:

a) kdo dovršil 60. rok svého věku,

b) kdo byl v předešlém období členem závodního výboru.

K § 14.

1. Volbou zaměstnance, nemajícího 26 let, za člena závodního výboru a členů nezaměstnaných v závodě plných dvanáct měsíců při dostatečném počtu zaměstnanců po tuto dobu v závodě zaměstnaných, byl porušen zákon a volby jsou neplatny. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě z 14. dubna 1922, 2/22, S. l. 8/22 a z 3. června 1922, 5/22. Nález rozhodčí komise ve Falknově ze 4. dubna 1922, čís. Sk. 5/22, Slg. 10; M. 283/22.)

2. Námitka, že zákon si přeje, aby do závodního výboru přišly osoby nejlépe kvalifikované a které tudíž musí mít speciální kvalifikaci v témže podniku po tři leta, není jednak v zákoně přímo odůvodněna, jednak by nebylo možno tuto kvalifikaci stanovit bezpečně bez příslušné znalecké instance, o které se zákon nezmiňuje. (Nález rozhodčí komise v Kolíně z 8. dubna 1922, Rk. 3/22/4; Slg. 25/22, Sj. č. 15/22.)

3. Sezonní dělníci, je-li v závodě alespoň 30 zaměstnanců, mají právo zúčastniti se voleb závodního výboru, majíce stejné právo volební jako dělníci jiní. (Nález rozh. komise v Ústí n. L. ze dne 7. dubna 1922, O. 27/22, Sj. č. 15/22.)

4. Zaměstnanec, který obdržel přede dnem volby výpověď z práce, neztrácí právo volební, byl-li již zapsán ve voličském seznamu. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 7. dubna 1922, O. 27/22.) a Čas ze dne 16. června 1922 čís. 138.

5. Při složení závodního výboru netřeba bráti zřetele na jednotlivá závodní oddělení. (Nález rozhodčí komise v Děčíně z 18. dubna 1922, M. 329/22.)

6. Výrazy »v dotyčném odboru živnostenském anebo v povolání« uvedené, jsou protiklady. (Nález rozhodčí komise v Pardubicích z 6. března 1922, R. k. 1/22, S. l. 1/22.)

(?) 7. Ustanovení lit. b) tohoto §u nevztahuje se na pomocné dělníky, nýbrž na takové dělníky, kteří konají vyšší služební výkony. Chování se dělníka proti pracovnímu řádu nemá pro volitelnost významu. (Nález rozh. kom. v Děčíně z 18. dubna 1922, čís. 2/22, Slg. 34/22.) (?)

K § 16.

1. Zdráhají-li se všichni členové menšiny vstoupiti do společného závodního výboru, jsou volby závodního výboru, v němž menšina není za-

§ 17.

(¹) Volby do závodního výboru provádí volební výbor; jeho složení, jakož i způsob řízení jeho budou upraveny nařízením.

(²) Volbu jest vypsati aspoň 14 dní napřed vyhláškami v závodě na dobu, kdy se nepracuje.

§ 18.

Volební výbor sepiše zápis o výsledku volby. Jména zvolených buďtež ihned po sčítání hlasů v závodě vyhlášena a písemně podnikateli oznámena.

§ 19.

Do způsobu provedení volby a jejího výsledku může si do 8 dnů od vyhlášení výsledku stěžovati každý k volbě oprávněný, jakož i podnikatel u rozhodčí komise, jež rozhodne nejdéle ve 14 dnech s konečnou platností.

§ 20.

(¹) Závodní výbor se volí na dobu 1 roku.

(²) Závodní výbor může býti k písemné stížnosti nálezem rozhodčí komise rozpuštěn, porušil-li hrubě své povinnosti. Je-li závodní výbor činným již alespoň 3 měsíce a žádají-li 2 třetiny zaměstnanců, oprávněných k jeho volbě, písemně za jeho odstoupení, budiž rozpuštěn nálezem rozhodčí komise ve 14 dnech od podání návrhu. Do 14 dnů od rozpuštění závodního výboru buďtež provedeny nové volby na zbytek volebního období. Novou volbu jest rovněž provésti, klesl-li počet členů závodního výboru, spolu s náhradníky pod polovici.

(³) Členové závodního výboru setrvají v činnosti až do doby, kdy budou právoplatně zvoleni jejich nástupci.

§ 21.

(¹) Jinak končí činnost jednotlivého člena závodního výboru:

a) rozvázáním pracovního nebo služebního poměru se závodem,

b) ztrátou volitelnosti,

c) nálezem rozhodčí komise k písemné stížnosti podnikatelově nebo polovice zaměstnanců k volbě oprávněných, že člen závodního výboru nekonal svých povinností anebo hrubě je porušil, nebo že porušil povinnost mlčenlivosti, uloženou mu odst. 6. § 6.

(²) Člen vyloučený podle lit. c) ztrácí volitelnost do závodního výboru pro příští dvě období volební.

stoupena, neplatny, poněvadž volbu možno odmítnouti jen z důvodů v tomto §u uvedených. (Nález rozhodčí komise v Teplicích z 2. května 1922, čís. 7. a 8./22. M. 380/22.)

K §u 19.

1. Rozhodčí komisi nepřisluší rozhodovati o stížnosti do vzdání se volebního výboru během provádění voleb, nýbrž toliko o stížnosti do provedení voleb a výsledku jejího. Odborová organizace není k stížnosti takové legitimována. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě ze dne 14. dubna 1922, 1/22. P. V. 295/22 a M. 342/22.)

2. Osmidenní lhůta k podání námitek do voleb se prodlužuje o jeden den, případně-li poslední den lhůty na neděli (§ 126. c. ř. s.). (Nález rozh. komise v Chomutově z 5. dubna 1922, Schk. 7/22, M. 254/22, Slg. 23/22.)

? 3. Dokud nejsou volby provedeny, jest stížnost ohledně počtu členů závodního výboru, který má býti zvolen, předčasnou a dlužno ji proto odmítnouti. (Nález rozh. komise ve Slaném ze dne 29. března 1922. ? 0. 28/22.)

4. Osmidenní lhůta k podání námitek se počítá ode dne vyhlášení výsledku voleb a ne ode dne, kdy byl výsledek voleb oznámen správě

§ 22.

(1) Členství v závodním výboru jest funkcí čestnou; členové mají nárok na mzdu nebo plat za dobu, po kterou musili býti výjimečně a nevyhnutelně činní v pracovní době pro závodní výbor.

(2) Správa závodu nesmí zaměstnance obmezovati při vykonávání volbeního práva a v činnosti jejich jako členů závodního výboru. Zejména směji býti členové závodního výboru propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise. Souhlasu tohoto není třeba, byl-li člen závodního výboru propuštěn z důvodů, které opravňují zaměstnavatele k okamžitému propuštění zaměstnance podle § 82. ž. ř. z roku 1885 nebo zákona o obchodních pomocnících z roku 1910, nebo obdobných zákonů, platných na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

§ 23.

(1) Závodní výbor jest schopen se usnášeti, byli-li ke schůzi písemně

závodu. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. z 14. března 1922. R. k. 5/22, M. 312/22.)

5. Nepodání námitek zavčas pokládá se za uznání voleb mlčky. Další zdráhání se uznání není přípustno. (Nález rozh. kom. v Jihlavě z 28. dubna 1922, Rk. 1/22, P. V. 322/22.)

K §u 22.

1. Nejen k propuštění, ale i k výpovědi člena závodního výboru jest třeba souhlasu rozhodčí komise. Není však potřebí, aby v takovém případě podával závodní výbor proti jeho výpovědi námítky. (Nález rozhodčí komise v Žáci z 19. dubna 1922, Rk. 2/22, Slg. 35/22.)

2. S výpovědí 28letého, ženatého, avšak bezdětného člena závodního výboru z důvodu nedostatku zaměstnanosti udělené, nutno souhlasiti, ačli by ovšem musel závod po odeprání souhlasu rozhodčí komise vypovědět jiného staršího dělníka, kterýžto postup by byl oproti tomuto staršímu dělníku nespravedlivou, jednostrannou příkrostití ve smyslu § 3., lit. g. cc). (Nález rozhodčí komise v Žatci ze dne 18. dubna 1922, Rk 3/22, Slg. 36/22.)

3. Závod, který vypoví člena závodního výboru, musí sám požádati o souhlas rozhodčí komise; výpověď jest účinnou teprve ode dne udělení souhlasu rozhodčí komise a to i tehdy, kdyby byl býval snad závodní výbor s výpovědí souhlasil. (Nález rozhodčí komise v Žatci z 18. dubna 1922, Rk 3/22, M. 272/22.)

(?) 4. I k propuštění všech členů závodního výboru dle § 82. ž i v n. ř. jest třeba souhlasu rozhodčí komise. (Nález rozhodčí komise v Liberci ze dne 12. dubna 1922, Nc 28/22, Slg. 13/22; M. 285/22, Sj. č. 15/22.) (?)

5. K přeložení člena závodního výboru k jiné práci netřeba souhlasu rozhodčí komise. (Nález rozhodčí komise v Trutnově z 4. května 1922. Rk. 1/22; M. 343/22.)

6. I při zastavení provozu jest k propuštění členů závodního výboru třeba souhlasu rozhodčí komise. (Nález rozhodčí komise v Šumperku z 13. dubna 1922 Rk. 4/22/3, Slg. 32/22.)

7. Po zahájení práce v závodě, která byla dříve zastavena, nemají členové závodního výboru přednostního práva na ustanovení před jinými dělníky. (Nález těže komise jako u 6.)

8. Náhradníci závodního výboru nepoživají jiné ochrany proti výpovědi jako jiní dělníci. (Nález rozh. komise v Teplicích z 9. června 1922. Rk. 15/22. M. 378/22.)

9. Člen závodního výboru i když na podkladě jeho svědectví byl zaměstnavatel odsouzen, nesmí býti propuštěn z práce. (Nález rozh. komise ve Vrchlabí z 16. března 1922, Sj. č. 12/22.)

K § 23.

1. Náhradníci nemohou bráti účast na schůzích závodního výboru,

s udáním pořadu jednání pozvání všichni členové i podnikatel a dostavila-li se většina členů.

(²) Závodní výbor usnáší se většinou hlasů, při rovnosti hlasů pokládá se návrh za zamítnutý.

(³) O jednáních sepíše se zápis, jež podepíší všichni přítomní. Podnikatel má právo žádati opis zápisu o schůzi.

Podnikatel jest oprávněn účastnit se schůzí závodního výboru buď sám, nebo svým zástupcem.

§ 24.

(¹) Oznamí-li závodní výbor správě závodu 24 hodin napřed, že bude konati poradu, může žádati, aby mu byla k tomu účelu vykázána vhodná místnost.

(²) Vznikly-li hotové výlohy z činnosti závodního výboru, odůvodněné tímto zákonem, může závodní výbor se usnésti vybírati k úhradě jich příspěvek, z něhož hradí polovici zaměstnanci, polovici podnikatel. Proti takovému usnesení může si podnikatel nebo třetina zaměstnanců, oprávněných k volbě, stěžovati u rozhodčí komise.

(³) Příspěvky vybírá od zaměstnanců a závodnímu výboru odvádí podnikatel obdobně jako příspěvky k pojištění dělníků pro případ nemoci.

§ 25.

Závodní výbor se zrušuje:

a) klesne-li počet zaměstnanců v závodě po 3 měsíce pod 30;

b) zastaví-li závod činnost na dobu delší jednoho měsíce.

Obnoví-li závod opět výrobu, zvolí se ihned nový závodní výbor.

II. Rozhodčí komise.

§ 26.

(¹) O stížnostech podle §§ 19, 20, odst. 2., § 21, odst. 1., lit. c), a § 22 a) o sporech, které vzniknou mezi skupinami zaměstnanců, dále mezi nimi

nezastupují-li člena zaneprázdněného anebo nenastoupí-li na místo člena trvale vyloučeného. (Nález rozh. komise v Teplicích z 31. května 1922, Rk. 13/22. M. 379/22.)

K §u 25.

1. Zrušení nastává tím okamžikem, kdy podnikatel zastavil provoz závodu a prohlásil, že též zastavuje na dobu delší jednoho měsíce. Okolnost, je-li další provoz závodu skutečně možný či ne, nerozhoduje. (Nález rozh. komise v Náchodě z 26. května 1922, Rk. 14/22, P. V. 331/22.)

K §u 26.

1. K rozhodování otázky, stihá-li správu závodu zavinění, že volby do závodního výboru nebyly zavčas předsevzaty, není rozhodčí komise příslušnou. (Nález rozhodčí komise v Čes. Lípě ze dne 28. března 1922, 3/22, M. 342/22, Slg. 9/22.) K tomu srovnej M. 396/22.

2. Rozhodčí komise není příslušnou k projednávání sporů ohledně zadržené mzdy. (Nález rozh. komise v Jihlavě z 28. dubna 1922, Rk. 1/22.)

3. (?) Rozhodčí komise jest příslušna i k rozhodování stížnosti závodního výboru ohledně doplatku rozdílu mezi dřívějšími a nyníjšími požitky za práci přes čas. (Nález rozhodčí komise v Děčíně z 18. května 1922, 9/22, Brněnský Volksfreund z 28. května 1922, Sj. 18/22.) (?)

4. Předpokladem příslušnosti rozhodčí komise jest trvání závodního výboru. (Nález rozhodčí komise v České Lípě z 28. února 1922, Rk. 2/22, Slg. 3 a nález rozhodčí komise v Bratislavě z 9. května 1922, 6641/22, jakož i nález rozhodčí komise ve Fryštátě ze dne 15. května 1922, Rk. 4/22.)

Viz také nálezy u § 3. zákona, lit. g), č. 2., 4., u §u 8. zákona, čís. 1., u §u 10. zákona, čís. 2., u §u 19. zákona, čís. 1., 3.

nebo závodním výborem s jedné strany a podnikatelem s druhé strany, z důvodů zřízení a činnosti nebo úhrady nákladů (§ 24) závodního výboru, zejména pak o rozsahu povinností a práv členů závodního výboru, rozhoduje s konečnou platností rozhodčí komise.

(²) Rozhodčí komise jest 6členná. Předsedou jest soudce z povolání, obeznalý ve věcech živnostenských, jmenovaný předsedou příslušného soudu sborového. Tento může jmenovati také jiného veřejného úředníka, pokud by v místě nebylo soudu. Okresní politická správa jmenuje dále jednoho předsedícího jako znalce odborného z veřejných úředníků sociálně-politicky nebo národohospodářsky působících. Dále jmenuje po návrhu příslušných odborových organisací po dvou zástupcích zaměstnavatelů i zaměstnanců.

(³) Předseda rozhodčí komise může podle potřeby vytvořiti více senátů, stejně složených.

(⁴) Složení senátu vyhrazeno jest předsedovi. K líčení povolává předseda vždy, pokud možno, ty členy senátu, kteří jsou stejného nebo příbuzného povolání nebo ze stejné skupiny, o jejíž spor běží.

(⁵) Nálezy rozhodčích komisí, opatřené politickým úřadem doložkou vykonatelností, jsou stejně jako smíry před nimi ujednané, soudně vykonatelné.

(⁶) Při svévolném vedení sporu může rozhodčí komise přiznati zvlášť straně na její návrh náhradu útrat.

(⁷) Řízení před rozhodčí komisí bude upraveno nařízením.

III. Ustanovení všeobecná, trestní a závěrečná.

§ 27.

Všechna podání a listiny týkající se činnosti závodních výborů a rozhodčích komisí jsou prosta kolků a poplatků.

§ 28.

(¹) Poruší-li člen závodního výboru povinnost mlčenlivosti, uloženou mu v § 3., odst. 3., a v § 6., dopouští se přestupku a bude potrestán peněžitou pokutou do 2000 Kč, a je-li tato nedobytna, vězením v trvání nejdéle jednoho měsíce. Učinil-li tak s úmyslem zničitým anebo aby podnikatele poškodil, může býti potrestán vězením až do 6 měsíců. Případný zisk propadá ve prospěch státu po úhradě náhrady škody podle § 30.

(²) Člen závodního výboru, který samostatným nařízením zasáhne do správy nebo provozu podniku tak, že tím byla způsobena vážná porucha v chodu závodu nebo značnější hmotná škoda, dopouští se přestupku a bude potrestán pokutou do 2000 Kč, a je-li tato nedobytna, vězením v trvání nejdéle jednoho měsíce.

(³) Trestní řízení budiž zahájeno politickým úřadem I. stolice (na Slovensku a Podkarpatské Rusi administrativní policejní vrchností I. stolice) pouze na návrh podnikatele a budiž zastaveno, jestliže podnikatel návrh svůj odvolá.

§ 29.

(¹) Překáží-li podnikatel nebo jeho zástupce úmyslně závodnímu výboru v plnění úkolů a neplní-li povinnosti uložené mu v tomto zákoně, zejména pak v § 4., odst. b) a c), dopouští se přestupku a bude potrestán peněžitou pokutou do 10.000 Kč, v případě nedobytnosti nebo opakování činu vězením v trvání nejdéle jednoho měsíce.

(²) Podnikatel nebo jeho zástupce, který v předložené účetní uzávěrce za minulý obchodní rok, v účtu rozvázném, v účtu zisku a ztráty (§ 5.) uvede údaje jsoucí v odporu s prvopisem těchto zpráv, dopouští se přestupku a bude potrestán peněžitou pokutou do 50.000 Kč, v případě nedobytnosti nebo opakování vězením až do 6 měsíců.

(³) Trestní řízení budiž politickým úřadem I. stolice (na Slovensku a v Podkarpatské Rusi administrativní policejní vrchností I. stolice) zahájeno pouze na návrh závodního výboru a zastaveno, jestliže výbor návrh svůj odvolá.

§ 30.

(1) Trestné činy podle § 28. zakládají povinnost k náhradě škody, již se jest domáhati pořadem práva.

(²) Pokuty zaplacené podle tohoto zákona, jakož i propadlý zisk (§ 28., odst. 1.) připadají ve prospěch státní pokladny. Ministerstvo sociální péče užije jich pro účely sociální v těch obvodech, z nichž byly zaplacený.

§ 31.

(1) Zákon tento nabývá s výjimkou §§ 5. a 6. účinku dnem 1. ledna 1922.

(²) Paragrafy 5. a 6. nabudou účinku 1. července 1922.

§ 32.

Ministru sociální péče se ukládá, aby zákon provedl v dohodě se zúčastněnými ministry.

II.

Narizení vlády republiky Československé ze dne 29. prosince 1921, č. 2/22. Sb. z. a n.

kterým se provádí zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 330. Sb. z. a n., o závodních výborech.

Na základě § 32 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb. z. a n., o závodních výborech, nařizuje se toto:

Článek I.

§ 1.

Zřízení závodního výboru.

(1) Zaměstnanci závodu, zastoupení důvěrníky, není-li jich, nejstaršími členy, dohodnou se se správou závodu o zřízení závodního výboru. V případě sporu rozhoduje rozhodčí komise; pokud v okrese nebyla by ještě zřízena rozhodčí komise, zjistí k žádosti zaměstnanců podniku živnostenský inspektor (v podnicích zemědělských na Slovensku a v Podkarpatské Rusi hospodářský inspektor), příslušný podle sídla závodu, zda v tomto jest zřídit závodní výbor podle § 1 zákona. Z rozhodnutí inspektora je však možno odvolati se k rozhodčí komisi, jakmile bude zřízena.

(²) Volba může býti vypsána 1. lednem 1922 počínaje v závodě, jenž trvá aspoň ½ roku od zahájení výroby nebo provozu a ve kterém 30 trvalých (celoročních) zaměstnanců pracuje již nejméně 3 měsíce před vyhláškou voleb.

K § 1.

1. Vydáním seznamu zaměstnanců k jejich žádosti majitelem závodu za účelem zřízení závodního výboru vysloven mlčky souhlas se zřízením závodního výboru. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě ze dne 14. dubna 1922, 2/22, S. 1. 2/22.)

2. Předpoklad odst. 2., dle něhož může býti volba závodního výboru vypsána toliko v závodě, v němž pracuje 30 zaměstnanců již tři měsíce, jest splněn teprve uplynutím této lhůty. (Nález rozhodčí komise v Děčíně ze dne 18. dubna 1922, M. 271/22, Slg. 38/22.)

§ 2.

Zřizenecký a dělnický výbor.

(1) V závodech, kde zřizenci a dělníci volí podle § 7. zákona samostatný zřizenecký a dělnický výbor, sejdou se tyto výbory ku společné schůzi, jedná-li se o záležitosti společné oběma skupinám.

(2) Pro volbu zřizeneckého a dělnického výboru platí §§ 10. a 11. zákona s tou změnou, že v závodech s 20 až 60 zřizenci nebo dělníky volí se 3členný zřizenecký nebo dělnický výbor.

(3) Pro jednání těchto společných schůzí platí ustanovení zákona o jednání závodních výborů.

Článek II.

Volební řád.

§ 3.

Volební výbory.

(1) První volby vypíše volební výbor, který se skládá v závodech zaměstnávajících až 500 osob z tří, při více zaměstnancích z pěti členů a téhož počtu náhradníků.

(2) Je-li již v závodě dělnický (úřednický) výbor, určí členy volebního výboru tento. Členy a náhradníky samostatného dělnického a zřizeneckého volebního výboru volí dělnický a úřednický výbor samostatně.

(3) Není-li v závodě dělnického nebo úřednického výboru, sestaví správa závodu v dohodě se zaměstnanci volební výbor z nejstarších zaměstnanců trvale zaměstnaných v příslušném závodě. Při složení volebního výboru společného je vzítí zřetel na poměrné zastoupení zřizenců nebo dělníků, kteří v závodě jsou v menšině.

§ 4.

K řízení dalších voleb bude ustanoven volební výbor závodním výborem (zřizeneckým, dělnickým) vždy aspoň 15 dnů před vypršením čin-

K §u 3.

1. Volbou čtyřčlenného výboru volebního a šestičlenného výboru závodního při 155 zaměstnancích byl porušen zákon v odst. 1. tohoto §u. (Nález rozh. komise v Brně z dne 29. dubna 1922, 3/22, S. 1. 3/22; P. 143/22.)

2. Dosavadní důvěrníky závodní dlužno klásti na roveň dělnickým (úřednickým) výborům. Jsou proto důvěrníci tito, i když kolektivní smlouva netrvá, oprávnění k určení členů volebního výboru. (Nález rozh. komise v Chebu z 3. března 1922, 1/22, Slg. 16/22, Sj. 13/22; nález rozhodčí komise v Ústí n. L. z 3. března 1922, M. 195/22, jakož i nález rozhodčí komise v Bratislavě z 10. května 1922, 6969/22.)

3. Zřízení volebního výboru bez spoluúčasti zřizeneckého, třeba že počet tohoto neoprávnjuje k zřízení samostatného zřizeneckého výboru závodního, je neplatno. (Nález rozh. komise v Brně-městě z 29. dubna 1922, 3/22. S. 1. 3/22. P. 143/22.)

4. Předpis odst. 3. vztahuje se k tomu případu, kdy dělníci a zřizenci mají k volbám závodního výboru výbor společný. Menšinou tu pak jest rozuměti skupinu zřizenců v závodě, jenž z největší části zaměstnává dělníky, anebo skupinu dělníků v závodě, jenž z největší části zaměstnává zřizence. Není proto zamýšleno zákonem dáti zastoupení ve volebním výboru nějaké menšině dle příslušnosti k jisté odborové organizaci. (Nález rozh. komise v Ústí n. L. z 29. března 1922, Rk. 10/22, O. 23/22, M. 312/22.)

5. Vzdáním se členů volebního výboru funkcí v něm, nelze pokládati volbu za znemožněnou. Rozhodčí komise se nemůže vměšovati do průběhu voleb. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě z 22. dubna 1922, 3/22, S. 1. 3/22, P. 143/22.)

nostního období, nebo klesl-li počet členů závodního výboru (zřízeneckého, dělnického) společně s náhradníky pod polovici; byl-li však rozpuštěn závodní výbor nálezem rozhodčí komise, řídí volby volební výbor, složený z nejstarších zaměstnanců závodu (§ 3., odst. 3.).

§ 5.

Volební výbor zvolí si předsedu a zapisovatele. Zástupce správy závodu má právo účastniti se schůzí volebního výboru s poradním hlasem. Volební výbor rozhoduje většinou hlasů všech členů, případně náhradníků.

§ 6.

Volební seznam.

(¹) Správa závodu je povinna doručiti předsedovi volebního výboru seznam všech zaměstnanců s přesnými údaji o jejich stáří a době zaměstnání v závodě bez průtahu, nejdéle však do 1 měsíce.

(²) Volební výbor pak rozhodne podle seznamu o volebním právu zaměstnanců, vyloučené osoby, nevyhovující podmínkám uvedeným v zákoně o závodních výborech.

§ 7.

Volební vyhláška.

(¹) Volební výbor určí volební den tak, aby mezi dnem vyhlášení volby a dnem volby uplynulo aspoň 15 dnů.

(²) Ve volební vyhlášce jest uvést:

1. Den (dny), hodinu a trvání volby, dále volební místo (místa).
2. Kolik členů a náhradníků závodního výboru je zvoliti.

K §u 5.

1. Neoznámením volby volebního výboru zaměstnavateli a nezvaním jeho ke schůzím výboru tohoto, byl porušen zákon. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě ze dne 29. dubna 1922, 3/22, S. 1. 3/22 a P. 143/22.)

2. Nepřibrání správy závodu ke schůzím volebního výboru není porušením volebního řádu, nemělo-li by podstatného vlivu na výsledek volby, příkladně, šlo-li pouze o jednu kandidátní listinu. (Nález rozhodčí komise v Karlových Varech z 30. března 1922., Rc 6/22, Slg. 21/22.)

3. Ani v zákoně o závodních výborech, ani v prováděcím nařízení není omezení, že by kandidáti do závodního výboru nemohli býti členy volební komise, jak je tomu v zákoně o volbách do župního zastupitelstva a okresních výborů (§ 12. zákona z 14. dubna 1920, čís. 330.) a v zákoně o řádu volebním do poslanecké sněmovny (§ 12. zák. z 29. března 1920, čís. 123. Sb. z. a n.). (Nález rozhodčí komise v Mor. Ostravě z 10. dubna 1922, Rk. 2/22. M. 380/22.)

4. Nebyla-li předsevzata oficiální volba předsedy a zapisovatele závodního výboru, nebyla-li svolána schůze volebního výboru a nestalo-li se pozvání správy závodu ke schůzi, byly porušeny předpisy volebního řádu a jest volba závodního výboru neplatna. (Nález rozh. komise v Teplících z 2. května 1922, čís. 788/22. M. 380/22.)

K §u 6.

1. Není povinností volebního výboru zkoumati z moci úřední volební právo všech zaměstnanců, nýbrž toliko těch, jichž volební právo bylo popřeno. (Nález rozhodčí komise v Kolíně z 18. března 1922, Rk 1/22, S. 1. 2/22, M. 329/22.)

K §u 7.

1. Neobsahuje-li volební vyhláška správný počet členů, kteří mají voleni býti do závodního výboru, jest tím dáno podstatné porušení volebního řízení. (Nález rozhodčí komise v Teplících ze 4. dubna 1922, 4. M. 283/22, Slg. 32.)

3. Místo v závodě, kde je vyložen nebo vyvěšen seznam k volbě oprávněných a kde vyloženy nebo vyvěšeny budou kandidátní listiny.

4. Ustanovení, že námitky proti seznamu voličskému je podati do 8 dnů po vyhlášení volby u předsedy volebního výboru a že na později podané námitky nebude vzat zřetel.

5. Vyzvání, aby kandidátní listiny byly podány nejdéle do 10 dnů po vyhlášení volby připomínkou, že na později předložené kandidátní listiny nebude vzat zřetel.

6. Ustanovení, že hlasy mohou býti platně odevzdány pouze pro připuštěné kandidátní listiny.

(³) Vyhlášky volební a kandidátní listiny, podepsané předsedou volebního výboru, je vyvěsiti až do skončení voleb tak, aby si je mohl každý volič přečísti.

§ 8.

Námitky proti seznamu voličskému.

(¹) Voličský seznam vyloží se zároveň s vyhláškou volební veřejně v závodě.

(²) Proti tomuto seznamu může každý zaměstnanec závodu, který má právo volební nebo se ho domáhá, do 8 dnů podati námitky u předsedy volebního výboru, a sice jak proti pojetí, tak proti nepojetí do seznamu voličského. Volební výbor rozhodne po svědomitém šetření o těchto námitkách s konečnou platností s výhradou námitek proti celkovému výsledku voleb.

§ 9.

Kandidátní listiny.

(¹) Skupiny volební, případně odborové organisace, které chtějí navrhnutí kandidáty, musí své návrhy odevzdati předsedovi volebního výboru do 10 dnů po vyhlášení volby.

(²) Kandidátní listiny musí býti podepsány v závodech zaměstnávajících až do 120 osob nejméně $\frac{1}{2}$ k volbě oprávněných voličů, v závodech s větším počtem zaměstnanců nejméně 30 oprávněnými voliči.

(³) V kandidátní listině buďtež označeny navržené osoby řadovými čísly, budiž uvedeno přesné jméno a příjmení navržených a jejich povolání v závodě. Kandidátní listina může obsahovati dvojnásobný počet kandidátů, jež je voliti jako členy.

(⁴) Ke kandidátní listině budiž připojeno písemné prohlášení všech kandidátů, že kandidaturu přijímají a že se svým souhlasem na jiné kandidátní listině navržení nejsou.

(⁵) Jako kandidáti mohou býti navrženy pouze osoby vyhovující podmínkám § 14. zákona.

(⁶) Z osob, které podepsaly kandidátní listiny, označí se jedna za zástupce návrhu. Bylo-li toto označení opomenuto, ustanoví tohoto zástupce volební výbor. Volební listina může býti nadpisem označena jakožto návrh určité organisace nebo skupiny zřízenců nebo dělníků.

§ 10.

(¹) Volební výbor přezkouší zavčas podané kandidátní listiny a oznámí své, jakož i vznesené námitky (§ 8.) bezodkladně zástupci návrhu.

2. Nebyla-li vyhláška volební umístěna tak, aby každý volič ji mohl čísti, byl porušen zákon. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě z 29. dubna 1922, čís. 3/22, P. 144/22.)

K : § 9.

1. Vady řízení volebního, obzvláště neúplný počet podpisů na listině kandidátní a scházející prohlášení o přijetí kandidatury, mají v zápětí ne-

(²) Má-li kandidátní listina formální vady, na př. nedostatečný počet podpisů nebo že pořadí kandidátů není vyznačeno nebo označení skupin je nejasné nebo není předložen souhlas kandidátův a pod., vyzve volební výbor zástupce návrhu, aby kandidátní listinu do 24 hodin opravil.

(³) Je-li několik kandidátních listin označeno stejným anebo nesnadno rozeznatelným označením skupiny, vyzve výbor zástupce návrhu těchto kandidátních listin, aby do 24 hodin upravili označení skupin. Neučiní-li tak, rozhodne volební výbor.

(⁴) Není-li kandidátní listina opatřena označením skupiny, označí ji volební výbor jménem zástupce návrhu, veškeré pak kandidátní listiny označí pořadovými čísly.

§ 11.

Dějí-li se volby odděleně do výboru zřizenců a dělníků, je poříditi též oddělené volební seznamy a kandidátní listiny.

§ 12.

(¹) Nejpozději do 3 dnů před volbou je vyložiti nebo vyvěsiti připuštěné kandidátní listiny na místě ve volební vyhlášce určeném. Dokud se tak nestalo, může býti kandidátní listina odvolána podáním podepsaným všemi navrhovateli

(²) Kandidátní listiny opožděně podané nebo neobsahující žádného volitelného kandidáta, dále listiny, jichž nedostatky ve lhůtě určené nebyly odstraněny, jsou neplatny.

platnost volby závodního výboru, poněvadž jde o vady, které mohly míti vliv na výsledek volby. (Nález rozhodčí komise ve Šluknově ze dne 9. března 1922, Schk 1/22, M. 237/22, Slg. 5/22.)

2. Kandidátní listinu nutno odevzdati ve smyslu odst. 1. tohoto §u jedině předsedovi volebního výboru, který jest reprezentantem této korporace. Odevzdání jinému členu volebního výboru jest nepřípustno. (Nález rozhodčí komise v Liberci ze dne 4. dubna 1922, Ne 25/22, M. 238/22, Slg. 11/22.)

3. Kandidátní listina musí býti odevzdána předsedovi volebního výboru do 10 dní po vyhlášení volby. (Nález rozhodčí komise v Krňově ze dne 11. dubna 1922, Schk. 4/22, Slg. 28/22.)

4. Ustanovení odstavce 2. tohoto §u, že kandidátní listiny musí býti podepsány, nelze rozuměti jinak, než že jest nutno, aby podpisy byly pod jmény kandidátů nebo na témže listě, na němž jsou uvedena jména kandidátů, třeba na druhé straně. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 29. března 1922, O. 23/22, Sj. č. 14/22.)

5. Odepření písemného prohlášení o přijetí kandidatury z jiných důvodů než v § 16. zák. uvedených, neb z důvodů, že dotyčný jest kandidován na jiné listině, je bezdůvodné a zaměstnanec může býti pojat mezi kandidáty a volen přesto, že odepřel toto písemné prohlášení. (Nález rozhodčí komise v Brně-městě z 3. června 1922, 5/22.)

6. Kandidátní listinu k volbám závodního výboru směji podpisovati také kandidáti. (Nález rozh. kom. v Novém Jičíně z 12./IV. 1922, Sj. 16/22.)

K §u 12.

1. Je-li podána pouze jedna kandidátní listina, není třeba, aby byla vyložena v místnosti k tomu určené dle odst. 1. tohoto paragrafu, nebo předpis ten má na zřeteli, aby voličům bylo umožněno při připuštění několika listin podívat se na všechny a vyhlédnout si některou, kterou by pak zvolili. (§ 17., odst. 2. prov. nař.) Tohoto opatření není tedy třeba, když volby se vůbec nekonají (odst. 4. tohoto §u), ježto odpadl tím důvod, proč tento předpis jest tu dán. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 29. března 1922, O. 23/22, Sj. č. 14/22.)

(³) Kandidáty nemající volebního práva škrtné volební výbor z přípuštěné kandidátní listiny, též jest škrtnouti jména osob, jež jsou tak nedostatečně označeny, že jsou pochyby o jejich totožnosti. Volební výbor rozhoduje o těchto věcech s konečnou platností s výhradou námitek proti celkovému výsledku voleb.

(⁴) Není-li v předepsané lhůtě podána kandidátní listina, která byla volebním výborem přípuštěna, je možno lhůtu k podání o 3 dny prodloužiti. Byla-li právoplatně podána nebo přípuštěna pouze jedna kandidátní listina, odpadá volba, pokud návrh obsahuje potřebný počet členů a náhradníků, které jest zvoliti.

§ 13.

Sdružené listiny kandidátní.

(¹) Zástupci návrhů různých volebních skupin mohou předsedovi volebního výboru předložiti společné prohlášení, že listiny svých skupin navzájem sdružují.

(²) Prohlášení to státi se musí nejdéle 4 dny přede dnem volby a vyhlásí se stejným způsobem jako přípuštěné kandidátní listiny (§ 12., odst. 1.).

(³) Sdružení listin značí, že při rozvrhu mandátů se k nim hledí jako k celku (§§ 19. až 21.).

§ 14.

Volby.

(¹) Přípravy k volbám a volby je provésti tak, aby provoz závodu neutrpěl nijaké poruchy.

(²) Volba provede se v době stanovené na místě určeném ve volební vyhlášce. Místo volby budiž dle možnosti uvnitř závodu a volba budiž provedena v době mimo pracovní dobu, případně směnu.

(³) Jestliže volební výbor určí ve volební vyhlášce, že za účelem urychlení voleb tyto se budou konati v různých místnostech, musí pro každou volební místnost ustanoviti k řízení voleb zvláštní volební komisi, skládající se ze tří voličů, a jednoho z nich označí za předsedu. Komise rozhoduje většinou hlasů.

§ 15.

Důvěrníci.

Každá volební skupina, která předložila přípuštěnou kandidátní listinu, má právo označiti volebnímu výboru po jednom důvěrníku z voličů, který má právo býti přítomen celému průběhu voleb až do prohlášení výsledku skrutinia a vznášeti námítky co do totožnosti osoby voličovy nebo proto, že volič v den volby není oprávněn k volbě; jinak nemá práva zasahovati do řízení volebního.

§ 16.

Osudí.

Volební výbor prohlédne před počátkem voleb osudí. Za volební osudí smí se použiti jen schránky neprůhledné, kterou lze zamknouti.

2. Dle odst. 3. tohoto §u jest volební výbor oprávněn škrtnouti kandidáta nemajícího volebního práva, ne však kandidáta dle §u 14. zákona nevolitelného. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 29. března 1922, O. 23/22.) —

3. Kandidátní listiny opožděně podané jsou neplatny. Kandidáti listiny jedině právoplatně předložené a přípuštěné stávají se bez volby členy závodního výboru. (Nález rozhodčí komise v Krnově z 11. dubna 1922, Schk. 4/22, Slg. 28/22.)

§ 17.

Hlasování.

(¹) Každému voliči přísluší jeden hlas. Volič obdrží bezprostředně před volbou od volebního výboru jednotně upravený hlasovací lístek, který vyplní a složí v prostoru tak odděleném, aby nemohl býti pozorován, a pak vloží před volebním výborem do volebního osudí. Odevzdání hlasovacího lístku poznamená se ve dvou stejnopisech voličských seznamů. Svou totožnost je povinen na požádání volebního výboru prokázati listinami nebo svědky. Je zakázáno jakýmkoliv způsobem zjišťovati, jak volič volí.

(²) Volič může odevzdati svůj hlas jenom pro některou z připuštěných kandidátek tím, že napíše její číslo nebo její označení (značku) jakožto návrh určité skupiny nebo jméno vedoucího kandidáta příslušné listiny na hlasovací lístek. Každý jinak vyplněný hlasovací lístek je neplatný.

(³) Hlasovací lístky rozbali se až, když bylo skončeno odevzdání hlasů. Objevilo-li se, že bylo sbaleno do jednoho více hlasovacích lístků, prohlásí se veškeré v jedno sbalené lístky za neplatné.

§ 18.

Konec hlasování.

Když volební doba uplyne, uzavře se volební místnost, avšak odvolí ještě všichni voličové, kteří v tu dobu jsou ve volební místnosti nebo čekárně pro voliče určené nebo přímo před volební místností, načež prohlásí předseda volebního výboru hlasování za skončené.

§ 19.

Volební číslo.

(¹) Poté rozdělí volební výbor počet mandátů na jednotlivé skupiny volební podle poměru hlasů pro skupiny ty odevzdaných, a to tím způsobem, že vypočte nejprve volební číslo.

(²) Součet všech platných hlasů všem skupinám odevzdaných rozdělí se počtem mandátů, které se mají obsaditi, zvětšeným o jednu; celé číslo nejbližše vyšší výsledku dělení jest číslem volebním. Volebním číslem dělí se počet hlasů, odevzdaných pro každou kandidátní listinu, načež volební výbor přikáže každé skupině tolik mandátů, kolikráte je volební číslo obsaženo v součtu hlasů pro skupinu odevzdaných, a to v pořadí, jak za sebou následují jména na kandidátních listinách; podle téže zásady přidělí se místa náhradníků.

Ku §ům 17. a 18.

1. Z odst. 3. tohoto § 17. a z § 18. jest zřejmo, že volební výbor porušil předpisy volební, když provedl částečná skrutinia po té které směně, a když dokonce porušením tajnosti voleb (§ 11. zákona) člen výboru oznámil aspoň jeden takový výsledek částečný aspoň jednomu dělníku volebnímu výboru nenáležejícímu před koncem doby volby. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 7. dubna 1922. O. 27/22; M. 312/22.)

2. Toliko porušení volebního řádu, které by mohlo míti podstatný vliv na výsledek volby, činí tuto neplatnou. Nemusí býti porušením takovým vždycky příkladně okolnost, že ve volební prostoře bylo přítomno současně několik osob, a že legitimace voliče byla zkoumána až po odevzdání hlasovacího lístku. (Nález rozhodčí komise v Broumově z 19. dubna 1922, Schk. 1/22. Slg. 26/22.)

3. Okolnosti, že se v čekárně před volební místností čepovalo pivo a přicházeli tam i nevoliči, nelze přiznati podstatného vlivu na výsledek voleb. Totéž platí v případě, že každý volič obdržel dva lístky, jeden opatřený číslicí 1 a jeden opatřený číslicí 2 dle připuštěných kandidátek dvou a vykonal pak volbu odevzdáním jednoho z nich. (Nález rozhodčí komise v Plzni z 25. dubna 1922. P. V. 291/22.)

(³) Kandidátní listiny volebních skupin sdružených (§ 13) sečtou se každá zvláště, avšak při rozdělení mandátů čítají se jako jediná listina a přikáží se jim mandáty společně.

§ 20.

Přikazování zbylých mandátů.

(¹) Nebyly-li způsobem v § 19. uvedeným obsazeny veškeré mandáty, přikáží se zbývající mandáty postupně skupinám, které při dělení podle § 19. provedeném vykazaly největší zbytek dělení.

(²) Jsou-li zbytky dělení u více skupin sobě rovný, přidělí se mandát skupině, která dosáhla většího počtu hlasů; je-li počet hlasů stejný, rozhodne los.

(³) Kandidátní listiny skupin sdružených (§ 13.) sečtou se každá zvláště, avšak při rozdělení mandátů čítají se jako jediná listina a přikáží se jim mandáty společně.

§ 21.

Rozdělení mandátů mezi listiny sdružené.

Když byl volební výbor přidělil všechny mandáty volebním skupinám, rozvrhne mandáty mezi jednotlivé listiny sdružené. Postupuje při tom podle zásad uvedených v §§ 19. a 20.

§ 22.

Konala-li se volba v několika volebních místnostech, provedou volební komise jednotlivých volebních místností pouze úkony v § 18. uvedené a sepíší zápis o svém úkonu (§ 23.). Další řízení přísluší volebnímu výboru, kterému jednotlivé komise ihned odevzdají volební spisy zapečetěné.

§ 23.

Zápis o volbě.

(¹) O postupu volby (vypsání, předložení kandidátních listin, hlasování, usnesení volebního výboru, skrutinia a zjištění výsledku volebního s udáním počtu hlasů uznaných za platné a počtu hlasů neplatných) učiní volební výbor zápis, který podepíše všichni členové výboru. V zápise buďž výslovně uvedeno, kolik voličů bylo k volbě oprávněných a kolik se volby skutečně zúčastnilo.

(²) Zápis spolu se zapečetěnou obálkou, obsahující hlasovací listky, uschová předseda volebního výboru pro případ podání námitek proti volbám. Jsou-li námitky podány, odevzdá tyto listiny předsedovi rozhodčí komise, v případě opačném po uplynutí lhůty k podání námitek nově zvolenému předsedovi závodního výboru.

§ 24.

Vyhlášení volebního výsledku.

(¹) Volba se oznámí zvoleným ihned po volbě. Zvolený má prohlásiti do tří dnů, zdali z důvodů zákonem stanovených odmítá volbu. Neučiní-li tak v této době, je zvolen. Bylo-li jeho odmítnutí uznáno, nastoupí na jeho místo náhradník (§ 19., odst. 2.).

(²) Volební výbor vyhlásí v závodě veřejně jména zvolených členů a náhradníků a oznámí je do 8 dnů písemně závodní správě.

§ 25.

Námítky.

(¹) Volba do závodního výboru je neplatná, byla-li porušena ustanovení zákona nebo volebního řádu a mohla-li porucha mít podstatný vliv

K § u 25.

(?) 1. Okolnost, že při počtu 82 voličů 23 voličové volili neprávem, či byli ostatním voličům přiřčeni, nemohla mít podstatného vlivu na vý-

na výsledek volby. Volba osoby, která nebyla volitelná v době vypsání volby nebo v den volby, je neplatná.

(²) Do způsobu provedení volby a jejího výsledku může do 8 dnů od vyhlášení výsledku podat námitku každý k volbě oprávněný, jakož i podnikatel u rozhodčí komise, jež rozhodne nejdéle do 14 dnů s konečnou platností.

(³) Podání námitek je zároveň oznámiti předsedovi volebního výboru, jehož rovněž musí vyrozuměti rozhodčí komise o svém nálezu.

§ 26.

Pravoplatnost voleb.

Nově zvolení nastoupí své funkce v případě nepodání námitek proti volbě 8 dnů po vyhlášení výsledku voleb, v případě opačném po stvrzení voleb nálezem rozhodčí komise.

Článek III.

§ 27.

Společná schůze závodních výborů.

(1) Je-li zřízeno v jednom podniku více závodních výborů, schází se tyto podle potřeby k společným schůzím, kterým přináleží výhradně právo vysílati delegáty podle § 6. zákona a dále zastupování společných zájmů všech zaměstnanců podniku.

(²) Závodní výbory mohou toto právo vykonávat prostřednictvím svých zmocněnců anebo pověřiti tímto úkolem závodní výbor u ústřední správy podniku; v každém případě musí se dostati menšině zřízenecké nebo dělnické poměrného zastoupení.

Článek IV.

Jednací řád rozhodčí komise.

§ 28.

Rozhodčí komise.

(1) Rozhodčí komise, již je zříditi zpravidla pro každý obvod okresní politické správy, jedná v senátech šestičlenných.

(²) Předsedou komise je soudce z povolání, obeznalý zejména ve věcech živnostenských, jmenovaný přednostou příslušného soudu sborového. Tento jmenuje také náměstka předsedova, po případě jeho náměstky z řad veřejných úředníků práva znalých.

(³) Pět přísedících rozhodčí komise jmenuje přednosta politického úřadu I. stolice a to jednoho přísedícího, jako odborného znalce z veřejných úředníků sociálně-politicky nebo národohospodářsky působících a po dvou zástupců zaměstnavatelů a zaměstnanců, vyžádav si návrhy příslušných odborových organizací.

(⁴) Současně nebo v případě nutnosti dodatečně jest jmenovati potřebný počet jejich náhradníků.

sledek volby, ač-li by ovšem tento výsledek při odevzdání 59 ostatních hlasů nebyl rovněž jiný. (Nález rozhodčí komise v Bílovci ze 14. dubna 1922, Rk 1/22, Slg. 30/22.)

2. Nepodali-li zřízenci proti pojetí některých z nich do volebního seznamu dělníků a do voleb na základě tohoto seznamu provedených do závodního výboru dělníků, námitek, nemohou zmíněné okolnosti uplatňovati ve stížnosti do voleb výboru zřízeneckého. (Nález rozhodčí komise v Bratislavě z 10. května 1922, 6970/22.)

Viz také nálezy u §u 19. zákona, č. 1.—3., u §u 9. prov. nař. č. 1., u §§ 17. a 18. prov. nař., č. 1. a 2.

§ 29.

Činnostní období.

(1) Členství v rozhodčí komisi je čestnou činností.

(2) Funkční doba členů komise trvá 4 roky, s uplynutím této končí i činnost náhradníků.

(3) Před uplynutím tohoto období zproští přednosta politického úřadu I. stolice členy a náhradníky ze skupin zájemníků, změní-li se jejich zaměstnání do té míry, že nejsou již povoláni zastupovati příslušnou skupinu, nebo přestanou-li býti členy odborové organizace, která je navrhla.

(4) Dále může přednosta politického úřadu I. stolice zbaviti činnosti kteréhokoliv člena (náhradníka), zanedbává-li trvale svých povinností nebo ztratí-li volební právo do obecního zastupitelstva.

§ 30.

Složení senátu.

(1) Složení senátu vyhrazeno jest předsedovi. K líčení povolává předseda vždy pokud možno ty členy rozhodčí komise nebo jejich náhradníky, kteří jsou stejného nebo příbuzného povolání, nebo ze stejné skupiny (dělnické nebo zřízencké), o jejíž věc jde. Předseda rozhodčí komise může podle potřeby vytvořiti z členů a náhradníků rozhodčí komise i více senátů a přiděliti jim věci odpovídající jejich odbornému složení.

(2) Rozhodčí komise je schopna usnášeti se, je-li v tom kterém senátě přítomno dohromady šest osob ze členů nebo jejich náhradníků, při čemž členové z řad zaměstnavatelů a zaměstnanců musí býti stejným počtem zastoupeni. Usnesení děje se většinou hlasů. Při rovnosti hlasů rozhoduje názor, pro který hlasuje předseda.

(3) Nedostaví-li se zástupci jedné skupiny zájemníků vůbec, ani jejich náhradníci bez omluvy, uznané předsedou za důvodnou, jednání se odročí a předseda povolá znovu komisi s upozorněním, že při novém jednání rozhodnou o věci člen znalec spolu s předsedou bez ohledu na to, zdali ta nebo ona skupina k jednání se dostavila čili nic. V tomto případě zdrží se zástupci skupiny dostavivší se hlasování. Zástupci skupiny nebo náhradníci, jejichž bezdůvodným nedostavením se jednání bylo zmařeno, jsou povinni nésti společně a nerozdílně náklady zmařeného jednání.

§ 31.

Slib členů rozhodčí komise.

Veškerí členové a náhradníci rozhodčí komise mimo státní úředníky slíbí do rukou předsedy, že budou vykonávati svoji činnost podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že zachovají mlčenlivost o tom, co jim bylo ve vykonávání této činnosti výslovně označeno za důvěrné.

§ 32.

Důvody vyloučení a odmítnutí.

O odmítnutí a vyloučení člena (náhradníka) příslušného senátu rozhodčí komise platí obdobně příslušná zákonná ustanovení o odmítnutí a vyloučení soudců v řízení civilním. O námitkách proti členu (náhradníku) rozhoduje předseda rozhodčí komise s konečnou platností; o námitkách proti předsedovi rozhoduje předseda příslušného sborového soudu.

K §u 32.

Příslušnost znalce přisedícího rozhodčí komise k dělnické straně nemůže sama o sobě bez udání určitých důvodů založiti důvod pro odmítnutí. (Nález rozh. komise v Kolíně z 28. března 1922, Rk 2/22, Slg. 20/22, Sj. 16/22.)

§ 33.

Povinnosti členů.

(¹) Člen (náhradník) jest povinen po řádném pozvání dostaviti se včas k jednání komise, jednání až do konce se zúčastniti a hlasovati.

(²) O členu (náhradníku), jenž, ač přítomen, hlasovati odepře, má se za to, že hlasuje proti návrhu.

(³) Člen (náhradník) nesmí rušiti jednání komise a zejména musí se zdržeti jakéhokoliv urážlivého jednání a chování jak vůči předsedovi a ostatním členům (náhradníkům), tak i vůči stranám, svědkům a znalcům.

(⁴) Členu (náhradníku), který se proti těmto svým povinnostem proviní, může býti dána předsedou protokolární výtky; vedle toho člen (náhradník), který se nedostaví bez omluvy, uznané předsedou za důvodnou, k jednání komise, takže toto jest nutno odložití, nese náklady zmařeného jednání (svědečné, jízdné a stravné dostavivších se členů atd.) ve výši, jak předseda ji upraví.

§ 34.

Zastoupení stran před rozhodčí komisí.

(¹) Každá ze zúčastněných stran může se dostaviti k jednání osobně nebo v průvodu zmocněnců, nebo se může dáti zastupovati zmocněnci. Strana, kterou tvoří větší počet osob, musí býti zastoupena zmocněncem. O přípustném počtu zmocněnců rozhoduje komise, která jest také oprávněna zkoumati platnost jejich plných mocí.

(²) Strany mohou se před rozhodčí komisí dáti zastupovati druhy z povolání nebo činovníky nebo zřizenci odborových sdružení. Advokáti a notáři nesmějí stran zastupovati, pokud nejsou činovníky odborových sdružení. —

(³) Nedostaví-li se strana, jsouc obeslána k jednání, zřídí komise na její útraty opatrovníka a obešle stranu i jejího opatrovníka k novému jednání s pohrůžkou, že při něm bude po provedeném řízení ve věci vydán nález nehledě na to, zúčastní-li se strana nebo její opatrovník jednání.

(⁴) Při jednání před rozhodčí komisí je veřejnost vyloučena; přítomni mohou býti jen 3 důvěrníci z každé strany.

§ 35.

Zápis.

(¹) O průběhu jednání a o výsledku hlasování sepsati jest zápis, do něhož pojmuti jest mimo jméno osob (členů komise, strany atd.), jež se jednání zúčastnili, veškeré návrhy předmětu se týkající, výsledky výsledků svědeckých i znaleckých a jiných provedených důkazů, výsledky hlasování, učiněná usnesení a rozhodnutí. V zápise budiž poznamenáno, zdali strany byly přítomny celému jednání, zejména vynesení nálezu.

(²) Pokud není nic jiného stanoveno, platí pro veškerá jednání před rozhodčí komisí ustanovení civilního řádu soudního o jednání před soudy okresními.

§ 36.

Vynesení nálezů.

Nález vyhlásí předseda hned po tajné poradě veřejně. Rozhodnutí budiž písemně vyhotoveno, podepsáno předsedou a dodáno stranám nei-

K § u 34.

1. Krajsí tajemníci průmyslových sdružení jsou oprávněni zastupovati před rozhodčí komisí členy sdružení svého okrsku. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. z 3. března 1922. M. 195/22.)

2. Neveřejnému jednání před rozhodčí komisí mohou býti přítomni soudcové (§ 174., odst. 2. c. ř. s.). (Nález rozhodčí komise v Brně-městě ze dne 14. dubna 1922, Rk. 1/22, M. 286/22, P. 245/22.)

déle do 8 dnů. Rozhodčí komise může také vyřknouti, má-li býti rozhodnutí veřejně vyhlášeno v závodě nebo v novinách.

§ 37.

Náhrady výloh.

(1) Předseda rozhodčí komise nebo jeho náměstek, člen znalec a nebo jeho náhradník obdrží cestovné a stravné podle své hodnostní třídy.

(2) Učtované platy upraví předseda komise, jež poukáže je k výplatě z prostředků ministerstva sociální péče.

(3) O tom, kdo má hraditi náhrady svědkům, znalcům a výlohy místního šetření, rozhodne v každém jednotlivém případě rozhodčí komise.

§ 38.

Místnost.

Místnost s osvětlením a otopem pro jednání, pokud by nebylo jiné vhodnější místnosti, dále kancelářské práce komise obstarává okresní soud příslušný podle sídla komise.

Článek V.

Všeobecná ustanovení.

§ 39.

Pokud se v zákoně ze dne 12. srpna 1921, č. 330 Sb. z. a n., a v tomto nařízení mluví o úřadech politických, rozumějí se tím na Slovensku a Podkarpatské Rusi administrativní vrchnosti, tam pak, kde jde o výkon pravomocí trestní, administrativní policejní vrchnosti.

§ 40.

Nařízení toto nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1922; ustanovení § 27., odst. 1., pokud jedná o výkonu práva podle § 6. zákona, nabude účinnosti dnem 1. července 1922.

§ 41.

Provedením nařízení pověřuje se ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry.

K u § u 37.

1. Poplatky znalce z úřední moci před rozhodčí komisí slyšeného ne-se stát. (Nález rozhodčí komise v Ústí n. L. ze dne 5. dubna 1922, Rk. 14/22. Slg. 12/22.)

(Nálezy zde uveřejněné byly sděleny až do 22. června 1922.)

ABECEDNÍ UKAZATEL.

Připojená čísla znamenají stránky.

- Advokáti 33, 57.
Banky 5.
Bezpečnost tělesná 11, 36.
Cizozemci kdy volitelní 41.
Činnost závodu zjištěná 5.
Činnost záv. výboru, zakončení 29.
Činnostní období 43, 56.
Číslo volební 53.
Členové 7, 56.
Delegáti do schůzí správní a dozorcí rady 39.
Dělníci domácí vyloučení z volby 7, 42.
Dělníci samost. výbory 25, 40, 48.
Disc. řízení, spolupůsobení 12, 36.
Divadla 6.
Dozor k bezpečnosti tělesné 11.
Dráhy elektrické 8.
Důvěrníci 52.
Důvěrnické sbory, poměr k závod. výboru 8.
Elektrické dráhy 8.
Exekuce, nález rozh. komise a smír. titulem 33.
Hlasování 32, 53.
Hromada valná, účast 21, 39.
Humanitní ústavy 6.
Chovanci polepšoven 8.
Chudobince 6.
Inspektoři živnostenská 12.
Jednací řád 28, 31, 55.
Kandidátní listiny 50.
Kandidátní listiny sdružené 52.
Kázeň, udržování 12, 36.
Kolektivní smlouvy 10.
Kolky, osvobození 46.
Komise rozhodčí 31, 37, 45, 55.
Listiny kandidátní 50.
Listiny kandidátní sdružené 52.
Listiny mzdové, nahlížení 10, 36.
Literatura, cíface 1.
Mandáty, rozdělení 54.
Mandáty zbylé, přikazování 54.
Mlčenlivost 23, 29, 39, 43, 46.
Místnosti rozh. komise 58.
Mzdová smlouva 10, 36.
Nahlížení do mzdových a výpl. listin 10, 36.
Náhrada útrat 33, 58.
Náhradníci 41, 57.
Nález rozhodčí komise 33, 43, 46.
Nález, vynesení 57.
Námítky proti seznamu voličskému 50.
Námítky proti volbě 54.
Nařízení prováděcí 47.
Návrhy na zlepšení provozu 19, 38.
Nedostavení strany 57.
Nemocnice 6.
Neplatnost volby 54.
Německý zákon o závodních radách 4.
Notáři 33, 57.
Období činnostní 43, 56.
Odborové organizace, poměr k záv. výboru 8.
Odmítnutí člena senátu 56.
Odmítnutí volby 42.
Organizace odborové, poměr k záv. výboru 8.
Organizace závodního výboru 23.
Osudí 52.
Osvobození od kolků a poplatků 46.
Plná moc 57.
Podnik, pojem 4.
Podniky obch. a peněžní 5.
Pojem závodu a podniku 4, 35.

Pojišťovny 5. 6.
 Pokuty 46.
 Poplatky, osvobození 46.
 Porušení mlčenlivosti 46.
 Pořádek, udržování 12, 36.
 Povinnosti členů 57.
 Povinnosti závodních výborů 22.
 Pracovní smlouva a řád 10, 36, 39.
 Práva závodních výborů 9, 20.
 Právo volební 26, 41.
 Právoplatnost voleb 55.
 Propuštění členů závodního výboru 19.
 Propuštění okamžité 18.
 Propuštění zaměstnanců 13, 37.
 Provoz, návrhy na zlepšení 19, 38.
 Provoz závodu, zasahování nedovoleny 22, 38.
 Příkazování zbylých mandátů 54.
 Příslušnost rozhodčí komise 31.
 Příspěvky 45.
 Rada správní a doz., účast při schůzích 21, 39.
 Rakouský zákon o závodních radách 4.
 Rozdělení mandátů 54.
 Rozhodčí komise 16, 31, 37, 45, 55.
 Rozhodnutí o propuštění (výpovědi) 16.
 Rozhodnutí rozh. komise 33.
 Rozpuštění záv. výboru 30, 43.
 Rozsudek trestní 41.
 Řád jednací 28, 31, 55.
 „ pracovní 10, 36, 39.
 „ volební 4, 48.
 Řízení disc., spolupůsobení 12, 36.
 „ před rozh. komisí 45.
 „ trestní 46.
 Samostatnost závodu 5.
 Senát 32, 46, 56.
 Seznam volební 49.
 „ voličský, námítky 50.
 Sezonní zaměstnání 8, 35, 42.
 Schůze správní a doz. rady 21, 39.
 Schůze záv. výboru 39, 44, 55.
 Slib členů rozh. komise 56.
 Složení rozh. komise 31.
 „ závodního výboru 23, 40.
 Smíry, péče o jich zachovávání 11, 36.

Smlouvy kolektivní 10.
 Smlouvy mzdové a pracovní 10, 36.
 Spory 31, 36.
 Správa zařízení dobročinných 19, 38.
 Správa závodu, zasahování nedovoleny 22, 38.
 Stížnosti 29, 31, 33, 45.
 Tajemství obch. a výrobní 23, 38, 39.
 Titul exekuční 33.
 Továrna není závodem 5.
 Trestanci 8.
 Trestní řízení 46.
 Tresty 46.
 Trvání závodu 5.
 Účastenství na schůzích spr. rady a val. hromady 21.
 Účetní závěrka pro záv. výbor 20, 39.
 Učňové v závodě 7.
 Ujednávání smluv a dodatků 10.
 Úkoly záv. výboru 36.
 Úrazy, šetření komisionelní 11, 36.
 Ústavy humanitní 6.
 Útraty, náhrada 33, 46.
 Valná hromada, účast 21, 39.
 Výjimky 8.
 Volba, odmítnutí kdy přípustno 42.
 Volba, provedení 41, 48, 52.
 „ vyloučení domácích dělníci 42.
 „ závodního výboru 25, 47.
 „ zřízeneckého a děl. výboru 48.
 Volební číslo 53.
 Volební řád 48.
 „ seznam 49.
 „ výbor 48.
 „ vyhláška 49.
 Volitelnost 41.
 Výbor volební 48.
 Výbor závodní, povinnosti 22.
 „ „ práva 9, 20.
 „ „ předpoklady zřízení 5.
 „ „ rozpuštění 30, 43.
 „ „ schůze 39, 55.
 „ „ složení 24, 40.
 „ „ volba 25, 41, 43.
 „ „ zákon 35.
 „ „ zrušení 30, 45.
 „ „ zřízení 4, 35, 47.

Výbor zřízenců a dělníků 25, 40, 48.
Výdělečná činnost závodu 5.
Vyhlášení výsledku volebního 54.
Vyhláška volební 49.
Výjimky 8.
Vykonalnost 33, 34, 46.
Výlohy, náhrada 29, 33, 45, 58.
Vyloučení člena senátu 56.
Vynesení nálezů 57.
" rozhodnutí 33.
Výpovědi zaměstnanců 13, 37.
Výsledek volební, vyhlášení 54.
Zajatci 8.
Zákon o záv. radách Německý 4.
" " " Rakouský 4.
Zákon o záv. výborech 35.
Zakončení činnosti závodních výborů 29.
Zaměstnanci 5, 13.
Zápis o jednání 45, 57.
" o schůzi záv. výboru 45.
" o volbě 54.

Zařízení ku blahu zaměstnanců, správa 19, 38.
Zastupování 33, 40, 57.
Závěrky účetní, opis pro záv. výbor 20, 39.
Závod, pojem 4, 35.
Závodní výbor, povinnosti 22.
" " práva 9, 20.
" " rozpuštění 30, 43.
" " schůze 39, 55.
" " složení 24, 40.
" " volba 41, 43.
" " zákon 35.
" " zrušení 30, 45.
" " zřízení 4, 35, 47.
Zištná činnost závodu 5.
Zlepšení provozu, návrhy 19, 38.
Zrušení záv. výboru 30, 45.
Zřízenci, samost. výbory 25, 40, 48.
Zřízení závodního výboru 4, 35, 47.
Ztráta práva volebního 41.
Železnice 8, 35
Živnostenští inspektoři 11.

*

TISKOVÉ
PAPÍRY KANCELÁŘSKÉ,
BALICÍ LEPENKU ŠEDOU

NEJLEVNĚJI DODÁVÁ
OBCHOD PAPIREM VE VELKÉM

R. ŠUBRT, BRNO, ČESKÁ 22.

TELEFON 1035.

*

Inserce do všech
časopisů

Noviny domácí a zahra-
niční (předplatné)

Mody dámské
a panské

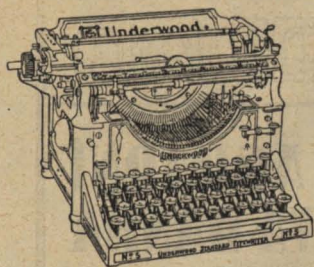
obstará a dodá

„Tracore“ Novinářský a reklamní
závod legionářský Brno, Česká 1.

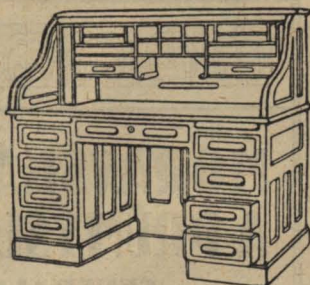
Telefon 1410.

Kancelářská zařízení

„Underwood“ psací stroje

„Jerry“ kancelářský nábytek

Odborný závod kancelářskými potřebami

K. Vágnér, Brno

Telefon 1165.

Česká ul. 16.

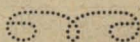
Velkoobchod papírem

Kancelářské potřeby

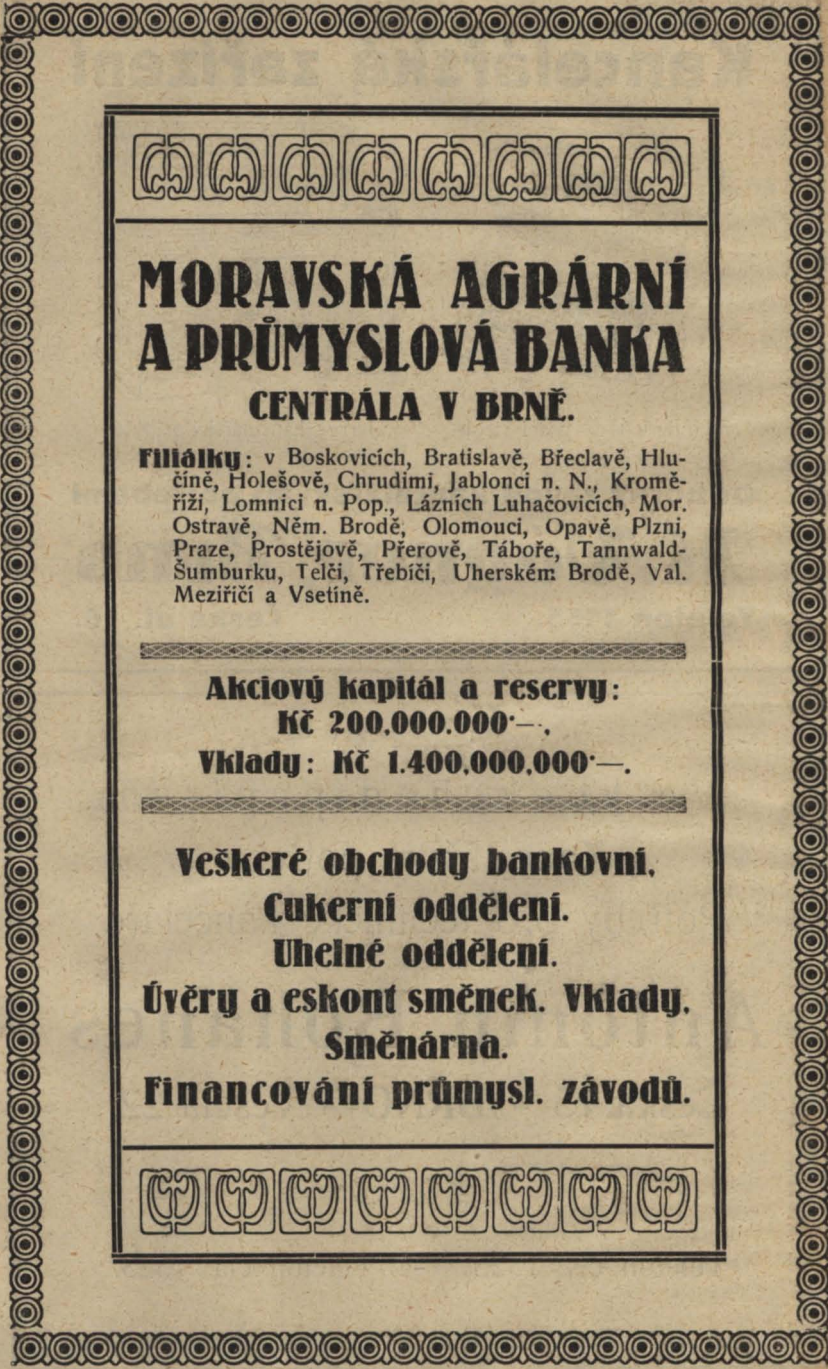
Potřeby pro technické kanceláře

Antonín Bohanes

Česká 15 - BRNO - Veselá 22.

Telefon čís. 1323. - Telefon čís. 1323.

MORAVSKÁ AGRÁRNÍ A PRŮMYSLOVÁ BANKA

CENTRÁLA V BRNĚ.

Filialky: v Boskovicích, Bratislavě, Břeclavě, Hlučíně, Holešově, Chrudimi, Jablonci n. N., Kroměříži, Lomnici n. Pop., Lázních Luhačovicích, Mor. Ostravě, Něm. Brodě, Olomouci, Opavě, Plzni, Praze, Prostějově, Přerově, Táboře, Tannwald-Šumberku, Telči, Třebíči, Uherském Brodě, Val. Meziříčí a Vsetíně.

Akciový kapitál a rezervy:

Kč 200.000.000.—.

Vklady: Kč 1.400.000.000.—.

Veškeré obchody bankovní.

Cukerní oddělení.

Uhelné oddělení.

Úvěry a eskont směnek. Vklady.

Směnárna.

Financování průmysl. závodů.
